

YÖN

HAFTALIK GAZETE

NSA

AMERİKA'DA VE DÜNYADA FIRTINALAR YARATAN YILIN YAZISI

CIA

CIA'NIN DÜNYADA GENÇ LİDERLERİ SATIN ALMA PLÂNI

ŞADI ALKILIÇ YARGITAY'DA

Şadi Alkılıç, Cumhuriyet Gazetesinde yayınlanan yarışma yazısı dolayısıyla, İstanbul Üçüncü Ağırceza Mahkemesinde yargılanmış ve beraet etmişti. Kararı, Yargıtay Birinci Dairesi bozmuştur. Ağırceza Mahkemesi, beraet kararında direnmiştir. Mesele, bunun üzerine Yargıtay Ceza Genel Kurulu'na gitmiştir. Genel Kurul, 19 Nisan 1965 tarihinde, Alkılıç'ın yazısında komünist propagandası yapıldığını kabul etmiştir. Mahkeme, bu karara uyarak, Alkılıç'ın mahkûmiyetine hükmetmek zorunda kalmıştır. Alkılıç'ın, Yargıtay'a son müracaatı, bu şartlar altında vuku bulmuştur. Alkılıç'ın Çarşamba günü Yargıtay'daki duruşmasında, avukatlar, davanın özünün Türk adliyesinin prestijini kurtarma olduğunu belirtmişlerdir. Karar, 6 Nisan 1967 de verilecektir.

Yalnız Türkiye'de değil, dünyada da ilgiyle izlenen davada, Şadi Alkılıç'ı mahkûm eden Yargıtay Genel Kurul kararını okuyucularımıza duyurmayı yararlı bulduk. Genel Kurul, yazıda komünist propagandası olmadığını belirten Prof. Dr. Hüseyin Naili Kubalı ile Doç. Oktay Yenal'in görüşlerine, «işî sâdece bilimsel açıdan inceleyip» sonuca vardıkları için itibar etmemiştir.

Bu ilgi çekici Yargıtay Ceza Genel Kurul Kararı'nın tam metnini yayımlıyoruz:

CEZA GENEL KURULU KARARI

İlk hükümde direnmeyi kapsayan 15/2/1965 gün ve 964/260-965/190 sayılı son hükmün temyiz yolu ile incelenmesi yine C. Savcılığı tarafından istenilmiş olduğundan dosya, C. Başsavcılığının hükmünün bozulması düşüncesini bildiren 27/3/1965 gün 1/B-740 sayılı tebliğnamesi ile Birinci Başkanlığa gönderilmekle Ceza Genel Kurulunca okunarak gereği konusulup düşünüldü:

İstanbul'da çıkan gündelik (Cumhuriyet) gazetesinin açtığı Yunus Nadi Armağanı yarışmasına katılan sanık Lütfullah Şadi Alkılıç'ın (Türkiye'nin tek kurtuluş yolu Sosyalizm) başlıklı bir yazı yazıp karısı Hikmet Alkılıç'ın imzasını koyarak bu gazeteye gönderdiği ve yazının, gazetenin 12/Aralık/1962 günlü sayısının ikinci sayfasında yayımlandığı anlaşılmaktadır. Yazar bu yazısında: (Türk milletinin gerçekçi bir ideal taşımayan yöneticilerin ve çıkarıcı zümrelerin elinde bilimsiz bir politikanın baskısı altında perişan ve yoksul düştüğünü, kurtuluş yolunun sosyalizm olduğunu açıkladıktan sonra, bunun gerçekleşmesi için sosyal adaletsizliklere, haksızlıklara insanların insanlara kul olup sömürülmesine karşı isyan duygusunu taşımak, bütün mal ve mülklerin devletleştirilmesi ve bilim yolu ile ortaklaşa kullanılmasına inanmak, sermayedarlık, ağalık, patronluk, beylik, özel sektörün ve başka deyimle mülkiyetin kaldırılması gerektiğini anlamak, bütün insanların ırk, din, dil farkı gözetmeden kardeş ve eşit olduğunu bilmek, çalışmadan başkasının sırtından geçinmelerin hain ve ahlâksız say-

mak, bütün iş ve işletmelerin ve bütün gelirlerin devlet tarafından yönetilip paylaşılmasını isteyerek bu uğurdayılmadan çalışmak gerektiğini bildirmiş, değişik adlarla adlandırılan sosyalizmin çeşitleri olamayacağını, sosyalizmin alanı bütün dünya olan tek ve enternasyonalist sosyalizm olduğunu sosyalizm bir bilim olup din ile bağdaşamayacağını sermaye ve sömürücü mülkiyet ile de bir arada yürütülemeyeceğini, sosyalizmde asıl olan şeyin çalışma, liberalizmde ise patron ve ağanın sermayesinin büyüklüğü oranında memur, çiftçi, aydın, yazar sınıfını yoksulluk içinde çalıştırarak onların sağladıkları, artık değerlerle karunlar gibi yaşamak olduğunu, liberalizmin yurttışı sömürdüğü için yurtseverlik sayılamayacağını liberalizmde hukukun amacı, sömürücülerin, zenginlerin paralarını ve mülklerini, onların çıkarlarını devlet eliyle korumak olduğunu ve kapitalist rejimin tefessüh etmiş bulunduğunu, insanların mülklerinden ve fazla gelirlerinden gönül rızası ile vazgeçemeyeceklerini, sosyalizmin sömürücü azınlığa karşı, kanun ve devlet zoru ile kurulacağını açıklamıştır ve yine bu yazısında, Türk halkının sosyalist rejimde daha dost ve sakin olacağını, mal, mülk ve miras kavgalarının ortadan kalkacağını ileri sürmüştür.

Türk Ceza Kanununun 143 sayılı Kanunla değişik 142 nci maddesinin birinci fıkrasında (Sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde tahakkümü nü tesis etmek veya sosyal bir sınıfı ortadan kaldırmak, yahut memleket içinde müesses iktisadî veya sosyal nizamlardan her hangi birini devirmek

veya devlet siyasî ve hukukî nizamlarını top yekûn yok etmek için her ne suretle olursa olsun propaganda yapan kimseağır hapis cezası ile cezalandırılır) denilmekte ve maddenin 6 nci fıkrasında da bu eylemin yayın araçlarından biriyle işlenmesi halinde verilecek ceza gösterilmiş bulunmaktadır.

ANAYASANIN TEMEL DÜZENLERİ

334 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 11 inci maddesinde (Temel hak ve hürriyetler, Anayasanın sözüne ve ruhuna uygun olarak ancak Kanunla sınırlanabilir. Kanun Kamu yararı, genel ahlâk, Kamu düzeni, sosyal adalet ve millî güvenlik gibi sebeplerle de olsa bir hakkın ve hürriyetin özüne dokunamaz.) 19 uncu maddesinde: (Herkes vicdan ve dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir. Kamu düzenine veya genel ahlâka veya bu amaçlarla çıkarılan Kanunlara aykırı olmayan ibadetler, dinî ayin ve törenler serbesttir. Kimse, (ibadete, dinî ayin ve törenlere katılmaya, dinî inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz. Kimse, dinî inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz.... kimse devletin sosyal, iktisadî ve siyasî veya hukukî temel düzenini, kısmen de olsa din kurallarına dayanırma veya siyasî veya şahsî çıkar ve nüfuz sağlama amacı ile her ne suretle olursa olsun dini veya din duygularını, yahut dince kutsal sayılan şeyleri istismar edemez ve kötüye kullanamaz. Bu yasak dışına çıkan veya başkasını bu yolda kışkırtanlar, kanuna göre cezalandırılır, dernekler yetkili mahkemece ve siyasî partiler, Anayasa Mahkemesince temelli kapatılır.) hükümleri bulunmaktadır.

Sanığın suç konusu bu yazı ile ve özellikle bu yazının (bütün mal ve mülkün devletleştirilerek ortaklaşa kullanılması bir bilim olan sosyalizmle dinin bağdaşamayacağı, mülkiyetin top yekûn ortadan kaldırılması, bütün işlerin ve işlemlerin ve tekmil gelirlerin devlet eli ile yönetilip paylaşılması, sermaye ve kapitalist hukuk sisteminin (tefesüh etmiş) bozulmuş, kokuşmuş olduğundan kaldırılması, rejimin enternasyonalist olması gerektiği volundaki bölümleri ile ve yine nazarıvatta bilim ve esasta komünizmle sosyalizm arasında amaçları bakımından bir fark bulunmadığı, her ikisinin de aynı sosyal ve ekonomik prensiplere bağlı olduğu sözleri ile Anayasanın teminatı altında bulunan bugünkü iktisadî, siyasî, hukukî ve sosyal temel düzenlerin, özellikle herkezin sermaye ve mülk sahibi olma hakkının, is-

veren ve sermaye sahibi sınıfın herkezin istediği dine sahip olma ve gereğini yapma özgürlüğünün ortadan kaldırılmasını, sosyal bir sınıfın öbür sosyal sınıflar üzerinde tahakkümü sağlamayı ve bunu zorla yapmayı geniş halk kitlesini kışkırtmasına yaymak istediği ve Türk Ceza Kanununun 142 inci maddesinin 1 inci fıkrası yolu ile 6 nci fıkrasında unsurları gösterilen suç işlediği yazı metninden çok açık bir şekilde anlaşılmaktadır.

«SUÇ VAR» DİYEN PROFESÖRLER

1 — Hazırlık kovuşturması sırasında düşüncelerine başvuru bilirkişi Profesör Dr. Sulhi Dönmezer ve arkadaşının düzenledikleri 15/12/1963 günlü raporlarında (Suç konusu yazının özel mülkiyeti inkâr, dine karşı cephe alınması, sömürücü azınlığa karşı sosyalizmin kanun ve devlet zoru ile kurulacağını öne sürülmesi yolu Türk Ceza Kanununun 142 nci maddesinin suç unsurlarını taşıdığını) belirtmiştir.

2 — Son soruşturma sırasında düşüncelerine başvuru bilirkişilerden Profesör Hazım Atif Kuyucak 3/10/1963 günlü raporunda: (Sanık yazının yazısındaki genel tavır ve eda ile ve özellikle yazı sonundaki soruları ile sosyal bir sınıf olan sermaye sahiplerini ortadan kaldırmak, Anayasasının teminatı altında bulunan mülkiyet düzeninin yıkıp ve hukuk düzenimizi (müfessüh) bozulmuş, kokuşmuş görmek yolu ile Ceza Kanununun 142 inci maddesine giren suç işlemiş olduğunu belirtmiş bulunmaktadır.

«SUÇ YOK» DİYEN PROFESÖRLER

Gerçi yine duruşma sırasında Profesör Hazım Atif Kuyucakla birlikte düşüncelerine başvuru bilirkişilerden Doçent Doktor Oktay Yenal, raporunda: (Sosyalizmin bir iktisadî doktrin olduğunu, yazıda ihtilâl fikri bulunmadığını, proletarya diktatoryasından söz edilmediğini, Kanun ve Devlet zorundan söz edilmesi ile bu yazının komünizm propagandası olarak yorumlanmayacağını) belirtmiş, Ordinaryüs Profesör Hüseyin Nail Kubalı ise; sanığın Anayasasının teminatı altında bulunan serbest düşünce ve basın özgürlüğü anlayışına dayanarak yazdığı bu vazıda komünist ve faşist ideolojinin açık bir propagandası bulunmadığı ve yalnız ütopyik sosyalizme has bir sosyal adalet anlayışının savunulduğunu vaparken bunu servet kompleksini vansıtan hissi ve demagogik bir şekilde vaktinin bildirmeye beraber yazının ilk bakışta vanbe bir hüküme sürülebilecek bir görüşte bulunduğunu da açıkla-

maktan kendisini alamamıştır.

Sanık vekillerinin bazı düşüncü ve Profesörlere özel şekilde mektup yazarak kendilerinden aldığı ve mahkemeye verdiği karşılıklar tartışma konusu yapılabilecek nitelikte bilirkişi düşünce ve raporlarından sayılmamışlardır.

«KOMÜNİZM PROPAGANDASI OLSUN OLMASIN...»

Yukarıdan beri yapılan açıklamalardan anlaşılacağı üzere Profesör Hüseyin Nail Kubalı, Doçent Doktor Oktay Yenal, sanığın bu yazılarında komünizm propagandası niteliğini taşımadığını öne sürüp işi bu yönden ele almışlarsa da işi sadece bilimsel açıdan inceleyip bu sonuca varan bilirkişilerin bu görüşleri, sanığın bilimsel bir konferans veya derisi vermediğine, geniş bir halk kitlesinin okuyup etkisi altında kalabileceği bir yazı olarak bunu yazıp yayımlanmış olmasına göre bunu okuyacak kimseleri göz önünde tutarak yazıyı kaleme aldığı bir gerçektir. Yazı bu açıdan incelenirse, varılacak sonuç büsbütün başka olur. Sanık kendisi dahi komünist ve sosyalizmin farklı iktisadî prensiplere sahip olduklarını, birbirlerinden sadece hızlık ve yavaşlık ayrılıkları bulunduğunu kabul etmekle beraber, bu yazı tümü bakımından bir komünizm propagandası olsun veya olmasın, Anayasa ile teminat altına alınmış özel haklar ve kurulmuş iktisadî, siyasî sosyal düzene karşı ve sosyal bir sınıfın öbür sınıflar üzerinde tahakkümünü kurmayı amaç edinen bir görüşü etkili olarak aşlamakta bulunmuş olmakla Ceza Kanununun 142 inci maddesinin unsurlarını taşıyan bir suç doğmuştur. Her ne kadar; yazının sonlarına doğru, yazarın dilettiği değişikliklerin devlet eli ile ve vasa yolu ile gerçekleştirileceği bildirilmesinde ise de, bu bir iki satırlık bildirim (Beyan), yazının tümünün telkin ettiği bayağı ve kaba bir zorla yıkma düşüncesini örtme volunda baş vurulmuş bir tedbir niteliğini taşımaktadır; bu yön, yazının tümünden ve Kanun ve devlet zoru dışıncesinin vazi içindeki durumundan ayrıca anlaşılmalıdır.

Nihayet Anayasasının 20 nci maddesinde tanınan düşünce ve düşüncesini açığa vurma özgürlüğü, sınırsız ve Anayasasının esas müesseselerini devirmeyi sağlayacak bir biçimde kullanılamaz. Bu özgürlüğün temel ilkesidir. Sanık bu ilkeye aykırı davranmakla Anayasasının tanıdığı bir hakkı kullanmış sayılmalıdır.

Özel daire ilâmında gösterilen bozmaya uyulmayarak yazılı gerekçe ile eski hükümde direnilmesine karar verilmesi Yasaya aykırı ve C. Savcısının temyiz itirazları verinde görüldüğünden hükmün bozulmasına karar verilmelidir.

Sonuç: Temyiz olunan hükmün (tebliğname gereğince) BOZULMASINA 19/4/1965 gününde oy birliği ile karar verildi.

YÖN okurlarına

YÖN'ün bundan sonraki 208. sayısı, Kurban Bayramı tatili dolayısıyla, bir gün geç olarak, yani 25 Mart 1967 Cumartesi günü çıkacaktır. Okurlarımıza duyururuz.

HAFTALIK FİKİR VE SANAT GAZETESİ

Kurucuları: Cemâl Reşit EYUBOĞLU, Mümtaz SOYSAL, Doğan AVCIOĞLU. İmtiyaz Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Doğan AVCIOĞLU

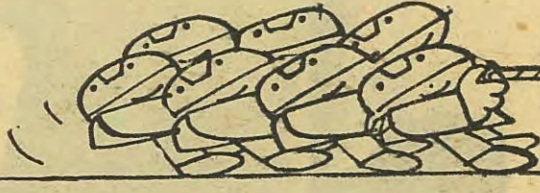
ADRES: Her türlü yazışma için adres: P. K. 512 - İstanbul

Ankara Bürosu: Emekli Sandığı İşhanı Kat: 4-401/Kızılay (Temsilci: İlhami Soysal). Telefon: 17 69 89
İstanbul Bürosu: Mollafenâri Sok. 30/32 Çagağolu/İstanbul Telefon: 22 95 70

ABONE Bir yıllık (52 sayı) 60 TL
6 aylık (26 sayı) 30 TL
3 aylık (13 sayı) 15 TL

Yurt dışı abonelerde bu fiyatlara postapulu bedeli kadar ilâve yapılır. Geçmiş sayıların fiyatı 2.5 liradır

İLÂN: Beher sütunda santimi 25 TL'dir. Sürekli çıkacak ilân ve reklâmlar ile yayın ilânları için özel indirimler yapılır. İlân ve reklâmların yayınlanmasından ötürü hiç bir sorumluluk yüklenilmez. Basıldığı yer: Vatan Matbaacılık A.O.

IP OYUNU!..

İlaç sanayiinde aristokrat - proleter kavgası!

27 Mayıs'tan önce, kamu oyunun dikkatinin yalnızca rejim meselesine çekilmesinin fiyatını çok pahalı ödedik. Bu sebeple, son rejim tartışmalarının, öteki sorunları unutturmasına imkân verilmemelidir. Son günlerde patlak veren ilaç kavgası, ikinci derecede önemsiz bir dâvâ imiş gibi, bir kenara itilmemelidir.

Aslında son ilaç kavgası, Türkiye'de kapitalizmin gerçek yüzünü tanımak bakımından, Üniversitelerimizde okutulan binlerce sayfalık iktisat kitaplarından çok daha öğreticidir. İlaç sanayiinde, kodaman «aristokrat» firmalarla, ufak yerli «proleter» firmalar arasında, bir gladyatör savaşı vukubulmaktadır.

Aristokratlar, genellikle, arkalarını dışarıdaki dev ana şirketlere dayamış yabancı sermaye teşekkülleridir. Memleketimize ilaç sanayi kurmaya değil, yerli firmaların baskısı altında ilaç ithali yasaklanabilir endişesiyle, ithalât garantisi sağlamak ve yüksek fiyatla ilaç satılabilmek için gelmişlerdir. Bunların, dışarıdaki ana şirketten getirdikleri ilaçları, ambalajlayıp sattıklarını söylemek, fazla mübalâgalı bir iddia değildir. Meselâ ünlü Amerikan şirketi Squibb'i ele alalım. Şirket 1 milyondan az sermaye ile Türkiye'ye gelmiştir. Ama yıllık satışı hâlen 30 milyon ve kârı 7-8 milyon liradır. Ayrıca bu tip firmalar, ham maddeyi ana şirketten çok yüksek fiyatla ithal ederek, dışarda da önemli miktarda kâr bırakmaktadır. Meselâ, Hydrochlorothiazide'in Amerikadan ithal fiyatı 250 ve İtalyadan ithal fiyatı ise 8 dolardır! 8 dolarlık ham maddenin 250 dolara ithaliyle, 242 dolar ana şirkette kalmaktadır. Bu yabancı firmaların, görünmeyen kârıdır. Yalnız kendilerinin Maliyeye resmen bildirdikleri görünen kâr dahi korkunçtur.. Bu sebeple, dev yabancı ilaç şirketleri Türkiye'ye yerleşmişlerdir. Gelelimenler ise, yerli laboratuvarlarda kendi mamüllerini imâl ettirerek, Türkiye'ye «çengel» atmışlardır. Aristokratlar, yalnız yabancı firmalardan ibaret değildir. Yabancı firmaların sıkı işbirliği yapan bazı yerli teşebbüsler de, «Aristokratlar Klubü» nde yer almışlardır. USIS ve AID'nin ortak yayını «Participant» dergisinin son sayısında, Squibb ile birlikte pek övülen Eczacıbaşı firması bunlardan biridir. USIS-AID dergisi, Eczacıbaşı firmasını şöyle tanıtmaktadır: «Aşağıdaki listede Eczacıbaşı hkiâyesini anlatmaktadır». Bu liste, bir yazarm yapabileceğinden çok daha iyi biçimde, «Eczacıbaşı hikâyesini anlatmaktadır». Listede, Eczacıbaşı'na lisans sağlayan 23 büyük yabancı firmanın

ismi yer almaktadır. Yıllık satışı, 1955-66 döneminde 7 milyon liradan 106 milyon liraya yükselen Eczacıbaşı'nın sebebiyle, yabancı firmalardan bir şikâyeti yoktur. Proleterler ise, yabancılar kadar, bu tip yerlilerden de şikâyetçilerdir. Nitekim proleterlerin hızla gelişen lideri DEVA, bu şikâyeti şu sözlerle dile getirmektedir: «Memleketimizde, başka sahalarda olduğu gibi, ilaç sahasında da dikkat ve ihtimamla yürütülen kıyasla bir yerli-yabancı mücadelesi vardır. Yabancı firma derken bundan, menşei yabancı olan sermaye ile kurulmuş firmalar olduğu kadar, yerli sermaye ile kurulmuş ve fakat yabancıların âmaline hizmet eden firmaları da kastediyoruz. Hatta bu sonuncular, zaman zaman kendilerinin yerli olduklarını iddia ederek ve buna kâzip şöhretlerini de katarak, hakiki mânâdaki yabancı firmalardan daha da tehlikeli olmakta ve memleket menfaatlerini yabancı firmalarla birlikte paylaşmakta tereddüt göstermektedirler.»

Aristokratlar, ülkede güçlü biçimde temsil edilmektedirler. Türkiye İlaç Endüstrisi İşverenler Sendikası, Aristokratların sözcülüğünü yapmaktadır. Hükümetten «millî sermayenin mevcut yabancı sermaye ile sıkı işbirliğini sağlayacak bir politika» izlemesini isteyen ilaç İşverenler Sendikasının tezleri, Odalar Birliği tarafından da sadakatla savunulmaktadır. Bununla beraber, Aristokratlar, 27 Mayıs'tan sonra iki darbe yemişlerdir. Bunlardan birincisi, Kurucu Meclis'in ihtira beratlarını kaldırmasıdır. İhtira beratının kaldırılmasıyla, Aristokratların yüksek fiyatlı tekel durumu sarsılmış, proleterlere de Aristokratların tekelindeki ilaçları imâl yolu açılmıştır. İkinci darbe, ilaç ham maddede ithal fiyatlarının, büyük yolsuzluklar üzerine, son zamanlarda kontrol edilmesi olmuştur. Aristokratlar hâlen kaybettikleri bu mevzileri yeniden işgal çabasındadırlar.

Şimdi gelelim proleterlere. Eziçi imkânlarla sahip Aristokratlar karşısında, proleterler bozguna uğramışlardır. 1958 yılından bu yana, ilaç tüketimi müthiş bir hızla arttığı halde, 8 yerli ilaç firması kapılarını kapamak zorunda kalmıştır. Proleterler, ya yabancılarla sığınarak ya da ihtira beratının kalkması sayesinde, Aristokratların tekelindeki ilaçların benzerlerini ucuz fiyata piyasaya sürerek ve hatta bazan kalite düşürerek yaşamaya çalışmışlardır. Doktor ve eczacıları ortak etme fikri, bu yaşama kavgası içinde doğmuştur. Dinamik bir teşebbüs olan DEVA'nın ortaya attığı hekim-eczacı ortaklığı formülünün başarısı üye-

rine, proleter firmalar, bu yolu tutmuşlardır. Böylece onlar, gittikçe artan ölçüde yerli yabancı Aristokratların egemenliği altına düşen Türk pazarının bir kısmını ellerinde tutabilmekte ve bazı alanlardaki nisbeten ucuz fiyatlı satışlarla Aristokratları rahatsız etmektedirler. Bu sebeple, dar meslek çevresinde, Aristokratlar ile proleterler arasında yıllardır süren bir kavga başlamıştır. Aristokratlar, proleterleri, doktor ortaklığının hekimlik mesleğinin gerekleriyle bağdaşamayacağını ve yaptıkları ilaçların düşük kaliteli ve hileli olduğunu ileri sürerek, yıkmaya çalışmışlardır. Bu konuda Roche firması, yayınladığı bir yazıda, yerli firmaları çok ağır bir dille suçlayarak, mahkemelik olmuştur: «Hasta yatağında ateşler içinde yatarken vereceği paranın bir yerli milyoner cebine veya yabancı şirketin kasasına gireceğini düşünmez. Hastanın isteği, hasatlığını sür'atle iyileştirecek temiz, kaliteli ve tesirli ilaçtır. Siz bu hastaya daha ucuz diye damda kurutulmuş ve üzerine kedi işemişi tablet satamazsınız». Yerli firmaları kalitesizlikle suçlayan Aristokratlar, «milletlerarası işbirliği çerçevesinde özel bir kalite kontrol laboratuvarı» kurulması talebiyle ortaya çıkarak, proleterleri tasfiye etmek çabasındadırlar. Kalite kontrolü, Aristokratların baş savaşı silâhidir.

Öte yandan, Türkiye İlaç Endüstrisi İşverenler Sendikası, ilaç firması-hekim-eczacı ortaklığının mevzuatımıza aykırı düştüğü yolunda hukuk otoritelerinden raporlar alarak, bunları Sağlık Bakanlığına sunmuş ve bu yoldan proleterleri yıkmayı denemiştir.

Şimdiye kadar Bakanlık kapısında hayli sessiz yürütülen bu mücadele başarısız kalmış olmalı ki, Aristokratlar, reklâmlarına muhtaç durumda bulunan basın da kendilerini destekleyeceği düşüncesiyle, meseleyi kamu önüne getirmişlerdir. Kavganın öyüzünü bilmeyen, bazı milletvekili ve senatörler de yerli-yabancı Aristokratların millî firmaları tasfiye amaçlı güden bu oyununa, iyi niyetle, âlet olmuşlardır.

Aristokratların, kavgayı kamu oyu önüne getirmeleri, ne tesadüftür ki, proleterlerin ve özellikle DEVA'nın önemli hamlelere giriştiği bir sıraya rastlamıştır: DEVA, 1967 yılının başında, 7 millî ilaç firmasıyla işbirliği yapmak suretiyle, antibiyotik imâl edecek bir fabrika kurmayı kararlaştırmış ve bu amaçla ANSA şirketini kurmuştur. ANSA, Türkiye'de ilaç ham maddesi imâlini reddeden ve

ambalajcılıkla yetinen Aristokratların tatlı kârına önemli bir darbe indirecektir. Yabancı firmalar için, memleketimizde ilaç ham maddesi yapma çığrının açılması, tehlikeli bir gelişmedir. Öte yandan 1553 hekim ve eczacının ortaklığı ile kurulan DEVA dinamik bir teşebbüstür, gittikçe büyüme istidadı göstermektedir. Sermayesini 10 milyon liradan 40 milyon liraya yükseltmek üzeredir. Üstelik DEVA, yabancı bir ilaç şirketinin göz diktiği İbrahim Ethem firmasının yarı hissesini satın almıştır. Abbott, bu hisseleri ele geçirmek için teşebbüse geçmiş ve tam başarıya ulaşmak üzereyken, DEVA atik davranarak Abbott'u yarı yolda bırakmıştır. Bu atik davranış, Aristokratları öfkelenmiştir. Ayrıca DEVA'nın bazı ilaçlarda giriştiği fiyat rekabeti, Aristokratları, rahatsız etmiş benzerdir. Onun içindir ki, Aristokratlar, kalite düşüklüğünü ve hekim ortaklığını ileri sürerek kavgayı kamu oyununda başlatmışlardır. DEVA da, «millî sanayi mahvetmek isteyen yabancı kapitalistler» teması ile açık kavgayı kabul etmiştir. Büyük gazetelerde, Amerikanvari paralı reklâm yazıları yayınlatarak devlerle boy ölçüşmeyi denemektedir.

Bu kavgada, sempatimiz elbette yabancılar ve yabancıların paralelindeki yerli şirketlerle mücadele eden DEVA ve behzerlerinin yanındadır. Yalnız bu, hastalara derman getirme iddiasındaki ilaç sanayinin bütünü ile hasta olduğu gerçeğini görmekten bizi alakoyamaz. Hastalığın adı kapitalizmdir. Halk sağlığının tath bir ticaret konusu yapılması, ilaç israfına, yabancı sermaye soygununa, anarşik bir sanayi gelişmesine, kalitesiz ilaç imâlîne, kayfî fiyatlara ve nihayet ilaç imâlâtçısı-hekim ortaklığı gibi asla savunulamayacak ticarî usullere yol açmıştır. Hekim ve Eczacılar Sendikası Genel Başkanı Prof. Kâzım Aras'ın açıkladığına göre, başka ülkelerde 500 çeşit ilaç, ihtiyaçları karşılamaya yeterliyken, Türkiye'de 20 bin çeşit ilaç vardır! 20 bin çeşit ilaç, gayri meşru rekabet, tutturabildiğine fiyat, bozuk kalite, yetersiz kontrol, aşırı tüketim ve lüzumsuz döviz israfı demektir.

İlaç sanayiinde hekimleri bile tüccarlaştırmaya yönelen bugünkü ahlâk bozucu, israfçı ve soyguncu durum, millileştirmeye gidilmeden nasıl çözülebilir, biz göremiyoruz. Nitekim, Fransa da dahi, sol partiler, son seçim programlarında, orada çok daha derli toplu işleyen ilaç sanayiini, millileştirme listelerinin başına yazmışlardır.

Doğan Avcıoğlu

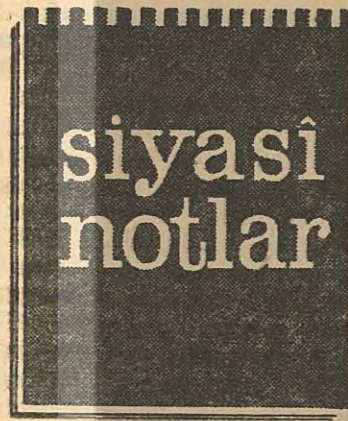
Terör tedbirlerinden, iktidarın selâmeti adına korkuluyor, ama..

Bu hafâtanın başında birçok ileri çevrede söylenen şeydu: «Demirel keşki, Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma Kanunu çıkarılmak için dirense...» Gerçekten tasarı, bezgin ve dağınık bir manzara gösteren Anayasadan yana güçlerde, bir uyanış ve direniş yaratmıştı. Tasarıdan önceki günlerde, ileri güçlerin biraz kötümser manzarası şöyleydi: Gençlik bölünmüş, parçalanmış. Gençlik liderlerinin ellerine kelepçe vurulması pek az tepki yaratmıştı. Üniversite, Demirel ile bahar havası çabasıydı. AP iktidarına sempati beslemeyen büyük basın, Demirel ile ilişkileri gerginleştirmekten kaçınmaya dikkat etmekteydi. McCarthy üsluplu bazı emirnameler, ümitsizlik uyandırmaktaydı. CHP, içine kapanmıştı. TİP, iktidardan çok, kendine rakip gördüğü siyasî teşekküllerle uğraşmaktaydı. Bu manzara, ünlü tasarıların piyasaya sürülmesi üzerine geniş ölçüde değişti: Bütün muhalefet partileri, tasarıya karşı tepki gösterdiler. İlk Seçim Kanunu denemesinde olduğu gibi bir muhalefet cephesi doğma ihtimali belirdi. AP'li olmayan basın, tasarıya karşı şiddetle cephe aldı. Hürriyet gazetesini dahi, tasarıdan hoşnutsuzluğunu açıkladı. Kış uykusuna yatmışa benzeyen fakülteler, birbiri ardına seslerini yükseltmeye koyuldular. McCarthy'yi profesör Giritli dahi tasarıyı eleştirme ihtiyacını duydu. Gençlikte direnme azminin belirtileri görüldü. «Solun kökünü kazıyalım» diyen azıllı sol düşmanı Serdengeçti bile «aman vazgeç» yollu Demirel'i uyarma hücumunu duydu: «Bu kanun memleketi büyük huzursuzluk getirecektir... Mevsim bahardır, delikanlıların kanı kaynamaktadır. Dersler sıkıdır. Kendi durumlarını kurtaramayan bu çocuklar, sokaklarda vatan millet kurtarıcılığına çıkacaklardır. Karışıklıklar olacak, fevlet otoritesi sarsılacaktır. Bu bir, İkinci eldeki kanunları, 141-142 nci maddeleri tatbik ettiremeyen iktidar, bu sert kanunları kime tatbik ettirecektir?»

Bu kanunu, belki de bundan sonra gelenler, kendi niyet ve zihniyetlerine göre tatbik ettireceklerdir. Onların işine yarayacaktır. Kanun zamansız getirilmiştir. Her hâliyle zararlıdır. İktidardan çok muhalefetin isyancı grupların işine yarayacaktır. Hükümet derhal bu tasarıyı geri almalıdır. Memleketin ve kendi iktidarlarının selâmeti için.»

Geniş bir muhalefet cephesinden gelen bu tepkiler üzerine, Demirel, iktidarının selâmeti için, Seçim Kanunu işinde olduğu gibi, gerilemeyi uygun buldu. Kendine özgü üslubuyla, «Daha ortada fol yok, yumurta yok» demeye gelen beyanlarla savunmaya geçti. İpleri durup dururken germinin, bezgin ve dağınık muhalefetin toparlanmasına zemin hazırlamanın anlamı yoktu. Esasen, mukavemet görünce gerilemek ve daha münasip zamanı beklemek iktidarın başının mizacına da uygun düşmekteydi. Ama bazı akıl küpleri, tam bir ric'atin zararlı olacağı kanısındadırlar. Bunlar, tasarı metninin iyice yumuşatılması hatta yeni hükümler

getirmekten vazgeçilmesi, ama «özel mahkemeler» kurulması görüşünü iktidarın başına telkine çalışmaktadırlar. Ne var ki, tasarı karşısında şiddetli tepki gösteren geniş muhalefet cephesinin, bu şeytani düşünülüşü oyuna gelmesi zayıf bir ihtimaldir. Zira Hürriyetleri Koruma Tasarısının getirdiği en korkunç hüküm, bütün hukukcuların tüylerini diken diken eden, o pek dehşetengiz maddeler değil, özel mahkemeler kurulmasını öngören maddedir. Bu bakımdan uyanık olmak gereklidir. Prof. Hüseyin Nail Kubah'nın «Uçuruma giden yol» başlıklı son yazısında açıkladığı bir gerçek, hiç bir zaman unutulmamalıdır: «Bu devrin başka ve cidden orijinal özelliği, 27 Mayıs'ın en değerli ve kalıcı eseri 27 Mayıs Anayasasını, 27 Mayıs düşmanı olanlara devir ve teslim etmesidir.»

CHP'de sonun başlangıcı!

Parti Meclisi tartışmaları, CHP içindeki Demirelci cepheye, artık iyice bıkkınlık veren boş dosyalarını bir kez daha tekrarlamak imkânını vermiştir. McCarthy bile, biraz daha ciddi dosyalarla ortaya çıkarken, komik iddialarla boy gösteren Truva atları, bu zaafırlarını kendileri de çok iyi bildikleri için olacak, Parti Meclisinin basına açık tutulmasına dahi karşı koymuşlardır! Herhalde açıklığı savunmak, asıl mağdur rolünü benimseyenlere düşerdi...

Merkez Yönetim Kurulu Raporunda, «Yaşayan en büyük Atatürkçü olan Genel Başkanımız İnönü'den daha çok Atatürkçü imiş gibi görünmeye çalışan bir avuç kimse» diye söz edilen Truva atları, «karşı raporlarında McCarthy'nin bile reddedeceği komik bir McCarthy'liği dile getirmişlerdir. CHP içindeki Demirelci cephenin talepleri açık Türkçe ile şöyledir:

—CHP, asla sosyalist olmıyacağı ilân edecektir.

—Doğu Almanya hakkında röportaj yayınlayan Yurdakul Fincancıoğlu ve öteki sosyalistler Ulus'tan atılacaktır. (Kızıl Çin hakkında hayli övücü bir yazı dizisi yayınlayan Prof. Ahmet Şükrü Esmere unutulmuştur). Ayrıca sövücü kalemler —Merkez Yönetim Kurulu üyesi Esatoğlu ile Fikret Ekinçi kastedilse gerektir— Ulus'ta yazı yazamıyacaktır.

—CHP'lilerin Sosyalist Kültür Derneğine üye olmaları yasaklanacaktır. Üye CHP'liler, Parti Meclisi kararıyla, SKD'yi terkedeceklerdir.

—CHP üyeleri, YÖN ve Kim dergilerinde kurucu, sahip, ge-

nel yayın müdürü, yazı işleri müdürü ve başyazar olamazlar. —Merkez Yönetim Kurulu, TBMM gruplarına karışamaz. Grupların bağımsızlığı ilân edilmelidir.

—Parti teşkilâtının, bizleri eleştirmeleri önlenmelidir.

—İsmet Paşa, bizim bu davranışlarımız üzerine, karşımıza çıkmaktan vazgeçmelidir.

—Bülent Ecevit ve ekibi, bizim paylaşmadığımız fikirleri yayan görüşlerinden vazgeçmelidir.

—27 Mayıs ve Atatürk bağli olduğumuz ilân edilmelidir. İşte bu çok ciddi taleplerle. İnönü'yü komünistlere göz yummakla suçlayan Truva atları, CHP'yi komünistlerin eline düşmekten kurtarma cihadına çıkmışlardır! İşin tuhafı, Ecevit'in gezisinden telâşa düşen AP adına. Genel Başkan Yarımcaı Talât Asal, aynı saatlerde ve aynı pararelde Ecevit'i suçluyordu: «Ecevit'in fikirleri, bir zümreyi mücadeleye hazırlayıcı mahiyettedir. Bu fikirler sınıf mücadelesi doğurur... Bu milletin bölünmesidir. Ecevit, Türkiye'nin böyle bir felâkete sürüklenmesine taraftar mıdır? Ecevit'in fikirleri Anayasa dışıdır...»

Atatürk isteseydi, 1924 Anayasasının hüviyeti sosyalist olurdu. Böyle olmadığına göre, büyük Atatürk, Ecevit'in savunduğu fikirleri, kendi yaptığı Anayasanın ve CHP tüzüğü'nün dışına çıkarmıştır. O halde Ecevit, Atatürk'ün yolunda değildir. Doğu Almanyanın övgüsünü yapanlar, Atatürk'ün ve Anayasasının yolunda olamazlar.

Görüldüğü gibi, CHP içindeki Demirelci kanat, AP'nin tam paralelindedir. O kadar ki, aylardır meselenin tatlıya bağlanması için dua eden Ulus başyazarı Cihad Baban dahi, nihayet, ipleri kopartmaktan başka çare kalmadığını teslim etmiştir: «...Atatürkçü Halk Partisinin Genel Başkanının, sahite Atatürkçülerle birlikte olduğu söylenince, ihtilâl artık barışmazlık tüneline ister istemez tıkanır.»

CHP trenini, bu barışmazlık tüneline çıkarıp düz yola koymak için, CHP Genel Başkanı, yetkilerine dayanarak, Kurultayı olaganüstü toplantıya çağırmıştır. Kurultay gündemini, CHP Genel Başkanı bizat tesbit edeceği için, Truva atları Kurultayda fazla güdütü kopartamayacaklar ve tüzük, CHP içindeki «beşinci kol»u pürüzsüz ihracına imkân verecek biçimde düzeltilecektir. Ondan sonradır ki, Filipin demokrasisi heveslileri, yeni bir «Kemalist Halkçı Parti» mi

Başbakan Demirel, Erzurum'da Paşa kıyafetiyle

kurmalı, yoksa içerde kalan artçılara dayanarak İnönü'den sonrasına mı hazırlanmalı konusunda kesin karara varacaklardır.

Özel sanayi nasıl teşvik edilir?

Ünlü Hacı Ömer'in oğlu Adana Sanayi Odası Başkanı Sâkıp Sabancı, Çan Kay-Şek Çini de örnek göstererek, özel sanayi gelişmesi için alınması gerekli tedbirleri, İstanbul Sanayi Odası Dergisinde belirtmektedir. Taleplerin başında, vergi indirimi gelmektedir. Sâkıp Sabancı, yeni kurulacak sanayi için şu muafiyetleri faydahlı saymaktadır:

1 — Beş yıl gelir vergisi muafiyeti ve sonra yüzde 10 tenzilat,

2 — Gelir vergisi azamî nisbetinin yüzde 32'den yüzde 18'e indirilmesi,

3 — Vergiye tâbi gelirin yüzde 25 kadar tekrar yatırım için tenzili,

4 — Vergiye tâbi gelirin, yılda ihraç edilen miktar kadar tutarının yüzde 2'si kadar tenzili,

5 — Minimum 2.250.000 dolar inisiyal sermayeli temel endüstri için ithâl edilen makina ve teçhizatı gümrük muafiyeti.

Bu vergi indirimi taleplerinden sonra Sâkıp Sabancı, şöyle devam etmektedir:

«Şimdi (acaba bu vergi indirimleri hazinede bıraktıkları boşluk nisbetinde yararlı olabilir mi?) sorusu sorulabilir. Vergi indirimlerinin sanayileşme ve yatırımı teşvikteki rolleri kabili inkâr olamaz. Ancak bu konuda psikolojik faktörler de aramak icab eder. Vergi faktörü müsait yatırım ikliminin tesis unsurlarından

biri olmakla beraber, yegânesi değildir. Bunun yanında politik ve malî stabilite, ucuz işçi temin imkânı, aşırı kırtasiyecilik bulunmaması, yabancı sermayeye karşı olumlu davranış gibi esaslî faktörlere de ihtiyaç vardır.»

Doğrusu, Hacı Ömer'in oğlu Adana Sanayi Odası Başkanı Sâkıp Sabancı, Demirel tipi kalkınmanın gereklerini iyi özetlemiştir. Bizim bu tabloya ekleyecek bir sözümüz yoktur.

Demirel'den inciler!

İktidarın başı, AP'li gençleri önünde, formda olduğunu ispatlayan bir konuşma yaptı. İşte konuşmadan bazı inciler:

● Adalet Partisinin bir talihi daha vardır. Adalet Partisinin hiç bir talihsizliği yoktur. Talihi vardır. Çünkü Adalet Partisi hakka dayanıyor. Onun için Cenabı Hak daima bize yardımcı olmuştur. Ve hak yolunda olduğumuz müddetçe de bizden yardımını esirgemiyecektir. Adalet Partisi yaptıklarından dolayı muaheze edilemez.

● Türk Milleti vatandaşlardan ibaret bir mületi mi olsun, yoksa kendi içinden çıkan bir takım insanların tebasası olan müstemleke mi olsun? Kavga buradadır.

● Bir taraftan Türk halkına, onun sıkıntılarını istismara yöneleceksiniz, öbür taraftan da Türk halkını hür teşebbüse iş görme gücünden, hepsinden alıkoymaya çalışacaksınız.

● Halkı sevmek çok büyük bir iştir.

● Türkiye'de herkes görüldüğü gibi düşünmeye mecburdur. Veya düşündüğü gibi görünmeye mecburdur... İşte yine uzun senelerdir vuzuha getirmeye mecbur olduğumuz meselelerden biri de budur.

● On kişi bir araya gelerek Cemiyetler Kanununa göre kurulan bir dernekle, bir klüple, Cumhuriyet bekliliği yapılamaz. Cumhuriyet tehlikede ise, bu dernek zaten bunu kurtaramaz.

● 1961 Anayasasının Türkiye'ye bir takım cereyanlar getirdiği iddiaları var. 1961 Anayasası komünizme kapalıdır. 1961 Anayasası izimlere kapalıdır. Sosyalizme kapalıdır. Sosyalizm maskesi altındaki komünizme de kapalıdır. Biz bunu iddia ediyoruz. Hiç kimse 1961 Anayasasının sosyalizm maskesi altında komünizme açık olduğunu söyleyebilmek cesaretini göstermeden bize hücum etmekte. İşte sami-

miyetsizliklerden biri de budur. Deyiniz ki bu Anayasa, sosyalizm maskesi altında komünizme açıktır. Her şey a-çıkta cereyan etsin. Bunu kimse diyemez. Çünkü böyle değil, ama bu müdafaayı yapmak bize düşüyor.

● Şimdi bir çok kimse, benim bu konuşmamdan sonra bir yayılım ateşine başlayacaktır.

Türk Milliyetçiliği açısından Dinçer tasarısının anlamı!

Türkiye Milli Gençlik Teşkilatı, Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu, 27 Mayıs Milli Devrim Derneği ve Türkiye Milli Talebe Federasyonu adına, bu kuruluşların genel başkanlarının yayınladığı ortak bildiri, ünlü «Temel Hak ve Hürriyetleri Koruma» tasarısını, Türk Milliyetçiliği açısından eleştirmekte ve «Milliyetçiler Birleşiniz» çağrısı ile son bulmaktadır:

27 Mayıs'tan beri yeni bir anlam ve hız kazanan Türk Milliyetçiliğine karşı, emperyalistler Asya'da, Afrika'da, Latin Amerika'da uyguladıkları oyunları tekrarlamak istiyorlar. Ulusal bağımsızlık ve bütünlük içinde Türkiye'deki

Hasan Dinçer
Tasarı değil paratoner!...

açlık, hastalık, sefalet ve cehalet seherlerini yenmeyi amaç edinen Türk milliyetçilik hareketini durdurmak ve öldürmek için çeşitli tertiplere baş vuruyorlar. Türk Ulusunu yeniden karanlığa boğarak soymağa devam edebilecek tertipleri peşinde koşuyorlar.

Acıdır ki, siyasi iktidarın baş sorumluları bu gerçeğin çok uzağındadırlar. Atatürk'ün deyişi ile, eğer tam bir ihanet içinde değillerse, tam bir gaffet içinde, yabancı emellerle aynı istikamette seyrediyorlar. Yabancı emellere uygun olarak, 27 Mayıs'ın kazandırdığı temel hak ve hürriyetleri tahrir etmek, Türk Ulusunu bir kere daha demokratik rejimden yoksun bırakmak tertiplerine girişiyorlar. 27 Mayıs Anayasa düzenini, sinsi ve karanlık çalışmalarla ortadan kaldırmağa teşebbüs ediyorlar.

«Temel Hak ve Hürriyetler Kanunu» adı altında getirilmek istenen tasarının anlamı budur...

Siyasi iktidarın baş sorumluları, dünya gerçeklerinden ve Türk Ulusundan koştukça «komünizmi önleme» bahanesi altında, Türk Ulusunun mutluluk ve yücelme savaşına celme takıyorlar. «Komünizmi önleme» bahanesi altında, Türk Ulusunun bağımsızlığı ve mutluluğu uğruna, ahlaksızlıklara, hırsızlıklara, yolsuzluklara, kö-

tüllüklere karşı savaşan Türk Milliyetçilik hareketinin düşünce ve söz hürriyetini boğmak teşebbüslerine girişmiş bulunuyorlar. Her türlü tenkid yasaklayarak, ahlaksızlıkları, yolsuzlukları, yabancı soygunlarını, Türk Ulusunun bünyesinde muhafaza etmek istiyorlar.

Böylece yabancılar, onlara âlet olanlar ve gaffet içinde bulunanlar, Türk Ulusunu karanlığa boğmak teşebbüslerinde birleşmiş bulunuyorlar...

Türk Milliyetçileri, Türk Ulusunun aydınlığını korumak için birleşiniz!

Kurmayların ısrarlı uyarmaları

27 Mayıs'tan sonra Türkiye'nin kaderinde önemli rol oynamış genç nesilden kurmay subaylar, ısrarla Amerika ile ilişkilerimizin yarattığı tehlikelere dikkati çekmektedir. En son, Emekli Hava Generali CHP Bursa Senatörü Saffet Ural, bu tehlike üzerinde durmuştur. Ural özetle şunları söylemiştir: «Dış borçlar sömürülmeye imkân veriyor. Öte yandan dolaylı saldırı anlaşması, Türk milletinin ikbali ve istikbali için çok zararlıdır. Türkiye bir Vietnam, bir Kore değildir. Aramızda bir mücadeleye Amerika'nın karşısını şiddetle reddederiz.

Türkiye her an kendi ihtiyarının dışında bir harbe girme tehlikesiyle karşı karşıya bulunmaktadır. Bunun da sebebi, Türkiye'deki Amerikan üslerinde bulunan atom bombalarıdır.»

Emekli Hava Generali, «Son İnönü Hükümetinin CIA tarafından meşhur beyin yıkama hareketiyle düşürüldüğünü» belirttikten sonra, Tunçkanat'ın açıkladığı CIA raporu hakkında şunları söylemiştir:

«Atatürk milliyetçiliğini can sıkıcı olarak niteleyen bir adamın ben milliyetinden şüpheliyim. Hükümet Başkanını, Tunçkanat tarafından okunan raporun kimin tarafından yazıldığını Türk Milletine açıklamaya davet ediyorum»

Demirel'e Anayasa dersi!

Anayasayı, sosyalizme ve her türlü izm'e kapayan Demirel'e, Ecevit, hukukçu olmamasına rağmen, sağlam bir Anayasa dersi verdi:

«Anayasamız bazı (izm)lere kapalı olsa bile, hiç bir fikre karşı değildir. Süleyman Demirel'in yorumuyla Anayasa sınırlandırılmaz. Fakat zaman zaman bazı siyasiler çıkarlar, muzır fikirlerden söz ederler ve bunları önleme gerekçesiyle, kanun çıkarmaya kalkarlar. Oysa bizim Anayasamız, hiç bir fikrin söylenmesine kapalı değildir. Sadece bazı düzenlerin, rejimlerin uygulanmasına engeldir.

Muzır ne demektir? Örnek olarak, yılda milyonlar kazanan bir insan az vergi ödüyorsa, bu vergi artırılmalıdır fikrini ortaya attığımız zaman, o şahıs sizin bu fikrinizi muzır bulur. Aynı şekilde şeriatçıya göre, laik fikir muzırdır.

Şimdi bir kısım insanlar, bazı fikirlerin muzır olduğunu söyleyerek, o fikirleri önleme gerekçesiyle kanun çıkarmak istiyorlar, ama aslında muzır fikirler sahibi olan kendileridir. Halkı soyanlar, bunu ortaya koyduğumuz zaman, siz muzır fikirler taşıyorsunuz derler. Gerçekte böyle itham edilen bizlerin amacı onların mazarratını önlemektir.»

Vietnam'a Türk askeri!

Önce TİP Genel Başkanı Aybar'ın dikkatleri çektiği «Vietnam'a askeri gözlemci gönderme» teşebbüsünün arkasında tehlikeli hesapların yatması ihtimali, gittikçe daha fazla zihinleri kurcalamaktadır. Vietnam Milli Kurtuluş Cephesinin bu kararı olumlu karşılamadığını, Türkiye'nin kararını yeniden gözden geçirmesini istediğini ajanslar bildirmişlerdir. Dışişleri Bakanlığı sözcüleri, «Böyle bir teşebbüs bize ulaşmadı» diyerek meseleyi geçiştirmişlerdir. Ama gözlemci gönderme kararı, gerçekten korkulduğu gibi Amerika'nın Vietnam politikasını desteklemek ve sembolik güçlerle de olsa politikaya katılmak anlamını taşıyorsa, Hariciyemize, çok geçmeden Milli Kurtuluş Cephesinin tepkileri en geniş şekilde ulaşacaktır. Bu takdirde, kararın, Türk-Sovyet ilişkilerini gerginleştireceği şüphesizdir.

İstanbul'da konuşan CHP Merkez Yönetim Kurulu üyesi Orhan Birgit de, Aybar'dan sonra bu nazik konuya dikkatleri çekmiştir: «Açığı kapatmanın bir yolunu da, dış borçlara umut alamakta gören iktidar, Kıbrıs'taki Türk Mukavemet Teşkilatının parçalanmasını isteyenlere boyun eğmektedir. Gene aynı kaynakların hatırı için Vietnam'a

Demirel milyonlar yaratıyor!

İsparta'da uzun süredir kulaktan kulağa fısıldanan bir hikâye, bir vatandaşın ihbar mektubuyla mahalli basına intikal etmiştir. Demirel'in iş adamı kardeşi Şevket Demirel'in adını karıştırdığı hikâye şudur:

Kükürt tahsisi alıp bunu serbest piyasada satmak çok kârlı bir iştir. Tonu 550 liradan alınan kükürdü, 760 liraya satmak mümkündür. İşte AP'nin Keçiözümlü Belediye Başkanı Seyfullah Uğurlu, bu tatlî ticarete özenmiştir. Zirai Donatım Kurumundan kükürt tahsisi istemiştir. Ne var ki, kükürt ancak ham madde olarak imalâtlara verilmektedir. Ticaret ve Sanayi Odasından fabrikasının imalât kapasitesini de gösteren bir belge almak gerekmektedir. Belediye Başkanımız ise, böyle bir belgeyi hak etmiş durumda değildir. Gelgelelim Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Şevket Demirel sayın Belediye Başkanına 3200 tonluk bir kapasite belgesi vermekte tereddüt etmemiştir. Bu sayede AP'li başkan, ucuz kükürt alıp ton başına 210 lira kârla serbest piyasada satmıştır. İddiaya göre, Demirel'in seçim bölgesindeki nüfuzlu başkandan bu mütevazî devir işinden kazancı 672 bin liradır.

İspartalıların merak ettikleri husus, Belediye Başkanının bu 3200 tonluk tesisinin nerede bulunduğudır. İspartalılar, «Yoksa patetes fabrikasını» deyip kahkayı basmaktadırlar. Ama Başkanın kardeşi Şevket Demirel belge verdiğine göre, böyle 3200 ton kapasiteli bir fabrikanın mutlaka mevcut olması gerekir. Meraklı İspartalıları şimdi bu ünlü fabrikayı aramaktadırlar.

gözlemci adı altında öncü birliklerinin nüvesi gönderiliyor.»

Parti Meclisine sunulan CHP Merkez Yönetim Kurulu Raporu da, Vietnam'a askeri gözlemci gönderilmesinin yanlış anlamalara yol açacağı gerekçesiyle, yeniden gözden geçirilmesini istemektedir.

Solda birlik çağrısı

CIA'nın görevi solu bölmek ve parçalamaktır. Sola düşen iş ise, bu oyuna gelmemektir. Bunun içindir ki, dünyanın dört köşesinden solda birlik çağrısı gelmektedir. En son Güney Amerikanın tanınmış yazar ve aydınları, solu birliğe çağıran bir bildiri yayınlamışlardır. Bildiride şöyle denmektedir:

«Bütün Güney Amerika yazarları, bugün yeni bir durumda karşı karşıya bulduklarının bilincine varmıştır. Yeni durumu belirleyen unsurlardan biri, Amerikanın kültürel plânda giriştiği son taarruzdur. Taarruzun amacı, aydınlarımızı (nötralize etmek) parçalamak ve kendi dâvasına kazanmaktır. Taarruzun belirtileri şunlardır: Camelot, Sympathique ve Numismatique plânları, sosyolojik araştırmaların CIA tarafından finansmanı, üniversiteler ve tesisler aracılığı ile yapılan araştırmalara Pentagon'un kredi vermesi, yayınevleri ve dergilerin satın alınması, CIA beslemesi Kültür Özgürlüğü Kongresine bağlı faaliyetler ve Barış Gönüllülerinin eylemi v.b.

Herkes bilmektedir ki, Güney Amerika halkları, gerçekleri, değerleri ve düşünceyi bozmaya yönelmiş sürekli bir kampanyanın konusudur. Bu yolda kültürel sanayinin çeşitli imkânları kullanılmaktadır. Sinema, radyo, televizyon ve benliğini kaybetmiş bir basın, kudretli ve maalesef etkili araçlardır. Bu sayede, gerçekten orijinal kreasyonlar yok edilmekte veya bozulmaktadır. Halk kütleleri, atalet, bayağılık ve tevekkül içine itilmektedir.

Vietnam'ın her gün vahşice bombalandığı ve Dominik Cumhuriyeti gibi bir askeri müdahale tehdidi altında bulunduğu günlerde, bizim Amerikanın bütün entellektüellerinin, ortak düşmana karşı beraberce eyleme geçmesi, her zamandan fazla zorunludur.»

Bildirinin altında Emmanuel Carballo (Meksika), Julio Cortazar (Arjantin), Roque Dalton (El Salvador), René Depestre (Haiti), Edmundo Desnoes (Küba), Roberto Fernandez Retamar (Küba), Angel Rama (Uruguay), Mario Vargas Llosa (Peru) gibi Güney Amerikalı yazar ve aydınların imzaları vardır.

Orta Doğu'nun hububat anbarı Türkiye!

Üçüncü Dünyanın müthiş bir açlık tehlikesiyle karşı karşıya bulunduğu keskinlikle anlaşılması üzerine, ABD ancak, tarıma doğum kontrolüne önem veren ülkelere yardım edecektir.

Amerikanın empoze ettiği bu yeni tarım politikasının gereği olarak, Bakan Bahri Dağdaş, müthiş iyimser bir beyanat verdi. Tarım Bakanına göre, Türkiye'yi Orta Doğunun «tahıl ambarı» haline getirecek büyük bir projenin ilk kısmı 1967 yılı içinde uygulanacaktır. «Hektar başına verimi yüzde 100'den fazla art-

tırarak, 300 kiloya çıkaracak Meksika tipi tohumluk, bu yıl, Çukurova ve Ege havzasında ekilmeye başlanacaktır. Bu proje için 20 bin ton tohumluk buğday, Amerika'dan ithal edilecektir.

Meksika tipi buğday, Rockefeller Tesisinin yardımı ile Meksika'da uzun zamandan beri denenmektedir. Burada daha önce 4 Türk uzmanı çalışmıştır. Bu hafta içinde dört uzman daha gidecektir. Bu tohum, su ve gübre isteyen ve ancak bu şartlar altında çok parlak sonuçlar veren bir buğdaydır. 1950 yılında Meksika 427 bin ton buğday ithal etmek zorundayken, geçen sene 465 bin ton ihraç etme durumuna gelmiş, yetkililer buğday ekilen toprak yüzölçümünü hudutlandırmak zorunda kalmışlardır.»

Bakan İlerde Meksika tohumu ile 4 milyon hektar arazi ekme kararındadır. Bunun için gerekli 275 bin tonluk tohum, kendi üretme güçlerimizde yetiştirilinceye kadar dışardan ithal edilecektir. Tabii ki bu arada, gübre üretiminin büyük çapta artırılmasına ve sulamaya hız verilecektir. Traktör sayısı arttırılacaktır. Bakana göre, 1965-66 yılında Türkiye'de mevcut 51 bin traktöre 21 bin ilâve yapıl-

Büyükelçi Parker Hart
«Eğer gübrelerseniz...»

mış ve 1967'de 15 bin traktör sağlanması için bir firma ile anlaşma imzalanmıştır. Ama Dağdaş'ın tarım mucizesinin sırrı, Meksika tohumunda yatmaktadır.

Deprem felâketi üzerine, aç köylülere yiyecek buğdayı ulaştırmakta bile büyük güçlük çektiğimiz bilindiğine göre, tefeci ve tüccar egemenliğinde, milyonlarca sayıda çüce işletmeye dayanan geri tarımsal yapıya el sürmeden, Dağdaş, ilân ettiği mucizeyi nasıl gerçekleştirecektir? Göreceğiz.

Aynı konuda Diyarbakır'da konuşan ABD Büyükelçisi Hart, Dağdaş'ın iyimserliğini bir «eğer» ile düzeltmiştir. Hart, «Bu tohumlar eğer doğru ekilir, sun' gübrelenir ve sulanırsa, Türkiye'nin çok yağmur alan bölgesinde hektar başına buğday veriminin yüzde 50-100 veya daha fazla artması ihtimali ortaya çıkmaktadır.»

Hart, ayrıca içerdeki nüfusu beslemek için gerekli hububat sıkıntısı üzerinde durmuştur. 1953 rekor hububat yılında adam başına 350 kilo hububat üretimi düşmekteydi. 1966 rekor hububat yılında ise, adam başına üretim 300 kilodur. Halbuki 1953'te toplam hububat üretimi 8 milyon ton, 1966'da 9,6 milyon ton idi...

Bir tütün hikâyesi

Ecevit, Düzce'de tütün konusunda şu rakamları verdi: 1965 yılında 454 bin tütün üreticisi ailenin eline, tüccara sattığı tütünden bir yılda ancak 91 lira kazanmıştır. Beher ailenin yıllık kazancı böylesine yok denecek kadar bir seviyede kalırken, aynı tütün ihrac eden 120 ihracatçının her biri bir yıl içinde 1,5 milyon liranın üstünde kazanç sağlamıştır. İhracatçılar, tütünü ihrac için kullandıkları paranın ancak yetide birini kendi sermayelerinden karşılamışlar, yedide altısı olan 600 milyon lira ise, Merkez Bankası tarafından verilen kredilerle karşılanmıştır.

Ecevit, Fiskobirlik'e rağmen yürüyen fındık rezaletini de şöyle anlattı: «Fiskobirlik yüzde 50 verim fındığa kilo başına 250-300 kuruştan tüccara satıyor. Oysa o tüccarın devlet yardımıyla elde ettiği krediler, Fiskobirlik gibi kuruluşlara verilirse, üreticinin böyle haksız şekilde ezilmesinin önüne geçilecek. Kaldı ki bugünkü düzende, devletin Fiskobirlik gibi kuruluşlara yaptığı yardım, halktan çok araçların işine yarıyor».

Telefonun Telleri!

Kanada firmasına normal sayılmıyacak biçimde verilen telekomünikasyon ihalesi üzerinde çok yazı yazıldı. Ve bu konuda atı alan çoktan Üsküdarı geçti. Yolsuzluklar konusuna tekrar dönecek değiliz. Yalnız, kurulacak tesiste, yüzde 51 hissenin neden yabancı firmaya bırakıldığı konusunda Ulaştırma Bakanı Seyfi Öztürk'ün yaptığı açıklama dikate değer.

Yabancı sermayenin, gittiği ülkelerdeki belli başlı taleplerinden biri yüzde 51 hisseyi elde tutmaktır. ABD Hükümetinin dış yardım şartlarından biri de, yerli-yabancı ortaklıklarında yüzde 51 hissenin yabancı şirketlere bırakılmasıdır. Aç Hindistan, kuracakları suni gübre tesislerinde yüzde 51 payı Amerikan petrol şirketlerine vermek üzere gerekli mevzuat değişikliğini yapma gayetyle, ancak 12 milyon ton Amerikan buğday ve pirinci elde edebilmiştir. Güney Amerika ülkelerinin çoğunda, İkinci Dünya Savaşı sırasında, yabancı firmalara, yüzde 49'un üstünde hisse edinmelerini yasaklayan kanun hükümleri vardı. ABD, ağır baskılarla, bu hükümleri kaldırtmıştır. Bu olay, Filipinde de tekrarlanmıştır.

Türkiye'de ise Ulaştırma Bakanı, «Biz, Kanada firmasına lütfen yüzde 51 hisseyi siz alın diye ricacı olduk» demektedir. İleri sürdüğü gerekçe de, PTT'nin «Yeter seviyede teknik ve tecrübeye» sahip olmayışı! Sanki yabancı firma yüzde 49 hisse ile yetinirse, bilgi ve tecrübesinden yararlanmamızı esirgiecektir. Ortaklığın gerekçesi bu bilgi ve tecrübesinden yararlanmaktır. Bunun hisse çoğunluğu ile bir ilgisi olmadığı aşikârdır. Çoğunluk hissesinin elde tutulması, karar verme yetkisine sahip olma ve son sözü söyleyebilme isteğinin ifadesidir. Eğer Ulaştırma Bakanı, «Biz sonsözü söyleyemeyiz, son sözü yabancı firma söyler» demek istiyorsa görüşlerinde haklıdır. Yalnız bu mantık, sömürgeciliği kayıtsız şartsız kabul etmenin mantığıdır. Doğu Avrupa ülkelerinin, sermaye ortaklığını kesinlikle reddettikleri halde, Batı firmaları-

nın her türlü teknik yardımından yararlandıklarını Bakana hatırlatılm ve gelecekte YÖN koleksiyonlarını karıştıracak kişilerin ibretle okumaları için, Seyfi Öztürk'ün sözlerini sütunlarımıza aynen aktaralım:

«PTT idaresi, yüzde 49 hissenin kendisinde, yüzde 51'in yabancı şirkette olmasını bilhassa istemiştir. Bu konuda zaruretler vardır. Hepimizin müsellem olan millî hisleriyle netice almak mümkün değildir. Millî menfaatler bahis konusudur.»

Mesela, İstanbul'da çalışmakta olan santrallerde, 50 bin dönüçü alet, 700 bin muhtelif röle, yüzbinlerce dirneç - kondansatör, santraller dahilinde 3000 milyon metre tel, 30 milyon kontak noktası, 60 milyon lehim noktası, 25 bin çeşit farklı parça mevcuttur. Bu hassas sistemin ahenk içinde çalışması şarttır. Bu derecede komplike ve Türkiy'de ilk defa kurulacak bir sanayi tesisini için PTT yeter seviyede teknik ve tecrübeyi kendisinde görememiş bulamamıştır.»

Nâsir, Süveysi millileştirdiği zaman, «Siz araplar bunu işletemezsiniz» demişlerdi. Ama bunu söyleyen, milliyetçiler değil, sömürgeciler ve uşakları idi.

Seyfi Öztürk
Yüzde 51'in hikmeti!...

Korkmazgil'in Duruşması!

«Kızılmak» adlı şiir kitabıyla Komünizm propagandası yaptığı diye kırk gün hapis hapsedilen ve Adliye'e elleri kelepçeli getirilen değerli şair Hüseyin Korkmazgil'in Ankara Üçüncü Ağırceza Mahkemesinde yapılan duruşması, kalabalık bir dinleyici topluluğu tarafından izlendi ve heyecanlı sahnelerle dolu geçti.

Korkmazgil, tevkifine sebebiyet veren Recai Okandan'ın bilirkişi raporunu «utanç belgesi» diye niteliyerek şiddetle yermi. «Sivashym. Orada doğup büyüdüm. Kızılmak Sivas'tan geçer. Kitabımın adını onun için Kızılmak koydum» dedi.

Korkmazgil'in avukatı Niyazi Ağırnaslı da, Prof. Okandan Raporunu eleştirdi. Okandan, şiirde Sovyetlerin uzaya gönderdikleri araçtan söz edilmesini Komünistlik propagandası sayıyordu. Halbuki Korkmazgil Amerikalıların Mariner'inden de bahsetmişti. Bilirkişi, bunda da kapitalistlik propagandası bulabilirdi. Ama Okandan, Mariner'i görmezlikten gelmeyi tercih etmişti. Keza şiirde Mustafa Kemal, Mevlâna, Marks ve Engels isimleri bir arada geçmekteydi. Bilirkişi cim-bizla, Marks ve Engels isimlerini delil diye çıkartmıştı. Ağırnaslı, bunları gözler önüne serdi.

Daha sonra Avukat Halit Çe-

Fransız seçimlerinin anlamı

General De Gaulle Hükümetinin Mecliste çoğunluğunun iyice daralması, parlamento aritmetiği açısından, pek önemli değildir. Zira Fransada yarı prezidansiyel bir rejim vardır ve hükümeti devirmek çok güçtür. Üstelik Gaulliste hükümet, meselenin mahiyetine göre, farklı muhalefet unsurlarına dayanarak Mecliste politikasını yürütebilecek imkânlarla sahiptir.

Seçimlerin asıl önemi, Amerikancılara yenilgi uğramasıdır. NATO'cular, ümitlerini orta yolcu Lecanuet'nin başarısına bağlamışlardır. Açıkça Amerikancı bir orta yol grubu, Gaulliste'lerin çoğunluk sağlamasını önleyecek biçimde, seçimlerden güçlüğü takdirde, Generalin Anglosakson aleyhtarı politikasını hayli yumuşatmak zorunda kalacağı umuluyordu. Bu ümitler boşa çıkmış, orta yolcular ezici bir yenilgiye uğramışlardır. Bu sonuç, solun ilımlı kanadının Amerika ve NATO İttifakı konusundaki son tereddütlerini de giderecek niteliktedir. Sol, Generalin, ekonomik temellere oturtulan daha köklü ve tutarlı bir bağımsızlık politikasını izlemesini isteyecektir. Bir başka deyişle, solun başarısı, Generalin dış politikada daha ileri adımlar atmasını sağlayacaktır. Esasen seçimlerde sol, Generalin dış politikasını «yanlış» diye değil, «noksan» diye eleştirmiştir. Bu bakımdan seçimler, Washington için bir yenilgidir.

Ama Washington'u asıl endişelendiren, bağımsız dış politikamın zaferi değildir. Endişe, sol birliğinin gerçekleşmesi ve solun, General de Gaulle'den sonra iktidara geleceğinin anlaşılması dolayısıyla doğmaktadır.

Soğuk Harp yıllarında, ABD'nin büyük çabalarıyla, solun parçalanması ve birkaç düşman kampa bölünmesi gerçekleşmişti. Bu sayede, sağcılar rahatça iktidarı sağlanabilmişti. İlımlı sol, ancak komünistlerle işbirliği yaptığı takdirde iktidara gelme ve sol politika uygulama imkânı olduğunu görmekeydi. Ne var ki, Soğuk Harp reflektörleri dolayısıyla, komünistlerle işbirliğinin kendilerine fena halde oy kaybettireceğinden korkmaktaydılar. Son seçimler, bu korkuların yersiz olduğunu göstermektedir. Birlik politikası sayesinde sol, oylarını ve parlamentoda koltuk sayısını büyük ölçüde arttırmıştır. Fransız halkı, komünistlerle işbirliğini normal karşılamıştır.

Seçimlerin 5 Marttaki ilk turunda, P.C. (komünist), P.S.U. (Mendes-France'ın ufak sosyalist partisi) ve Federasyon (sosyalist

ve radikal parti koalisyonu) şanslarını ayrı ayrı denemişlerdir. İkinci turda bu sol teşekküller, tek bir adayla seçime katılmışlardır. Üç teşekkülün merkezi arasında memleket çapında yapılan anlaşmaya göre, eğer bir seçim bölgesinde komünistin tek aday kalması kararlaştırılmışsa, PSU ve Federasyon liderleri, bu tek komünist adayı desteklemişler ve seçmenlerden ona oy vermesini istemişlerdir. Tek adayın tesbitinde genel ölçü, birinci turda en fazla oy toplayan solcu aday lehine öteki solcu adayların feragatı şeklinde olmuştur. Yalnız birçok durumda da, ilk turda az oy alsan bile, kazanma şansı daha kuvvetli sayılan kişi, tek aday seçilmiştir. Bu bakımdan yıllardır tecrit edilmekten kurtulmaya çalışan P.C., en büyük fedakârlığı yapmış, 15 seçim bölgesinde kendi adayı en çok oyu aldığı halde, daha az oy alan solcu aday lehine çekilmiştir. P.C. yıllardır savunduğu sol birliği için azami çabayı göstermiştir. Mendes-France, Guy Mollet, Gaston Defferre ve René Billières (radikal) gibi sol liderler, ancak komünistlerin oylarıyla seçimleri kazanmışlardır.

Solun seçimlerde gösterdiği birliğin çok başarılı olması, bu birliğin Mecliste de sürdüreceğini ve solun tek bir program etrafında toplanmaya yöneleceğini göstermektedir. New York Times'in seçimlerden hemen sonra yaptığı yorum, durumu iyi belirtmektedir: «Yıllardır aralarındaki bölünmeler dolayısıyla felce uğrayan sol, dünkü oylamadan her zamankinden fazla birleşmiş olarak çıkmıştır.» New York Times, gelecekte Fransa'da, «nisbeten birleşmiş bir sol koalisyon hükümetinden söz etmektedir. Le Monde ise, solda birliğin her üç sol teşekkül için de avantajlı olduğunu belirttikten sonra, sonuçları «Beşinci Cumhuriyet tarihinde yeni bir aşama» diye yorumlamaktadır.

Fransız seçimlerinin Avrupalının öteki ülkelerinde, özellikle İtalyada, sola açılışı ve solda birliğe yönelik etkileyeceği muhakkaktır. Le Monde'un yazdığına göre, Moskova, seçim sonuçlarını büyük bir memnuniyetle karşılamıştır. Moskova, Üçüncü Dünyada önemli değişikliklere ikinci planda değer vererek, ümitlerini Avrupada sol partilerin iktidara gelmesine ve Avrupalının sosyalistleşmesine bağlamıştır. Fransa'da solun birleşmesi ve iktidara gelme ihtimalinin çok artması, bu yolda atılmış ilk önemli adım olduğu için, Moskova sevinçli, Washington ise endişelidir.

lenk koruytu. Çelenk, Okandan'ın bilimsel yetenekleri, çevresindeki ünlü ve bilirkişi olarak müsellem tutumu üzerinde ilgi çekici açıklamalar yaptı. Mecelle'yi de hatırlatarak çu'e değil, tüme bakmak gerektiğini belirtti. Şiirin bütünü ile antiemperyalist, milliyetçi niteliğini anlatırken Avukat Çelenk de coşmuştu. Bu sırada, başta Korkmazgil, bütün salon gözyaşlarını tutamadı.

Halit Çelenk, usul kanununun 104. maddesine göre yapılan tevkifin, Anayasanın 30. maddesine aykırı düştüğünü uzun uzun anlattı. Tevkif için, kuvvetli suçluluk belirtileri gerekli. Halbuki ortada Okandan'ın çok sudan raporundan başka bir şey yoktu. Kaldı ki, kuvvetli suçluluk belirtileri olsa dahi, tevkif için kaçma ve delilleri yok etme ihtimallerine ihtiyaç vardı. Halbuki, delil şiir kitabıydı ve ortadaydı.

Avukatların konuşmalarından sonra, Mahkeme Heyeti, dinleyicilerin alkışları arasında Korkmazgil'in tahliyesine karar verdi. Ayrıca savcının aksi mütalâasına rağmen, avukatların bilirkişinin bilimsel yeteneklerine ve kişiliğine yönelttikleri şiddetli itirazları gözönünde tutarak, üç kişilik yeni bir bilirkişi kurulunun teşkiline karar verdi.

Ord. Prof. Dr. Recai Okandan'ın Korkmazgil'in tevkifine dayanak olan bilirkişi raporu şudur:

«Tetikik konusu kitap, 63 sayfadan ibaret olup, manzum türünde kaleme alınmış yazıları ihtiva etmektedir. Bizim yayıncı

tarafından yayımlanmıştır. Kitabın ihtiva ettiği yazılarda, yazar kapitalist düzeni yermek ve sosyalist düzeni ögmek çabasındadır. Bunun bir sonucu olarak da, sosyalist düzenin kurulu bulunduğu memleketleri ve onların faaliyetlerini ögmeştir. Mesela 26 ncı sayfada, (Proton 1 uydusu Sovyetlerin ve konu konacak Lünalar tatlı bir öpücük gibi Ay'a) denilmekte ve keza 39 uncu sayfada, (Petrolü, kavçuğu, kahvesi ve kakaosuyla ve Kastrosu, Zapatası, Amadosuyla sıcak ve kıvrak bir şarkı gibi düşünürüz Atlantik aşırı bağımsızlığı) şeklinde bir ifade kullanılmak suretiyle Küba'daki rejim ögülmek istenmektedir. Bu çeşit ifade ve düşüncelere kitabın hemen her yerinde rastlanmaktadır. Buna karşılık yazar kendi ülkesindeki düzeni yermekte ve mesela 26 ncı sayfada: (Dilenmek benim ülkemde, işsizlik benim ülkemde ve Şeytan taşlamak yasak değildir benim ülkemde Babölü okumak yasak) demek suretiyle bu husustaki kanaatını açıklamaktadır.

Tetikik konusu Kızılmak isimli kitabın muhtevası itibarıyla suç teşkil edip etmediğine gelince, Yukarıda da belirtmiş olduğumuz gibi, yazar sosyalist düzeni her fırsatta ögmekte ve bu düzene karşı duymuş olduğu özlemi ifade etmek için büyük bir çaba sarfetmektedir. Gerçekten 53 üncü sayfada (Bu ne biçim düzen hey Bekleröglü), 56 ncı sayfada: (Bir hesabı vardır bu-

nun sorulur, bu hesabı soracaklar bulunur. Ak gün Karagünden öcünü alır bir gün... Leninler olur bu çığlık hey Bekleröglü, Markslar, Maolar...) diyerek yazar Türkiye'deki mevcut ekonomik ve sosyal düzenin sosyalist bir düzene çevrileceği günü beklediğini söylemektedir. Aynı şekilde 57 inci sayfada: (Vaktidir direnmenin vaktidir şimdi... Karataş çatladı çatlayacak) demek suretiyle yazar müesses iktisadi ve sosyal düzenin değiştirilmesi hususunda harekete geçmek zamanının geldiğini beyan etmektedir.

Yine kitapta kullanılan ifadelerle göre, mevcut düzeni sosyalist düzene çevirmek hususunda yapılacak direnme (Silâh) yoluyla yapılacaktır. Gerçekten 56 ncı sayfada: (Silâh ve şarkı, ben bütün karanlıkları bunlarla yendim) denilmekte ve böylece bir karanlık olarak nitelendirilen mevcut düzen cebren sosyalist bir düzene çevrilecektir.

İşbu muhtevası ile kitapta, sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde hakimiyetini tesis etmek ve böylece kurulu ekonomik ve sosyal temel düzeni devirmek için propaganda yapıldığı görülmektedir. Bu sebeple tetikik konusu kitabın T.C.K. 142/1 maddesine aykırı bulunduğu ve bu maddeyi ihlâl eylediği kanaatine varmış bulunmaktayım. Bunun dışında meri mevzuatımız muvacehesinde başkaca bir suç unsuru görülmemiştir Keyfiyeti saygıyla arz ederim.»

Steinbeck, komünizm propagandasından yargılanıyor!...

Vietnam'daki, tarihin tanıdığı en barbar emperyalist savaşı savunmakla, dünya kamu oyunda itibarını yitiren ünlü yazar Steinbeck, «Bitmeyen Kavga» adlı romanı dolayısıyla, komünizm propagandası yapma suçundan İstanbul Dördüncü Ağır Ceza Mahkemesinde yargılanmıştır. Dava beraetle sonuçlanmıştır.

İstanbul Savecılığı Basın Bürosunun talebi üzerine, Ord. Prof. Sulhi Dönmezer, Prof. Dr. Sabahattin Zaimoğlu ve Doç. Dr. Amiran Kurtkan'dan kurulu bilirkişi heyeti, «Bitmeyen Kavga» da, komünizm propagandası yapıldığı sonucuna oybirliği ile varmışlardır. Ağırceza Mahkemesi, Prof. Dr. Hüseyin Naili Kubalı, Prof. Dr. Sabri Esat Siyavuşgil ve Cevat Fehmi Başkut'tan kurulu ikinci bir bilirkişi heyetine başvurmuştur. İkinci kurul, Prof. Kubalı tarafından kaleme alınan raporunda, oybirliği ile tam aksi sonuca varmış ve eserde komünizm propagandası olmadığını belirtmiştir. Türkiye'de fikir özgürlüğünün hangi noktada bulunduğunu pek güzel gösteren bu iki bilirkişi raporunu yayınlıyoruz.

«SUÇ VAR» DİYEN RAPOR (Sonuç Kısmı)

Steinbeck'in mevzubahis eseri komünist propagandası maksadıyla kaleme almış bulunduğunu söylemeğe elbette ki imkân yoktur. Yukarıda sayın Savcılık makamı tarafından sorulan sorulara verilen cevaplarda da izahına gayret edildiği gibi eser 1930'lar Amerikasının şartları içinde bilhassa ziraat alanında emek ve sermaye arasındaki farklılıkları, mücadeleleri hikâye etmek ve komünistlerin bu şartlardan faydalanmak suretiyle toplum içinde devamlı bir huzursuzluğu tesis ederek ve bu bakımdan her türlü imkânı kullanarak nasıl çalıştıklarını hikâye eylemek istemiştir. Eserde komünizm, iki mensubunun ağzından, iş ve sermaye münasebetlerinde adaletsizlikleri bertaraf etmek isteyen ideal bir düzen olarak takdim edilmektedir. Muhaverelerde bu cihet daima tekrarlanmaktadır. Eserin bütün teması içinde çalışanların dahi komünistleri kızıl, Rusya'nın uşakları ve casusları olarak damgaladıkları anlatılmakta ve fakat takdim edilen roman kahramanları vasıfı ile bu ithamların yerinde olmadığı intibahın verilmesine çalışılmaktadır. Aksine husule getirilmek istenen izlenim komünistin idealist ve gayesinin tahakkuku için her türlü ezâ ve cefayı çekmeyi göze alan kişi bulunduğunu telkin etmektedir. Bu eseri okuyanın gözünde romanın iki kahramanı Mac ve Jim şüphesiz sempatik kişiler olarak yer alacaklardır.

Buna mukabil eserde komünizm aleyhinde olan kısımlar da vardır: Ezcümle komünist faaliyetlere girişen kişinin, her türlü mutad ahlâki kayıtlardan âzâde olarak hareket ettikleri, toplumun mukaddes saydığı bütün değerleri çiğnemekte mahzur görmelikleri, tahakkuk ettirmek istedikleri amaç bakımından ölene kalana bakmadıkları, toplum içinde daimi bir huzursuzluk ve mücadele hali yaratarak her şeyin harab olmasını istedikleri ve bu harabı üzerinde tahayyül ettikleri rejimin yükselmesini temenni ettikleri de keza belirtilmektedir.

Bu sebeple, eserin TCK'nun 142. maddesini bütünü ile ve doğrudan doğruya ihlâl eder nitelikte olduğunu söylemek hususunda tereddüt caiz olsa da, herhalde, eserde mevcut komünizmi sempatik göserecek kısımlar yönünden romanın, Türkiye'nin bugünkü şartları içinde basit halk kütelleri ve orta aydınlar tarafından kolayca yanlış anlaşılabilir nitelik taşıdığını ve bugünkü şartlar içersinde komünizmi sempatik gösterme yönünden propagandası için dolayısıyla elverişli bir koz olarak kullanılabilirliğini açıkça söylemek mümkündür. Nitekim nâşirin 1930 larda yazılmış bir eseri tercüme edip, bugünkü Türkiye şartları ile hiçbir alâka ve irtibatı olmadığı halde, yayınlarken Zonguldak hâdiseleri ile irtibat kurup onunla ilgili bir resmî kitaba kapak yapması bu hükmümüzü çok haklı gösterecek bir delil sayılmak icap eder. Gerçekten Steinbeck'in romanı 1930'larda, teşkilatlanmamış ve Devletin bü-

Prof. Dr. Hüseyin Nail Kubalı

tün vasıta ve kuvvetlerini de suiistimale kullanan patronlar kitlesi karşısında işçilerin, ziraat işçilerinin feci durumunu göstermekte ve esasında haklı bir grev hareketinin her türlü vasıtaya başvuran patronlar tarafından nasıl akamete uğratıldığını göstermektedir. Türkiye'nin bugünkü şartları içinde ise, bütün sosyal haklara ve sermayeyi hizaya getirmek için grev gibi cebri vasıtalar dahi sahip olan emekçilerin bütün Devlet kuvvetleri tarafından nasıl bir âdil bir muameleye tâbi tutuldukları açıkça ortadadır. Böyle olduğu halde sanki 1930'lar Amerikasının bu konudaki tutumu ile Türkiye'nin bugünkü tutumu arasında bir aynıyet varmış gibi kitabın üzerine mâlûm resmî kapak yapmak muayyen bir maksadın istihdafı gayesine elbette ki delâlet edebilir.

Keyfiyet saygı ile ve ittifakla arz olunur. 24.6.1965

BK.

Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer

BK.

Prof. Dr. Sabahattin Zaimoğlu

BK.

Doçent Dr. Amiran Kurtkan

«SUÇ YOK» DİYEN RAPOR

(Tam metin)

1962'de Nobel Edebiyat Armağanını kazanmış olan ünlü Amerikan romancısı John Steinbeck'in 1936'da yayınladığı «In dubious Battle» isimli romanının «Bitmeyen Kavga» adı ile Rasih Güran, Özay Sunar ve Vedat Gülşen Üretürk tarafından Türkçeye çevrilip sıra ile Remzi, Ağaoğlu ve Ak Kitap evleri tarafından 1949 ve 1965 yıllarında yayınlanan ve dosyada mevcut olup Kabataş Lisesi Edebiyat öğretmeni Sırrı Dadaşbilge tarafından Savcılığa verilen 29.VI.1965 tarihli rapordan İngilizce asıllarına uygun olduğu anlaşılan üç kitapta komünist propagandası bulunup bulunmadığı hususunun tetkiki için mahkemenizce bilirkişi tayin ediliğimize, yaptığımız inceleme neticesini aşağıda açıklıyoruz:

Açıklık ve kesinlikle edindiğimiz kanaate göre, eserde komünist propagandası değil, işçi psikolojisinin ve komünist metodlarının gayet ince ve realist bir tahlili, hem kapitalizmin, hem de komünizmin yine realist bir tenkidi vardır. Esasen yazarın komünist olmadığı mâlûmdur. Hattâ yazar, News-Day adlı Amerikan dergisinde «Alice'e Mektuplar» başlığı altında yayınlanan Vietnam savaşı ile ilgili kroniklerinden dolayı Sovyet hükümetinin resmî organı olan İzvestia gazetesinin şiddetli hücumlarına uğramış, (Kendisini Amerikan Millî Savunma Bakanlığına satmış olmakla) itham edilmiştir.

Gelişmiş Batı memleketlerinde sosyal adaletin gerçekleştirilmesi yönünde harcanan büyük gayretlere rağmen bu hedefe tam mânâsıyla ulaşılamadığı bilinen bir hakikattir. Amerika Birleşik Devletlerinde millî gelir çok yüksek olduğu, bu gelirin özel gelirlerin bazan %90'ını aşan ileri derecede müterakki vergi sistemi sayesinde adaletli bir şekilde dağılmasına çalışıldığı, çok ileri bir tekniğin mümkün kıldığı her çeşit konfor vasıtaları halk kitlelerine büyük ölçüde yayıldığı, sosyal ve iktisadî sefalet as-

gariye indirildiği halde sosyal adalet ihtiyacının orada da umulduğu kadar karşılanmadığı, işçi sınıfı şuurunun ve işçi dâvasının orada da öteden beri bulunduğu mâlûm bir gerçektir. 1919'da kurulan Amerikan Komünist Partisi 1954 tarihli bir kanunla kanun dışı bir hale getirildiği halde, her altı komünist faaliyeti, iç ve dış tesirler altında, çok şiddetli olan kanunî, idarî baskılara rağmen, pek zayıf ve sınırlı bir ölçüde de olsa, devam etmektedir.

Yazar, adı geçen eserinde 1930 dolaylarında Amerika'da hüküm süren ve Başkan Roosevelt'in New Deal adı verilen sosyal ve iktisadî reformları ile önlenen şiddetli iktisadî ve malî buhran süresinde daha şiddetle duyulan sosyal adaletsizliğin doğurduğu sıkıntıları ve ruh halini, vaktiyle işçilik yaptığı için işçiler arasında yaşamış bir kimse olarak, derin bir vukufu ve bütün incelikleri ile ortaya koymaktadır. Romanın kahramanlarından Dr. Burton'un ağzı ile dile getirdiği düşüncelerin kendi düşünceleri olduğu sezilmektedir. Bu düşünceler ise reformcu bir anlayışın ve komünizm ve komünist metodları hakkında şüpheli, tenkitçi, hattâ yer yer alayıcı bir zihniyetin ifadesidir.

Eser, Amerikan toplumu gibi anti-komünist olan ve komünizmin yerleşmesine asla elverişli bulunmayan bir ortamda kapitalizmin aksaklıklarını ve kapitalist metodların hatalarını belirtmekle beraber komünist ideoloji ve metodların Amerika'da karşılaştığı çetin zorlukları, doğurduğu ümitsizlikleri açıkça göstermesi bakımından samimî ve dogmatik komünist olan okuyucular üzerinde, bile ümit kırıcı, şüphe uyandırıcı bir tesir yapabilecek bir karakterdedir. Yazarın dinî duygulara karşı lâkayt ve hattâ saygısız, adeta hayvanileşen kaba ihtirasların esiri, aşırı ve katı bir realizmin zebunu olarak gösterdiği KOMÜNİST İNSAN TİPİ ise komünizme karşı korunması istenen, umumiyetle dinî duyguları sağlam, muhafazakâr eğilimli Türk okuyucularına hiç de sempatik gelmeyecek bir tiptir.

Bu sebeple eser, Türk okuyucuları için bir propagandanın ihtiva etmesi gerekli çekicilik psikolojik unsurundan mahrumdur. Kanaatimizce eser, zararlı olarak şöyle dursun gizli komünist metodlarını, komünist mizacı ve zihniyetini, grevin gizli hedefleri için nasıl kullanılabileceğini, çoğu kere çocuksu bir karakter taşıyan grev taktiklerini tanıtmaması itibarıyla Türkiye'miz gibi komünizmle mücadele eden bir bahis mevzuu olduğu bir memlekette okunmasında fayda düşünülebilecek bir vasıftadır. Zira komünizmle tesirli savaş bir yandan açık sosyal adaletsizliklerin ortadan kaldırılması tedbirleri olduğu kadar öte yandan da komünizmin gerçek mahiyetini ve metodlarını tanımak ve tanıtmakla mümkündür. Asıl zararlı ve tehlikeli olan, Türk halkının her türlü ileri fikir ve inanışlara kapalı, geri ve karanlık bir ortam içinde yaşamaya veya yaşatılmak istenmesidir. Bu gibi öğretici ve aydınlatıcı eserleri yasaklamak bilgiyi ve kültürü kösteklemektir.

Kaldı ki, Anayasamızın özellikle 20, 21 ve 22 nci maddeleri ile açık ve kuvvetli teminat altına aldığı düşünce, bilim ve san'at ve basın hürriyetlerinden faydalanılarak, başta Karl Marx olmak üzere bütün Marksî edebiyatın yayınlanıp okunduğu, günlük gazetelerde ve dergilerde Marxist dünya görüşünün açık veya üstü kapalı savunulduğu 27 Mayıs sonrası Türkiye'sinde mahiyetini yukarıda belirttiğimiz yüksek san'at ve fikir değerine sahip bir eseri Türkçeye çevirenleri ve yayanları komünizm propagandası ile itham etmek, açık bir çelişmeye düşmek, Anayasamızın medenî ve ileri bir anlayışla benimseyip koyduğu düşünce hürriyeti teminatını tanımamak ve Türk toplumunun çağdaş medeniyet seviyesine ulaşma çabasını baltalamak olur.

NETİCE : Gerek müellifinin hüviyeti, gerekse muhtevası itibarıyla komünist propagandası ihtiva ettiğini iddiaya asla imkân bulunmayan bir eserde tabiatıyla mevcut olmayan komünist propagandasının eseri Türkçeye aynen çevirenlerde ve yayanlarda mevcut olmasının hukuken ve mantıken imkânsız olduğu ve hürriyetleri kısıcı yasama ve yürütme tedbirleri yönünden Anayasa dışına çıkma tehlikesini doğurabilecek «MEMLEKET ŞARTLARI» gibi çok sübjektif ve kaypak opportünite gerekçelerinin cezaî koğuşturma ve sorumluluk bakımından hukukî değerden tamamen mahrum ve adaletsizliğe yol açıcı mahiyette olduğu kanaatinde bulunduğumuzu oybirliği ile ve saygılarımızla arz ederiz.

28 Şubat 1967

Bilirkişi

Prof. Dr. Hüseyin Nail KUBALI

Bilirkişi

Prof. Dr. Sabri Esat SIYAVUŞGİL

Bilirkişi

Cevat Fehmi BAŞKUT

Ramparts

AMERİKA'DA VE DÜNYA'DA FIRTINALAR YARATAN YILIN YAZISI :

CIA'nın Dünyada Genç Liderleri Satın Alma Plânı

İlerici Amerikan katoliklerinin aylık dergisi olan Ramparts'ın, geçen ay New-York Times'a verdiği bir sayfa boyundaki ilânla, CIA'nın içte ve dışta gençlik liderlerini satın almak üzere yürüttüğü faaliyetleri Mart sayısında açıklayacağını bildirmesi, Amerika'da ve bütün dünyada fırtınalar yarattı. CIA'nın, dış ülkelerdeki gençlik liderlerini, sendikacıları, profesörleri, gazetecileri satın almak için giriştiği çeşitli tertipler, birer birer gözler önüne serildi.

Ramparts'ın Mart sayısı merakla beklenmeye başlandı. Ve nihayet Ramparts yayınlandı. YÖN, dünyayı sarsan bu yılın yazısını Türk kamu oyuna duyurmayı görev bilmektedir. Yazıda, ABD içinde ilerici geçinen, dışarıda ise CIA ajanı olan Amerikan gençlik liderlerinin ibret verici hikâyesini okuyacaksınız.

GEREKLİ ÖN BİLGİLER

1946 yılının Ağustos'u, beraberinde «Soğuk Harp»ı getirdi. Gene o yılın Ağustosunda 38 ülkeden 300 öğrenci, Prag'ta, direklerinde 38 ülkenin bayrakları dalgalanan Sanatçılar Sarayı'nda toplandılar. Birinci Dünya Öğrencileri Kongresine katılan bu öğrencilerden 24'ü, Amerikan öğrencilerini temsil ediyordu. On büyük üniversite ve çeşitli gençlik örgütlerinden gelen bu 24 öğrencinin çoğu, İkinci Dünya Savaşını silâh altında, hizmet görerek geçirmişlerdi. Savaş henüz bitmişti. Kongrede çoğunluk komünist ülkelerde idi. Taraflar, öğrenci kuruluşlarının uluslararası görevleri konusunda uzun uzun tartıştılar. Buna rağmen, işbirliğinin devamı ve geliştirilmesi; bütün dünya gençliğini temsil eden bir kuruluşa gidilmesi kararlaştırıldı. Çok geçmeden de, bu ilk kongrenin kararlaştırdığı Uluslararası Öğrenci Birliği (I.U.S.) kuruldu.

Kendilerine uzun süre hep «Prag'lılar» denecek olan bu öğrenciler, memleketlerine döndüklerinde, Amerikan gençliğinin tümünü kapsayan tek bir birlikte örgütlenme zorunluğunu duydular. Ulusal örgüt, ABD öğrencilerini uluslararası öğrenci dünyasında temsil edebilecek tek çareydi.

Az sonra «Prag'lılar» bu amaçla kendilerini «Kurucular Komitesi» diye ilân ettiler, tüm ABD öğrenci liderlerine yeni bir ulusal öğrenci örgütü kurulması çalışmalarına katılmaları için ortak çağrıda bulundular. Başarı, umulanı da çok aştı. 1947 yazında, yeni bir örgüt, Birleşik Devletler Ulusal Öğrenci Derneği (United States National Student Association - NSA) nihai çalışmalarına geçmek üzere Wisconsin Eyaletinde Madison'da Kurucular Kongresi olarak toplandı. 1946-1947 yılları arasında bütün bunlar olurken, Prag'daki karardan hemen sonra kurulan I.U.S. gitgide

komünist çoğunluğun etkisi altında gelişti. Ama 1948'deki Çekoslovakya darbesi olana dek I.U.S. ile NSA arasındaki ilişkiler resmen koparılmadı; öyle durdu. I.U.S., Çekoslovakya darbesini tel'in edemedi. Bunun üzerine ABD Ulusal Öğrenci Derneği, I.U.S. ile olan bağlarını kopardı.

1950 yılında İsveç'in Stockholm kentinde, yanına 18 başka ülkenin ulusal öğrenci kuruluşlarını da katan Amerikan NSA örgütü, yeni bir toplantı düzenledi. Uluslararası Öğrenci Konferansı (ISC) burada kuruldu ve dünyaya açıklandı. İlk günlerde, toplantılara katılan delegelerin ezici bir çoğunluğu, bu yeni kurdukları ISC'nin, daha önce Prag'da kurulan IUS'a rakip ve onunla mücadele etmekle görevli bir kuruluş olarak düşünülmesine, bu yoldaki eylem tekliflerine kesin olarak karşı koydular. IUS'a karşı olmayı ve uluslararası bir antikomünizm mücadelesinde rol almayı reddettiler. Düşünceleri, «öğrenci dünyası»nı bölmeyi, yarayı daha da derinleştirmeyi önlemektir.

Stockholm'de kurulan ISC, kısa sürede gelişip büyüdü. 1950

nın daha ilk yarısında 55 ulusun öğrenci örgütü ISC'ye katılmıştı. Yeni gelenler, «az gelişmiş» denilen ülkelerin öğrencilerini temsil ediyorlardı. Üye ulusal öğrenci kuruluşlarının yarısından çoğu «Üçüncü Dünya» idiler. Ve... Stockholm'de kurulan ISC'nin dev bir bütçeye sahip olduğu görüldü. Bu bütçeyi bir yığın teknik yardım, eğitim ve öğrenci değiş-tokuşu programları izledi.

Şimdi, Prag'lıların düşündüğü gibi, Prag'da kurulan IUS'den farklı yeni bir kuruluş. ISC ortaya çıkmıştı. Bu yeni kuruluş içinde en etkin unsur, Amerikan Öğrenci Derneği (NSA) idi. ISC ise, uluslararası öğrenci politikasında lâfi geçen en büyük uluslararası kuruluş durumuna getirilmişti.

Uluslararası Öğrenci Konferansı (ISC) geliştikçe, içinden yeni sorunları savunanlar çıkmaya başladı. «Üçüncü Dünya» gençleri, ırkçılık ve sömürgecilik gibi anlaşmazlık doğuran konularda, Amerikalıların görüşlerine karşı cephe almaya başladılar. Bunun üzerine, Amerikan NSA grubu, yeni bir politikaya yöneldi: «Biz öğrenciyiz. Haddimizi bilelim, başka işlere burunumuzu sokmayalım!»

Uluslararası Öğrenci Konferansının «az gelişmiş» ülkeleri ortaya yeni sorunlar getiriyorlardı. Sorunlar gitgide «politik» oluyordu. Ortalığı yatıştırma ve orta yolu bulma görevi ise, Amerikan NSA grubuna düşmüştü artık.

Bu birinci ayırımı, zamanla ikinci bir ayırım izledi. Amerikan NSA grubunun etkisiyle Uluslararası Öğrenci Konferansı gitgide «Soğuk Harp» şartlarına göre yeni görevler yüklenmeye yöneldikçe, birçok ulusal öğrenci kuruluşu, bu görüşü paylaşmayacaklarını gösterdiler.

1960'lara kadar IUS, yani Prag'daki birlik, Stockholm'de kurulan ISC'yi suçladı. Bu suçlamalar, ISC içindeki bazı kuruluşların giderek ISC'den soğunmalarına yol açtı.

1960'larda iki öğrenci kuruluşunun durumları değişmişti. Prag'daki kuruluş şimdi yeniden birleşme için çalışmalara geçilmesini istiyor ve bu amaçla ortak danışma toplantıları düzenlenmesini ileri sürüyordu. Amerikan NSA öğrenci örgütünün etkisi altındaki ISC ise, «Soğuk Harp» eylemlerine iyice gömülmüştü. Elâstikiyetten yoksun, katı bir «Soğuk Harp» politikası izlemekteydi.

NSA'NIN BİRLEŞİK AMERİKADA DURUMU

ABD'de 1960 yılında 400 eğitim kurumu NSA'ya üye olmuş bulunuyordu. Bütçe her yıl büyüyor, Ulusal Öğrenci Derneğinin gördüğü işler, yetkiler hem kuruluşun üst kademelerinde toplanıyor, hem de bu işlerin nisbi önemi artıyordu.

NSA, bütün bu gelişmeleri, üyelerinden önemli sayılamıyacak kadar küçük aidat aldığı halde nasıl yapıyordu? Bu sorunun cevabını anlamak için, NSA ile özel şirketlerin veya büyük iş adamlarının kurdukları «fon»lar arasındaki ilişkileri bilmek gerekir. NSA, özellikle milletlerarası plândaki büyük gelişmesini bu fonlardan aldığı paralarla yapabildi.

Amerikan Ulusal Öğrenci Derneğinin özel sektör fonlarından aldığı bu paraların büyük kısmı, uluslararası amaçlı projelere harcandı. Buralardan gelen malî imkânlarla, «yillik uluslararası karşılıklı ilişkiler seminerleri», «yabancı öğrenciler için liderlik eğitimi projeleri», «yabancı öğrencilere kısa

sürelili Amerika gezileri» ve «burslar» ihdas edildi, geliştirildi.

Bunlardan başka, NSA'nın üst kademe yöneticileri ile NSA'nın denizaşırı ülkelerdeki temsilcileri için geniş bir para da ayrılıyordu. Böylece, bu lider ve temsilcilerin sık ve bol masraflı dış gezileri karşılanıyordu.

NSA İÇİNDE DEMOKRASİ

NSA'nın ilk bakışta demokratik görünen yapısına rağmen, bu ulusal kuruluşa üye olan üniversite, kolej ve diğer eğitim kurumlarının öğrenci dernekleri ile NSA yetkilileri arasındaki ilişkiler çok

gevşek kalmıştır. Dağınık okul ve üniversite dernekleri, NSA'nın denizaşırı ülkelerde ne yaptığından habersizdir. Bununla beraber, Amerikanın her köşesindeki çeşitli okul ve eğitim kurumlarına ait öğrenci kuruluşlarınca seçilip NSA'nın yüce organı olan Kongre'ye gelen delegeler, bu toplantıya büyük önem verirler. NSA merkezi ve üst yöneticileri ile taşra örgütlerindeki üye öğrenciler arasındaki ilişki, yalnız bu kongrelerde bir hareket kazanır. Fakat yakın yıllara kadarki durum kongrelere rağmen, taşra örgütleri delegelerinin meseleler hakkında bilgi edinmelerinin zor olduğunu göstermiştir.

NSA'nın uluslararası işlerde denizaşırı meselelerde izleyeceği politik, çok az sayıda bir kadro tarafından tesbit dilmektedir. Kongre bu dar kadronun «anlaşılmaz uzmanlıkları» karşısında işleri onlara bırakıvermektedir.

Ve NSA'nın denizaşırı ülkelerdeki temsilcileri ile NSA'nın Uluslararası Öğrenci Konferansına (Stockholm'da kurulan ISC) yollayacağı delegeler de hiç bir zaman Kongre tarafından seçilmemiştir. Bunları da üst yönetici azınlığı seçip görevlendirmektedir.

AMERİKANDA ÖĞRENCİ KURULUŞLARINA ÖZGÜ «İLERİCİLİK»

NSA'nın her zaman iki ayrı yüzü olagelmıştır. Amerikan sınırlar içinde bu örgütün «ülke içi sorunlar»la ilgili program görüşmeleri toplantıları açık olmuştur. NSA'daki öğrenci liderleri, genellikle Amerikan üniversite gençliğinin ilerici-liberal hareketlerine karşı tereddavranışlar göstermemişlerdir. 1950'lerde NSA, üniversite sitelerindeki kendine bağlı kuruluşlardan daha ileri bir görüş ve davranış içindeydi.

1960'lardan itibaren ise, üniversitelerdeki hareketleri NSA'nın üst liderleri itelemeye, aşırılaştırılmaya başladılar. Şimdi artık, sınıfta kalanları Vietnam'a asker çağırarak (ünlü «draftbill») hükümlere karşı gösterileri bu liderler organize etmektedir. Medeni Haklar ve Hürriyetler gösterilerinin güdücülere de

bunlardır. Vietnam Savaşı karşı gösterileri de NSA üst yöneticileri düzenlemektedir. 1961'de kurulan «Şiddet Aleyhtarı Öğrenciler Koordinasyon Komitesi» de NSA'nın aynı liderlerinin eseri olmuştur.

VE BAŞKA ÜLKELERDEKİ EYLEM VE TUTUM

Ülke içindeki bu ilerilik gösterilerine rağmen, denizasırlı ülkelerde Amerikan Öğrenci Derneğinin tutum ve eylemleri tam aksi yönde olmuştur. Bu, NSA'nın «ikinci yüzü»dür.

Alerika içinde —kendileri ile doğrudan doğruya ilgili — konularda göterdikleri belagat örneklerine rağmen, NSA yöneticileri dış ülkelerde öğrenci dernekleri yetkilileri olmaktan çıkıp profesyonel diplomat kesilmişlerdir.

İşler böyle olunca da, NSA'yı eleştiren bir yığın kişinin özellikle onun milletlerarası faaliyetlerini şüpheyle karşılamalarına şaşmamak gerekir. Hatta aşına bakılırsa, 1961'de NSA'nın «Ulusal Sorunlar İkinci Başkanlığı»na seçilen sol kanattan Paul Potter gibi bazı NSA yetkililerinin, NSA'yı «dış sorunlarda Amerikan Dışişleri Bakanlığı ile sıkı ilişkiler içinde görünmek»le suçlamalarında bile şaşılacak birşey yoktur. Geçen yıllarda NSA'dan dış faaliyetlerinden ötürü şüphe ettiklerini söyleyenlerden bazıları, onun CIA ile ilişkiler kurduğunu bile ileri sürmüşlerdi.

GÖLGEDE TUTULAN BAZI MALİ YARDIMLAR

«Dağdaki sağır sultanlar»ın bile duyup işittiği birşey oldu artık CIA'nın yaptığı bazı yardımlar. Herkesin bildiği gibi, CIA'nın elinde veya dolaylı yönetiminde bulunan birçok tesis ve mali kaynak belli amaçları ve politikaları destekleyen dernek ve teşekküllerin kurulması veya beslenmesi için kullanılmaktadır.

Teksas Eyaletinden Kongre üyesi seçilen Wright Patman'ın 31 Ağustos 1964 tarihinde, vergi mükelleflerinin — belli bir gelir düzeyini aştıktan sonra — vergiden kurtulmak için yöneldikleri çeşitli özel sektör fonları hakkında soruşturma açılmasına önayak olması, birçok sorunu ilk kez halk oyunun duyacağı biçimde açığa çıkardı. Zenginlerin kurdukları — vergi muafliğine dayanan — hayır fonlarının amaçları ve fonların harcanışı incelenirken, CIA'nın birçok kaynaklarının da bu «hayır fonları» olduğu ortaya çıktı.

Teksaslı Kongre üyesi, tahki-

ciyi yeterince aydınlattıktan sonra, Teksaslı Patman, «Kaplan Fonu» hakkındaki hükümden dönmeyen şu açıklamayı yaptı: «...Araştırmada, CIA'nın Kaplan Fonu ile bir ilgisi olduğu tesbit edilememiştir.»

Teksaslı Kongre üyesinin ilk söylediği ile son söylediği ne olursa olsun, yapılan iş meyvasını vermiş, 1961-1963 yıllarında, bir yığın özel sektör hayır fonunun «Kaplan Fonu»na aktığı ortaya konmuştu. Aynı süre içinde ise «Kaplan Fonu», CIA'nın hizmetinde çalışıyordu. Mali yönden yapılan araştırmalarda vergi indiriminden yararlanmak şartını taşımayan beş fonun varlığına belli olmuştu. Bunlar, Maliye'nin — çeşitli yrlere yardım dağıtan kuruluş, şirket ve vergi mükelleflerine dair — resmî kayıtlarında bile görünmüyorlardı. Bu görünmez beşler, «Borden Trust», «Price Fund», «Edsel Fund», «Beacon Fund» ve nihayet «Kentfield Fund» idi.

Maliye Bakanlığının kayıtlarında görünmeyen bu «beşler», hiç korkusuz CIA paralarının «Kaplan Fonu»na akmasını kanalize eden kuruluşlardı.

RAMPARTS'ın bir süre önce adının açıklanmamasını rica eden bir yetkili ve ilgili ile yaptığı görüşme, RAMPARTS'a meselenin içine girme imkânını sağlamış oldu. Bu yetkili, New England'daki en ünlü vakıflardan birinin başkanıydı. Bu yetkili ile yapılan görüşmelerimiz, CIA'nın hangi yollardan bu vakıflara sızdığını anlamamızı sağlamış bulunmaktadır. Yetkili ile konuşmalarımız şöyleydi:

«Kurduğum vakfın, CIA çamuruna bulaşmasını hiç istemiyordum... 1965 yılında orta yaşlı ve İrlanda asıllı Amerikalıları andıran iki adam bürome geldi. Önüme kimlik kartlarını sürdüler. İkisi de CIA'nın adamıydı...»

Vakıf Başkanına, bu iki CIA adamı, «Vakfın yardım yapmakta olduğu kuruluşları gösterir listeye bakmak istediklerini» bildirirler. Vakıf Başkanı listeyi çıkarıp verir. Ajanlar listeyi incelerler. Kısa bir incelemeden sonra, orta yaşlı İrlandalıyı andıran iki CIA ajanı listedeki kuruluşlardan bazılarını CIA'nın da yardım etmek istediğini söyler. CIA'cılar bu isteklerini şöyle açıklarlar: «Komünizme karşı koyacak yeni bir alternatif çözüm yolu geliştirmek istiyoruz. Bu amaçla yeni bir üçüncü-kol çalışmasına başladık. Ancak, bu yeni çalışmamızın başarılı olabilmesi için, yapılacak yardımların, yardım alan kuruluşlar tarafından nereden geldiğinin bilinmemesi, arkasında Amerikan Hükümetinin olduğunun anlaşılmaması şarttır.»

Ajanlar ile New England'ın bu önde gelen ünlü vakfının başkanı bir süre daha tartıştılar. Ajanlar son olarak, «Zaten mevcut listede yer alan kuruluşlardan bazılarını CIA fonlarının da katılmasıyla daha çok yardım yapılmasını... ayrıca listeye bazı yeni yardım görece kuruluşların da kaydedilmesini» isterler. Eğer, teklifleri kabul edilirse, «CIA paraları bu vakıf kanalıyla yerlerine ulaşacak... Vakıf bu olup bitenlerden zerre kadar zarar da görmeyecektir.» Ajanlar sözlerini bitirirlerken, «Biz bu işlerin düzenlenmesinde şeytana pabuçları ters giydirebiliriz. Hiç merak etmeyin siz» derler.

Başkan dinler, dinler ve ajanlar gittikten sonra teklifi vakfın idare heyetine sunar. Dörde karşı bir oyla CIA'nın teklifi reddedilir.

Reddin gerekçesini, Vakıf Başkanı, RAMPARTS'a şöyle açıkladı: «...Bizimki bir çeşit Ondokuzuncu Yüzyıl ahlakçılığı gibi birşeylere dayanıyordu. Gizli kapaklı işlerden pek hoşlanmıyorduk, hepsi o kadar...»

KONGRE ÜYESİ PATMAN'DAN NSA'YA

Teksaslı Kongre üyesi Mr. Patman'ın tahkikatında ortaya çıkan «CIA-İlişkili vakıflar» meselesi, Amerikan Ulusal Öğrenci Derneğinin kullandığı malî imkânların anlaşılmasında anahtar olmuştur. New England'daki ilk vakıftan sonra (Philadelphia'daki Borden, New York'taki Price, Boston'daki Beacon, Dallas'taki Kentfield v.s.) yenileri de ortaya çıktı.

RAMPARTS'ın muhabirleri, vakıf listelerinde resmen adı geçen adresler üzerinde tek tek araştırma yapmaya başladıkları zaman genellikle karşılarına, vakıflar hakkında konuşmak istemeyen adamlarla «Hukuk Müşavirlikleri ve Avukatlık İşleri» büroları çıkıyordu.

Araştırmalar, Amerikan Ulusal Öğrenci Derneğine malî yardımda bulunan iki kuruluşun — «J. Frederick Brown Foundation» ve «Independence Foundation» - aslında CIA'ya bağlı büyük vakıflardan Price, Borden, Kentfield ve Edselden yardım gördüğünü ortaya koydu.

CIA yardımlarını kanalize eden Edsel, Kentfield, Borden ve Price'den gelen paralarla Amerikan Ulusal Öğrenci Derneğine yardım yapan J. Frederick Brown ile Independence vakıflarının ikisi birden listelerde aynı adreste gösterilmişlerdi: «60. State Street, Boston»

İki vakıf için birden gösterilen bu adrese gidildiğinde ise vakıfların bürolarının mevcut olmadığı anlaşılmıştır. «60 State Street, Boston» da iyi isim yapmış, ünlü bir «Hukuk Müşavirliği ve Avukatlık» bürosu vardır. «Hale ve Dorr Hukuk Müşavirliği Firması»nda, hukukçuluk yapanlardan Paul F. Hellmuth ünlü bir avukattır. David B. Stone, Bostonlu bir iş adamı ve iyilikseverdir.

Bu iki kişinin ikisi birlikte «Independence Foundation» adlı vakfın ortak kurucuları olarak görünmektedirler. Birinci vakfın iki kurucusundan Mr. Stone - iyiliksever olanı-ise bir de ikinci vakfın, yani «J. Frederick Brown Foundation»un kurucusu olarak listelerde görünmektedir.

Bu iki kisten ikincisinin Amerikan Ulusal Öğrenci Derneğine yaptığı yardım çok az olmuştur. Mr. Stone'un «Orta Doğu Ülkelerinin Amerikan Dostları Derneği»ne yardım yaptığı görülmektedir. 1966 Mayıs ayında THE NATION dergisinde «Orta Doğu Ülkelerinin Amerikan Dostları Derneği»nin CIA'ya bağlı olduğu açıklanmış bulunmaktaydı. THE NATION'daki bir makalede yer alan bu açıklamaya ne resmi makamlar, ne de «Orta Doğu Ülkeleri Dostları» cevap vermediler, yalanlamadılar. Orta Doğu Dostları'nın ve buna benzer deniz aşırı işlere yönelen derneklerin dostu olan Boston'lu iş adamı Mr. Stone'un aksine, ünlü avukat ve hukuk müşaviri Mr. Hellmuth'un daha ziyade Amerikan Ulusal Öğrenci Derneği (NSA)'ne yardımda bulunduğu görülmüştür.

Mr. Hellmuth ve Independence Vakfı, 1960 yılında vergi muafiyeti almak için resmî makamlardaki işlerini tamamlamış bulunmaktaydı. 1960 yılından sonra ise, Independence Vakfının gelirleri, yani yardım imkânları arttıkça arttı.

1962'de meselâ bu vakfa yardım yapan üyelerden ve üye şirketlerden toplanan bağış ve aidat yekünü 18 bin 500 dolardı. Oysa aynı yıl Independence'ın eline geçen ve tesbit edilen yer, kişi, dernek vs. gibi kuruluşlara aktarılan paralar ise 247 bin dolar olmuştur. Independence Vakfı, aradaki farkı, «üyeler ve üye şirketlerin yardım ve aidat dışında kalan yardım kaynaklarından sağlanan gelir kalemleri» diye göstermişti.

Teksaslı Kongre üyesi Mr. Patman'ın yaptığı tahkikatla ortaya çıkarılan CIA — ilişkili ve yukarı seviyedeki dört vakıftan (yani, CIA'ya göre yardıma değer dernek, sendika öğrenci kuruluşu gibi yerlere para aktaran alt vakıflara yardım yapan ve CIA paralarını birincil elden alan üst kademeye, büyük vakıflar) gelen paralar, Independence Vakfının gelirlerinde 100 bin dolarlık yer tutmaktaydı.

Sadece Independence Vakfı — Alt vakıf — 1962, 1963, 1964 ve 1965 yılları boyunca «Amerikan Ulusal Öğrenci Derneği» ne (NSA) toplam olarak 256 bin 483 dolar 33 sent vermişti. Bu paraların büyük kısmı — diğer paralar gibi — Amerikan Ulusal Öğrenci Derneğinin uluslararası öğrenci seminerlerine, geleceğin öğrenci liderlerinin eğitiminde çok etkin olacağı hesaplanan «kılı kırk yararcasına düşünme taşına yazılmış kitap broşür vs. masraflarına gidiyordu.

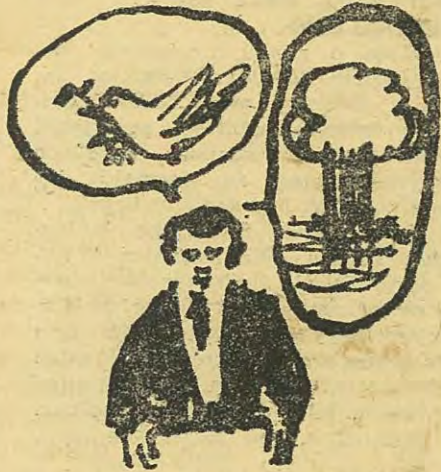
NSA'nın bugün de destekleyicilerinden en evlilerinden biri Independence Vakfıdır. Amerikan Ulusal Öğrenci Derneğinin Washington'daki Genel Merkez binası öğrenicilere «15 yıl kirasız» olarak bu vakıf tarafından verilmiştir.

Amerikan Ulusal Öğrenci Derneği, Washington'daki bu yeni ve güzel — 15 yıl kirasız — genel merkeze taşındıktan az sonra gençleri ziyarete gelen bir muhabir (1965 Mart'ında Washington Post'tan) ta lebe derneğinin vermediği kiranın kimin tarafından ve kime ödendiğini sordu. NSA Başkanı Phil Shorburne, Washington Post için, Ulusal Öğrenci Derneği hakkında etraflı bir inceleme hazırlamaya çalışan bu muhabirin sorusuna cevap vermeyi reddetti.

Amerikan öğrenci gençliğinin Ulusal Öğrenci Derneği, kendisine malî yardım yapanları gizli tutma kararında olduğunu ilk kez Washington Post muhabirinin sorusu sırasında açığa vurmuyordu. Gerçekten, Ulusal Öğrenci Derneği, hiç bir genel kongrede gelir kaynaklarının tam açıklamasını yapmamıştı.

DENİZASIRI İŞLERDE NSA'YA DOLAYLI YARDIMLAR

Independence Foundation'un NSA'ya dolaylı yollardan yardımlar sağladığı da ortaya çıktı. Meselâ NSA görevlilerine yılda 3 bin dolarlık burslar sağlanmaktadır. Bu gençler, denizasırlı ülkede okumaya gitmekte, orada NSA temsilcisi olarak gerekli gördükleri herkesle ilişki kurmakla yetkili sayılmaktadırlar. NSA üyesi bu Amerikalı öğrenciler, gittikleri yerlerdeki öğrenci dernekleri, liderleri vs. hakkında oralardan Amerika'ya periyodik raporlar göndermektedirler. Ayrıca Independence'ın katıldığı «Bağımsız Araştırma Servisi» (IRS) ne Independence'ın 1961 — 65 arasında verdiği para 180 bin doları bulmuştur.

kat sırasında ünlü «J.M. Kaplan Fonu»nun CIA'nın oraya buraya verdiği malî yardımların dağıtıcısı olan gizli bir «damar sistemi» olduğunu açıkladı. Teksaslı Temsilci açıklamasını yaptı ama az sonra bürosuna iki konuğun damlaması da gecikmedi. Patman'ın bürosuna gelen CIA yetkilisi ile bir de Maliye Bakanlığı yetkilisi Teksaslı Temsil-

VİYANA VE HELSİNKİ DÜNYA GENÇLİK FESTİVALLERİ VE NSA

1959 yılında Viyana'da, 1962 yılında Helsinki'de yapılan — Prag'ta kurulan IUS tarafından düzenlenen — sol eğilimli Dünya Gençlik Festivallerinde büyük kargaşalık çıkarılmasını, işte bu «Bağımsız Araştırma Servisi» nin hizmetleri sağlanmıştır. Bu festivallere yüzlerce — görevli — Amerikan öğrencisi gönderilmiş, Amerika'dan caz toplulukları götürülmüş, ayrıca tanınmış Amerikan ressamları bu festivallere sürüklenmiş, her iki festivalde Viyana ve Helsinki'de beş dilde yayın yapan günlük gazete çıkarılmıştır. Öğrencilerin yolculukları, biletleri, cazcılarının, ressamlarına ve gazetelerin giderleri Bağımsız Araştırma Servisi tarafından karşılanmıştır.

Oysa, NSA'nın festivallerden önceki kongrelerinde alınan kararlar, «festivallere katılmamak» idi. Her iki festivale de, kongre kararına rağmen, NSA görevlileri ve eski liderler katıldılar. Helsinki Festivali sırasında olan bitenleri tezgâhlayan Bağımsız Araştırma Servisi yöneticisi Dennis Shoul, kısa bir süre sonra Amerikan Ulusal Öğrenci Derneği (NSA) Başkanlığına getirildi. Shoul, aynı zamanda Independence Foundation tarafından verilen öğrenci burslarından yararlanmıştı.

RAMPARTS yazarı bu Independence Foundation'un kurucusu ve başkanı Mr. Hellmuth ile yaptığı mülâkatta «Independence Vakfının gelir kaynaklarını ve ne gibi yerlere yardım dağıttığını» sordu. **RAMPARTS** muhabirinin bu sorusuna Mr. Hellmuth cevap veremeyeceğini bildirirken, rahatsız edici bir soru ile karşılaşmaktan duyduğu hoşnutsuzluğu gösteriyordu. Nedense, NSA yöneticileri olan öğrenci dostları hakkında, uzun uzun konuşmaktan hoşnutsuzluk duyduğunu belirtti.

KAPLAN VAKFINDAN SONRA İKİNCİ YAHUDİ VAKFI

NSA'ya yardımları kanalize edilen J. M. Kaplan Vakfından başka or taya çıkan ikinci Musevi vakfı da «Sidney ve Ester Rabb Christasle Foundation» dur.

Gerek birinci Musevi iş adamı J. M. Kaplan, gerekse ikinci vakfın kurucusu Musevi iş adamı Rabb, liberal yani ilerici çevrelerde önde gelen aydın görüşlü kişilerdir. Kayıtlar, 1963 yılına gelene dek Mr. Rabb'ın kurduğu vakfın tek gelir kaynağının kendi bağışları olduğunu, bu yüzden Rabb Vakfının Boston içinde bazı hayır işlerine v.s. yardım açamadığını göstermiştir.

1963'de Rabb Vakfı faaliyetlerini genişletiverdi. Patman'ın tahkikatında ortaya çıkarılacak olan «Price Fund» New York'ta - artık Rabb'in vakfına para aktırmaya başlamıştı. New York'taki bu vakıf, yukarıda adı geçen J. Frederick Brown («Orta Doğu ülkelerinin Dostları» nin dostu olan CIA ilişkili vakıf) ile festivalcilikle ünlü Independence Foundation'lara da para veriyordu. Rabb Vakfına sâdece Price Fund'dan - ilk partide 1963'te verilenler önce 25 bin dolar, sonra 15 bin dolar oldu. Aynı yıl, Rabb Vakfı da kendi bağışlarını aynı miktarlarda arttırma kararı aldı ve önce «Operation and Policy Research Incorporated» adında Soğuk Harp işleriyle uğraşan bir şirkete 25 bin dolarlık yardım verdi. Ardından, tıpkı New York'ta Price Vakfının kendisine (yani Rabb Vakfına) yaptığı ikinci parti yardım miktarında, 15 bin dolarlık, daha yardımda bulundu.

DOMİNİK'E MÜDAHALE VE VAKIFLAR

Rabb hayır vakfından bu kez yararlanan üçüncü bir vakıf oldu. New York'taki Price Vakfı, Boston'daki Rabb Vakfına 15 bin dolar yardım vermişti. Bunun gibi Rabb Vakfından da Fairfield Vakfına 15 bin dolarlık bir yardım geldi. Rabb Vakfının yardıma başladığı bu Fairfield Vakfı ise, daha çok kısa bir zaman önce New York Times gazetesi tara-

fından CIA fonları ile beslenen bir vakıf olarak ilân olunmuştu... Fairfield Vakfının yardım yardım yaptığı vakfın ismi ise, «Kültür Özgürlüğü Kongresi» idi...

1964'te Rabb Foundation gene yardımlar gördü ve gene bazı vakıflara yardımda bulundu. Tower Fonundan 25 bin dolar bağış aldı. Aynı parayı Latin Amerika'da «Komünist gerillalara karşı gerilla yetiştirme» işleriyle uğraşan «Uluslararası Gelişme Vakfı» na (International Development Foundation) aktardı.

Rabb Vakfından yardım alan bu «Uluslararası Gelişme Vakfı» ise, Dominik Cumhuriyetindeki Amerikan aleyhtarları ayaklanmayla ve ayaklanmayı izleyen Amerikan işgal ve müdahalesi sırasında faaliyetlerle yakından ilgilidir.

Rabb Vakfına 1964'te 20 bin dolarlık bir başka yardım da «Appalachian Fund» adındaki vakıftan aktarılmıştır. Bu 20 bin dolar da Rabb Vakfı tarafından «American Society of African Culture» adındaki Afrika meseleleriyle — kültürel! — uğraşan bir kuruluşa transfer edildi.

Son olarak Rabb Foundation'a Price Fund'dan New York'taki 6 bin dolar ise, aynı yıl bütçe açığının kapatılmasında kullanılmak üzere Amerikan Ulusal Öğrenci Derneği (NSA)' ne aktarıldı. 1965'te gene NSA'ya Rabb tarafından bir 5 bin dolar daha verildi.

NSA'nın uluslararası faaliyetlerini destekleyen mali kaynaklar hakkında bilgi toplamak bazan çok güç olmaktadır. Meselâ San Jacinto Vakfını ele alalım örnek olarak. Bu vakıf sadece NSA'nın dış projelerine yardım yapmakla kalmamış, NSA etkisindeki Stockholm kuruluşu ISC'nin de bütçesine en büyük yardımları sağlamıştır. Özellikle «The Student — Öğrenciler» isimli yayın organıyla beş dilde yayınlanan bir süre dergi, kitap ve gazetenin destekleyicisi bu vakıf olmuştur.

San Jacinto, önceki J. Frederick Brown Foundation gibi, «Orta Doğu Ülkelerinin Amerikalı Dostları» isimli CIA ilişkili kuruluşu destekleyen bir vakıftır. Ne NSA'de, ne de Stockholm kuruluşu ISC'deki yetkili öğrenci temsilcilerinin, San Jacinto Vakfının ne yaptığı, ne ettiği, nereden para bulduğunu hakkında doğru, dürüst bilgi edinmedikleri açıktır. San Jacinto Vakfı, vergi indiriminden yararlanmak için müracaat etmek lüzumunu bile duymadığı için, ne Federal devletin, ne de eyalet devletin malı, hukukî organlarında hiç bir kayıt bırakmamıştır.

Posta adresi, «F.G.O'Connor, San Jacinto Building, Downtown Boston» dur. Sekreteri Mr. O'Connod'dur. **RAMPARTS**'ın muhabirleri bu adresteki Mr. O'Connor'un bürosuna gidip konuşmak istediklerinde, «Bu özel ve kapalı bir vakıftır, hiç bir zaman halk oyununa duyuru ve reklam yapma yoluna gitmemiş, böyle şeylerden hoşlanmamıştır» cevabını almışlardır.

BİR ÖRNEK

NSA'nın deniz aşırı ülkelere yönelik faaliyetleri asıl New York'taki «Foundation of Youth and Student Affairs of New York City» (FYSA) tarafından yürütülmektedir. 1952'de kurulan bu vakıf, geniş ve kalabalık bir büroya sahiptir. Full-time çalışan uzmanları ve insanı etkileyici, saygı uyandıran direktörleri ile tam bir müesseseye gibidir.

Son yıllarda bu FYSA vakfı, NSA'ya her yıl yüzbinlerce dolar vermiştir. Ekim 1965 - Ekim 1966 döneminde 292 bin 753 dolar 60 sent... Bunun 120 bininin idari işlerde ve NSA dergisinin çıkarılmasında, NSA toplantılarına yabancı ülke öğrenci liderlerinin davet edilmesinde, NSA'nın Stockholm kuruluşu ISC'ye ödentsininin ödenmesinde v.s. kullanıldığı ortaya çıkarılmıştır.

Ayrıca FYSA'nın yıl sonlarında bütçeleri açık veren NSA yöneticilerinin bu açıklarının yerine bütçeye konulması gereken paraların sağlanmasında, görevden ayrılan seçim kaybeden yüksek seviyede yöneticilerin deniz aşırı ülkelere «okumaya» gitmeleri için onlara burs bulunma-

sında büyük yardımları olmuş ve olmaktadır.

FYSA'nın bir başka görevi de, deniz aşırı ülkelerdeki çeşitli milletlerin çeşitli öğrenci kuruluşlarına yapılan Amerikan Hükümeti (bütçe) kaynaklı mali yardımları kanalize etmektir. FYSA'nın bu işteki danışmanı NSA'dır. Amerikan Öğrenci Derneği'nin kendi politikasını destekleyen yabancı ülkelerdeki öğrenci kuruluşlarını tesbit ve tavsiyesi ile, FYSA'nın kanalize ettiği resmi bütçe kaynaklarından yapılan yardımlar kullanılmaktadır.

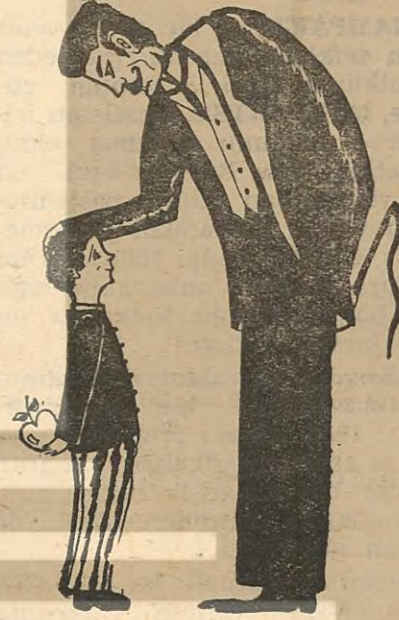
FYSA, konuşmayı sevmeyen San Jacinto Vakfından sonra, Stockholm kuruluşu, NSA güdümlü ISC'nin de başta gelen destekleyicisidir.

1962-64 döneminde ISC'nin resmi tutanakları alınan paraların (çoğunluğu FYSA'dan geliyor bu yıllarda) 1 milyon 826 bin dolar olduğunu göstermektedir.

FYSA'nın yönetici sekreteri Harry Lunn uzun boylu, otuz-otuzbeş yaşlarında bir adamdır. Mr. Lunn bu görevi getirilmeden önce, Amerikan Ulusal Öğrenci Derneğinin Başkanı idi.

BİR HAYAT HİKAYESİ

Mr. Lunn, CIA paralarını NSA'ya kanalize ettiklerini reddetmiş, öğ-

renci derneğine bu vakıf tarafından verilen paraların kaynaklarını açıklamaya da yanaşmamıştır. Mr. Lunn'un NSA Başkanlığından (1954-55) sonraki görevi, Stockholm kuruluşu ISC adına Güney Doğu Asyada olmuştur. Daha sonra orduda çalışmış, arkasından Savunma Bakanlığında görevi, araştırma uzmanlığı yapmıştır.

Savunma Bakanlığı uzmanlığından sonra, Paris'teki Amerikan Büyükelçiliğine siyasi müşavir atanmıştır. Mr. Lunn'un Paris'teki diplomatik görevini, bu kez AID'den aldığı yeni görevi izlemiştir. Latin Amerika ülkelerinin kalkınması için AID yönetiminde kurulan «İlerleme İçin İşbirliği Teşkilâtı»na geçmiştir.

Mr. Lunn, 1959 yılında öğrenci derneğinden ayrılıp Savunma Bakanlığında «araştırma uzmanı» olarak çalışırken, Viyana'da düzenlenen Dünya Gençlik Festivaline giden Amerikalı üniversite gençleri (görevli olarak gidiyorlar - bunlar da) heyetine katılmıştır. Daha önce adı geçen Bağımsız Araştırma Servisi tarafından düzenlenen Viyana Festivali sabotajında görev almıştır.

NSA Başkanı iken, Savunma Bakanlığında, Dışişleri Bakanlığında, AID'ye bağlı çeşitli yerlerde çalışan ve şimdi NSA ve ISC'ye CIA paralarını kanalize eden önemli bir vakfın başına getirilen Mr. Lunn'un hayat hikâyesini, uluslararası öğrenci hareketlerinin içyüzünü tanımak ve bu öğrenci hareketlerinin Soğuk Harp politikalarında nasıl kullanıldıklarını anlamak için üzerinde uzun uzun araştırma yapılacak kadar önemli bir örnektir. NSA'nın Washington'dan önce Philadelphia'daki genel merkez binasının duvarlarında şu söz yazılıdır: «Bugünün öğrenci liderleri, yarının da liderleridir».

İNANILMAZ BİR KONUŞMA

1966 Martının üçüncü haftasında başkan Washington'un Connecticut Avenue'sünde iyi döşenmiş güzel bir restoranda, öğle yemeği sırasında ilgi çekici bir konuşma cereyan ediyordu:

«Ulusal Öğrenci Derneğine sızan CIA, onbeş yıldır burayı kullanıyor!»

Restoranda konuşma ile ilgili iki kişi vardı o gün. Birisi Phil Sherburne, yani NSA'nın 1965-1966 dönemi başkanı olan Sherburne, atletik yapı, sarışın, mağrur biriydi; ömrü öğrenci kuruluşlarında geçmişti ve NSA başkanlığı öğrenci politikası içinde geldiği yerlerden biri olmuştur.

Sherburne'un yemek arkadaşı 23 yaşındaki Michael Wood adımda biriydi. Wood da öğrenci derneklerinde hızla yükselmiş biriydi.

Wood, NSA'da kalkınma direktörü idi, çeşitli paralar elinden geçiyordu. Pomona College'in son sınıfındayken tahsili bırakmış Watt Kurumunda Medeni Haklar uzmanı olmuştu. Bu sırada yaptığı bir araştırmaya NSA görevlisi bir uzmanın dikkatini çekmişti. 1965 baharında Watt'dan ayrılmış ve NSA'ya danışmanlığa geçmişti. Kısa zaman sonra ise, 1965-66 dönemi NSA Başkanı Sherburne'a yardımcı olmuştu. Ardından Başkan Johnson'un seçmenlik yaşının indirilmesi, öğrencilerin tecil ve askerlik durumları (Vietnam Savaşı ile ilgili - Ç.N.) hakkında alacağı kararlarda kendisinden şahsi rapor istenen ve Başkan Johnson'a Başkanlık Özel Danışmanı Douglass Cater tarafından salık verilen — resmi bir mektupla — bir «öğrenci politikası uzmanı» olup çıkmıştı.

NSA UZMANINDAN GİZLİ TUTULAN İŞLER

Wood böylesine yükselmişti. NSA'ya geçtikten sonra, ama o günkü yemekte de olduğu gibi, dertliydi. Ulusal Öğrenci Derneğinin mali kaynaklarını Wood sağlayacaktı. Üye kuruluşlardan, ilgilenmek isteyenlerden v.s. bağış, aidat v.s. toplamak onun göreviydi. Oysa, bu adamlara göndermekte olduğu çalışma raporları, programları iki üç sayfalık sudan şeylerden ibaretti. Başkan Sherburne ile bu konuda defalarca tartışmış, özellikle uluslararası öğrenci liderleriyle ilgili meselelerde çok paraya ihtiyacı olduğunu, kendisine geniş bilgi verilmesi gerektiğini, yoksa para sağlanamayacağını söylemişti. Tartışmaların altınıc ayında, Başkan Sherburne tarafından samimi ve gizli bir toplantı için Washington'un o güzel lokantasına davet olunduğunda, Wood, daha büyük şaşkınlıklara uğradı. Yemekte Sherburne sözlerine «NSA'nın bazı devlet kuruluşlarıyla belli alanlarda sıkı ilişkileri olduğunu söylemekle başladı. Wood'un, bunları bilmediği için para konularında endişelenmekte haklı olduğunu söyledi. Wood, «Yani CIA falan mı demek istiyordun» diye sordu. Evet, öyleydi...

CIA : «MEDENİ HAKLARLA İLGİLENMİŞ, ÖYLE İSE TEHLİKELİDİR.»

Wood, o günkü konuşmada bunun üzerine NSA'nın Kalkınma Direktörü olduktan sonra CIA ilişkilerinden haberdar edilmesi gerektiğini düşündüğünü, bu konuda kendisine bilgi verilmeyince de, «Herhalde ilişkimiz yok CIA ile» dediğini belirtti.

NSA Başkanı Sherburne, bu yemekte Wood'a «Bir zamanlar Watt'da sosyal işlerle ilgili konulara merak sardığı ve Medeni Haklar ve Hürriyetler meseleleriyle ilgilendiği için CIA uzmanları tarafından siyaseten güvenilmez» bulunduğunu, kendisine bu yüzden bilgi veremediğini açıklar. Sherburne, son olarak anlayış, dostluk beklediğini söyler Wood'a ve «Umarım ki, söylediğim şeylerden kimseye birşey çıltalmazsın» der. Tek isteği, kendisine küsen Wood'un NSA'yı terketmemesidir. Daha sonra bu açılmasını Sherburne, «güvenebileceğim ve kendisiyle bu CIA müdahalelerini tartışabileceğim aklı başında bir arkadaş» ihtiyacım vardı. İşlere zaten bulaşmış NSA lider kadrosuna güvenemiyordum» diye anlatacaktır.

Sherburne, Derneğin, uluslararası konularda ve ilişkilerde 1950'lerden

beri devlet istihbarat örgütleriyle işbirliği yaptığını söyler. Kendisinin yalnız olmadığını, kendisinden önceki başkan ve ikinci başkanların da CIA müdahale ve ilişkilerini bildiğini açıklar.

Sherburne, yabancı ülkelerin öğrenci liderleri ve bazı öğrenci kuruluşlarıyla ilgili işlemlerde kullanılan paraların CIA'dan aktarıldığını belirtir. Washington'daki yeni Genel Merkez kirasından, yıllık bütçe bütçe açıklarının karşılanmasına kadar kullandıkları çeşitli vakıf bağışlarının da CIA'dan geldiğini söyler ve böylece NSA'nın bir sürü gazetecinin ilgisini çeken efsanevi gizlilikleri çorap sökücü gibi birbirini izler.

Wood'un yaptığı açıklamaya göre, CIA'dan aldıklarıyla Amerikan Ulusal Öğrenci Derneğine yardım yapan vakıflar arasında adı geçenler Independence Foundation, San Jacinto Foundation, Foundation for Youth and Student Affairs, Sidney Foundation, Rabb Foundation, J. Frederick Brown Foundation v.s. dir...

FORD VE ROCKEFELLER VAKIFLARI BİLİNİYOR

Wood'a göre, Başkan Sherburne'un bilebildiği kadarı ile, CIA ile ilişkili olarak NSA'ya yardım yapan vakıflar arasında Ford ve Rockefeller vakıfları ile Asya Vakfının adı geçmektedir. Bunlar da NSA'ya çeşitli yardımlarda bulunan vakıflar arasındadırlar, ancak CIA ile ilişkili olup olmadıkları başkan Sherburne için bile meçhuldür. Sherburne, böyle bir şeyden haberdar olmadığını söylemektedir.

SHERBURNE: «CIA İLERİCİ TANINANLARA DA PARA VERİYOR...

NSA Başkanı Sherburne, CIA'nın özellikle yabancı ülkelerdeki öğrenci liderleri ve kuruluşlarına giden yardımlara meraklı olduğunu söylemiştir. Sherburne, CIA-NSA ilişkilerinden hoşnut değildir. Ancak, CIA'dan para alan adı liberal ve ilericiye çıkmış bir yığın kuruluş daha vardır ve «CIA'nın paraları daha NSA atalet içinde yok olup gidecektir.» Bunlar, Sherburne'un vicdanını rahatlatmak için söylediği sözlerdir.

NSA'nın iç işlerindeki uzmanları, milletlerarası faaliyetler için NSA'ya verilen paraların ardında CIA olduğunu anlamamışlardır.

NSA'nın Amerika içindeki öğrenci meseleleriyle uğraşan öğrenci örgütleri ile ülke dışındaki işlere bakan örgütlerinin 1947-1960 yıllarında, ayrı ayrı şehirlerdeki merkezlerde çalışmalarını bu gizliliğin devamını sağlayan baş unsur olmuştur.

ŞİFRELER VE MR. GRANTS

Bu güzel yemekte, Sherburne, Ulusal Öğrenci Derneğinin güvenilir —CIA'ye göre— liderleri arasında kullanılan şifreleri de açıklar. Bu şifreler NSA içinde çalışan CIA ajanları arasında bilinen «kara» bir dil yaratmıştır. «Firma», CIA demektir mesela. «Akıl küpü» CIA ajanı olan adam demektir. Ama «Akıl küpü» ile «Fella» arasında büyük fark vardır. «Akıl küpü» adı okumuş öğrencilere, NSA'da öğrenci lideriyken CIA ile ilişki kurmayı becermiş kişilere, «Fella» adı ise zaten CIA'nın adamı olan ve CIA örgütü içinde memurluk yapanlara verilmektedir.

Ayrıca, CIA içinde de yazışmalarında v.s. NSA'daki CIA ilişkili öğrenci liderlerine değişik isimlerle dosyalar düzenlenmektedir. 1965-66 döneminde NSA Başkanı olan Sherburne'nin CIA'daki resmi adı «Mr. Grants»dır mesela.

NSA içinden CIA'nın gözüne kestirdiği bir öğrenci liderinin uluslararası konularda çalışması ve kendisine tam güvenilen biri olması gerekmektedir. Millî güvenlik tahkikatı yapılmaktadır bunlar hakkında. «Geç» işareti alanlar, CIA ile hemen ilişki kurmamaktadırlar. Millî Güvenlik tahkikatı, ayrıca CIA testleriyle tamamlanmaktadır. Bu da olursa «Akıl küpü» grubuna bir yenisi katılmaktadır.

CIA'nın «Akıl küplüğü öncesi» testleri genellikle lokantalarda, bir CIA uzmanı, bir güvenilir ve kıdemli «akıl küpü» ile «akıl küplüğü» için CIA tarafından göze kestirilmiş ve tabii «akıl küplüğü» için gönüllü a-

daylığını koymuş olan öğrenci lideri veya NSA uzman görevlisi arasında cereyan etmektedir. Bu başbaşa yemeklerde —kademeli bir usulle— önce adaya «bazi çok önemli işlerde millî güvenlik bakımından mutlak bir gizliliğin şart olduğu» anlatılmaktadır. Oysa kendisi bu çok önemli işlerde çalışacak adam olarak görünmektedir, değerlidir. Gizlilik yemini edebilir mi? Yemini eder aday ve kendisine bu gizli işler anlatılmaya başlanır: «CIA ile NSA arasında ilişkiler vardır. Bunlar her ne kadar...»

Ve adaydan işbirliğine devamı istenir.

Görevlinin bundan sonra açıklama yapmasının sonuçlarının pek hafif olmayacağı, bu gibi hareketleri önlemek için bazı tedbirler alındığı, 15 yıldır ilk defa Sherburne'nin açıklama —o da dolaylı yoldan oldu— yapmasından bellidir.

«Akıl küplüğü» tescil edilen bir «deniz aşırı ülkelerdeki meseleler» görevlisi bundan sonra hemen elindeki dosyalarla CIA ajanına gider ve ne-reye, kime, ne kadar masrafı gerektiren bir program tasarladığını anlatır. Bundan sonra NSA'nın deniz aşırı ülkelerdeki işlerini finanse etmek için hayır vakıflarından Amerikan Ulusal Öğrenci Derneği'ne «bağışlar» gelmeye başlar, işler bu minval üzere yürür...

CIA-NSA VE AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI ÜÇGENİ

CIA'nın bir oldu-bitti sonucu NSA içine girişi, Amerikan Ulusal Öğrenci Derneğini, Amerikan Hükümetinin dış politikası aracı haline sokmuştur. NSA'nın uluslararası programları, Amerikan dış politikasının silâhları haline getirilmiştir. Sherburne, başkan bulunduğu sırada, İstanbulda «Uluslararası Öğrenci Gezileri Kongresi»ne katılır. Amerikan öğrencileri arasında eskiden beri bir grup arafından «Sovyet öğrencileriyle ilişki kurulması» görüşü savunulmaktadır. İstanbuldaki toplantıya katılmakla, Sovyet öğrencilerle bu konuda temas etmeyi ummaktadır. Daha önceden de, Sovyet Ulusal Öğrenci Birliğine telegraf gönderir, İstanbuldan sonra Rusya'ya geçmesi için vize ister.

Sherburne'nin telgrafının bir sureti CIA'ya gelir. NSA Başkanı Sherburne'a «CIA yetkilisine danışmadan bu gibi işlere girişmemesi» söylenir. Açıklama şöyle devam eder:

Sovyet CIA'sı KGB, telgrafi alır almaz, Amerikan Hükümetinin karşılıklı öğrenci ilişkileri konusundaki politikasının değiştiğine hükmedecektir. Zira KGB genellikle Amerikan Ulusal Öğrenci Derneği ile CIA arasında sıkı ilişkiler olduğunu sanmaktadır...

Sovyetler Birliği de, özellikle az gelişmiş ülkelerde bu işlere oldukça büyük paralar sarfetmektedir. CIA'nın Sovyetler karşısında kullandığı teşkilât Amerikan Ulusal Öğrenci Derneği (NSA) olmuştur. Amerikadaki NSA faaliyetleriyle değil, Stockholm'de kurulan ISC çatısı altında giriştiği faaliyetlerle... NSA'nın CIA'ca «akıl küplüğü»ne kabul edilen birçok lideri, NSA'dan ayrıldıkça —seçim kaybettikçe— ISC çatısı altındaki Amerikan öğrenci delegasyonunda görev almaktadır.

Arkasındaki CIA desteği ile birçok yabancı ülkelerdeki öğrenci kuru-

luşları üzerinde NSA egemenlik kurmuştur. NSA ile «yakın bulunan» birçok ülkenin öğrenci dernekleri, liderleri, heyetleri, temsilcileri arasında işbirliği sağlanmıştır. Batı ülkeleri içinde, Amerikadan başka hiç bir ülke öğrencilerinin arkasında CIA'nın kadar destek olmadığı için, bunlar NSA delegasyonu ile rekabet edebilecek durumda değildirler. Örneğin Kanada'da yürütülen uluslararası ilişkiler programı v.s.'nin yıllık giderleri ancak 14 bin dolardır. Bu paralar, üye okullardaki alt dereceli kuruluşlardan gelen aidatlardan ayrılabilirdi için böyle küçük kalmaktadır. Sonunda NSA'ya rakip çıkmamaktadır.

VE CIA HESABINA CASUSLUK GÖREVİ

Amerikan öğrenci liderlerinin, gençlik temsilcilerinin v.s. yurt dışına çıkış görevleri, o ülkelerdeki öğrenci liderleri, gençlik hareketleri, ülke v.s. hakkında araştırma yapmak, temaslar kurmak ve etraflı raporlar düzenlemektir. Yabancı ülkelerde devamlı kalan NSA temsilcileri ise, periyodik bir şekilde raporlar hazırlamaktadırlar. Amerikalı öğrencilerden, öğrenci liderlerinden gelen bu raporlar, CIA'ya ulaşan diğer raporlarla birleştirilmekte, dünyanın bu huzursuz bölgelerinde «mevcut» ve yakında «mevcut» olması muhtemel gözükten siyasî hareket liderlerinin ne yaptığını anlaşılmasında kullanılmaktadır.

İLERİCİ AMERİKAN ÖĞRENCİLERİNİN «HOROZ ŞEKERİ»

NSA'daki öğrencilerin CIA hesabına istihbarat yapımları, bazıları «ilerici», «az solcu», «biraz daha solcu» diye tanımlanan öğrencilerde moral bir rahatsızlığa yol açması diye dâhiyane bir aldatmaca, yutturmaca oyunu oynanmaktadır. Amerikan Ulusal Öğrenci Derneğindeki «ilerici», «az solcu», «çok solcu» olan gençlere, NSA ile CIA arasındaki amaç ortaklığı şöyle açıklanmıştır: «Amerikan istediği ilerici fikirlerle savaşmak değil, komünizme karşı alternatif yaratmak, bu alternatif solcu bile olsa, bunları desteklemektir...»

Bu, CIA'nın «fikir namusu» olan öğrencilere sunduğu «horoz şekeri»dir. Böylece, CIA hesabına istihbarat toplamayı, kendi değer yargularıyla artık çatışmaz saymaya başlayan ve istihbaratçıhıkta devam eden öğrenciler, «Amerikan Hükümetinin ılımlı bir dış politika uygulaması ve reformcuları desteklemesi yolunda faydalı olduklarını» sanmaktadırlar.

CIA'nın «horoz şekeri»ni kabullenen bu «ilerici» Amerikan gençleri CIA'ya içi boş bir «horoz şekeri» verdiklerine inanıp vicdan rahatlığına kavuşmaktadırlar.

BİR «HOROZ ŞEKERİ» ÇOCUĞUNUN DRAMI

Bu «ilerici» Amerikan çocuğu tipinin en iyi örneği İspanya'da Franco polisi tarafından hapse atılan Amerikan Öğrenci Derneği temsilcisidir. Bu temsilci, CIA'nın isteği üzerine İspanya'ya gider. İspanya'da üniversite öğrencileri, diktatör Franco'ya başkaldırmışlardır. Amerikan NSA görevlisi, İspanyol öğrencileri destekler, gösterilere katılır ve İspanya'da hapse bile düşer bir süre...

İspanya'da özgürlükten yana olan NSA temsilcisi hapisten çıkar çıkmaz

Dominik Cumhuriyetine gider. Dominik'te —temsilci hapisteye— hükümet ve Amerika aleyhine gösterilerden sonra devrim başlamıştır. Hükümet, hareketi bastıramayınca, Amerikan askerleri Dominik'i —hükümet çağırmasıyla— işgal etmişlerdir. İspanyadaki özgürlük mücadelesinden dönen Amerikalı «ilerici» öğrenci, CIA'ya Dominik'ten gönderdiği raporunda, Amerikan uydusu Dominik Hükümetine karşı olan devrimin bastırılmasında Amerikalıların yanında yer alan öğrenci derneklerini savunur ve devrimi destekleyen öğrenci derneklerini yerer...

TEMELEDE YATAN «TUTUCULUK»TUR

CIA ile ilişkiler, NSA'daki öğrencilere, dü ünmeyi reddeden konformist bir ortam sağlamaktadır. Bu ilişkilerin varlığı, sürdürülmesi ile bir takım işler ve duygular özdeşleşmiştir. Bir sürü para, önemli işler görmenin verdiği tatlı duygular, yabancı ülkelere yapılan geziler ve en önemlisi —horoz şekeri mübadelesi sayesinde—, «insanın siyasal düşüncelerini satılma çikarmasının ve verdiği duygunun körletilmesi...» Bütün bunlar CIA ile ilişkilerin vicdanlarda çok olumlu değerlendirilmesini sağlamaktadır.

CIA ile ilişkiler bazan, bazı kişisel ihtiyaçların karşılanmasında da bir çeşit garanti olmaktadır. Öğrenci derneklerinde liderlik yaparken CIA ile ilişki kurmak, görevin devamına ve görev laybedildikten sonra da askerlikten kurtulma imkânı sağlamaktadır. CIA ile ilişkili olanlar «millî menfaatler için görevli» sayılmakta, CIA'ya terketmedikçe bu durum sürmektedir...

1965-1966 yılı, Vietnam Savaşının batağa girmesi, askere alınmada uygulanacak «istisna»ların daraltılması yoluna gidilmesi, Amerikan öğrenci derneklerindeki için tam bir panik yılı olmuştur. NSA merkezindekiler bile kendilerini tekrar hemen sevk edilecekleri belirten I-A listesine almış görüyorlar.

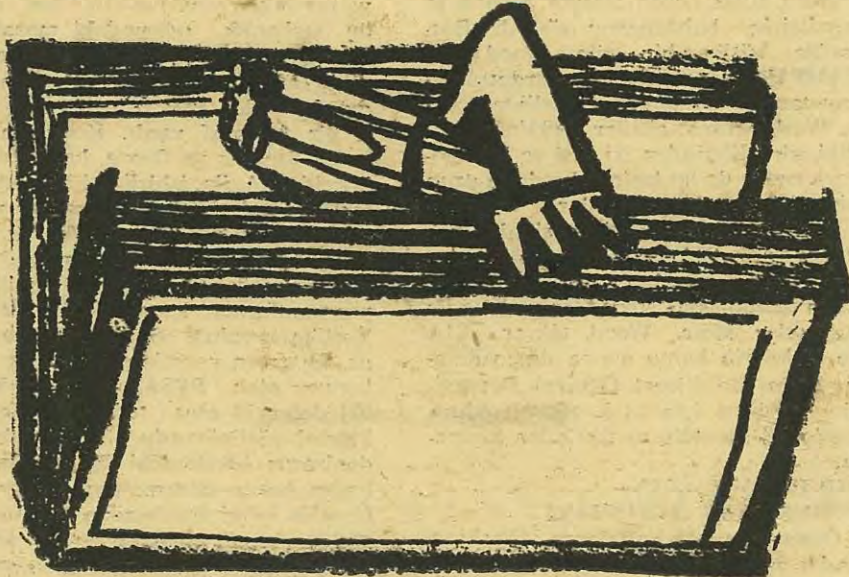
Sherburne'nin Wood'a açılma ihtiyacı duyması ve CIA ilişkilerinin maliyetinin ağırlığını hissetmeye başlaması da bu günlere rastlar. Sherburne, «Başkanlık Askerî Hizmetler Tesbit Komitesi»ne müracaat etmiştir. Ayrıca, doğrudan doğruya General Hershhey'e de gidip bir konuşma yapmıştır. Bunun üzerine NSA'nın hiç bir personelinin —akıl küpü olsun veya olmasın— askerlik listelerine vazılması önlenmiştir.

PACMAN SHERBURNE'İN DE İSTEDİĞİ CIA PROGRAMLARI

Başkan olduktan sonra CIA ile ilişkiler kuran Phil Sherburne, kendisinden istenilenlerin gittikçe ağırlaştığını görmüştür. CIA yetkilisinin onayına sunduğu proje ve programlar üzerinde çok defa görüş ayrılıkları çıkmıştır. Sherburne, bir süre sonra CIA'nın sırlarını açıklamakla kalmayıp, NSA'nın deniz aşırı programlarını CIA aracı olmaktan kurtarmak için mücadele etmeye düşünmeye başlamıştır.

Sherburne, CIA ile mücadelede, işleri konarmadan, uvsal bir yoldan girmek arzusunda idi. Yabancı ülkelerden burs vererek öğrenci lideri, dernek yetkilileri lâvet etmek, seminerler düzenlemek v.s. gibi bazı konularda bu programları düzenler görünün NSA'nın başkanı olduğu halde, bazı işlerden habersiz tutulmasını kabullenmeyeceğini CIA'ya söyledi. Bu davranışıyla 15 yıldan beri CIA'ya bu lafı söylemeye cesaret eden ilk öğrenci lideri olmaktadır. Giderek, uluslararası programların denetimine NSA'nın katılmasını istedi.

CIA bu istekler karşısında harekete geçti. Vakıflar, bağışları azaltmaya başladı. Yıllardan beri ilk defa FYSA ve San Jacinto vakıflarından gelen bağışlar durdu. Bunun üzerine Sherburne ric'at etti. FYSA'nın bağışı geldi. NSA bu para ile Stockholm'de kurulan ve askerlik şubelerinden askere sevklerinin durdurulması istenen NSA üyeleri için en başta gelen gerekçe olarak öğrenciler için yürütülen «Demirperde dışındaki 50 ülkenin öğrenci kuruluşlarını çatısı altına alan... antikomünist» ISC'ya yatırılması gereken Amerikan

Ulusal Öğrenci Derneği'nin üyelik ödentisi sağlandı.

Arada geçici bir uzlaşma olmuştu, ama NSA yöneticilerinin huzuru iyice kaçmıştı artık. Sherburne'un bir miktar bağımsızlık elde etmek için yaptığı huruç hareketi, NSA'nın 1965-66 dönemi mali durum kayıtlarında bile kendisini göstermektedir. Önceki yıllarda, NSA'nın yıllık bütçe açıkları yukarıda adı geçen hayır vakıfları tarafından zamanında karşılanırdı. Örneğin 1962-1963'de 70 bin dolarlık bir açık verilmişti. O yıl NSA bir kitap-brosür yayınevi kurmak istemişti. Bu açık, sonradan Philadelphi'dan Washington'daki yeni büroya taşınma, büronun tefrişi v.s. (35 bin dolar) aynı kolaylıklar içinde dert olmadan halledilmişti.

Taşınma ve yeni genel merkezin kirasız onbeş yıllığına tutulması günlerinde NSA'ya sadece vakıflar değil, bazı büyük zengin iş adamlarının da yardım ettiği ortaya çıkmıştır. Bunlardan, meselâ Mr. Thomas Millbank ve Mr. George Baker, New York'un ünlü iş adamlarından, Raket ve Tenis Klübünün şeref üyelerinden iki parlak zengindi. Mr. Millbank ve Mr. Baker'in ikisi de bir süre önce FYSA'nın fiili elemanı olmuşlardı. Lâtin Amerika ülkeleri öğrenci liderlerini bir araya getiren bir toplantının finansmanı için 18 bin dolarlık yardımda bulunmuşlardı. Bu toplantı Stockholm'de kurulan ISC tarafından düzenlenmişti.

RAMPARTS, Mr. Millbank'tan «NSA ve deniz aşırı öğrenci hareketlerine neden merak gösterdiğini» sorduğunda bu konuda görüşme talebinde bulunduğu, geçmiş yıllarda ABD'nin Kahire deniz ateşliği görevi de yapmış olan Mr. Millbank şu karşılığı veriyordu: «Bu gibi işlere burnunu sokması gereken biri varsa, herhalde sizden başkası değildir.»

CIA, «YARAMAZ ÇOCUK»LARI SEVMEZ...

Mütarekeye rağmen 1965-66 dönemi sonuna gelindiğinde 35 bin dolar gelir noksanı olduğu görüldü. Ric'atla sağlanan mütareke bekleneni getirmemişti. CIA'nın yaramaz çocukları sevmediği anlaşılıyordu. NSA'nın mali derdine deva bulur, CIA karşısında NSA'nın bağımsızlığını sağlayabilir diye Başkan Sherburne, Johnson'un yardımcı Hubert Humphrey'e koştı. Humphrey, öğrencilerin «dostu»u idi. Kongrelerde konuşmalar yapardı. Temmuz 1966'da Başkan Sherburne, ABD Başkan Yardımcısı Humphrey'den CIA baskılarını azaltmada, bağımsız mali kaynaklar bulunmasında kendilerine yardımcı olmasını diledi. Humphrey, ricayı kabul etti. Gerçekten Humphrey yeni kaynaklar bulunması için harekete geçti: U. S. Steel Başkanı Mr. Roger Blough'a, Mr. David Rockefeller'e (Chase Manhattan Bank) ve Mr. Henry Ford'a v.s. mektuplar yazdı.

HUMPHREY, FORD, ROCKEFELLER VE CIA

Başkan Yardımcısı Humphrey, bu gibi durumlarda Amerikada teamül hâline gelmiş usulle bütün centilmenlere aynı yazının kopyalarını göndermişti. Metin şuydu:

Mr.....

Ulusal Öğrenci Derneğinin özellikle son yıllardaki faaliyetlerinden gurur duyuyordum. Görevli gençleri yakından tanıyordum.

Dernek, diğer dernekler gibi, devamlı bir mali sıkıntı içindedir.

Gençlerin derneğinin desteklenmesi gerektiği inancımı belirtmek isterim. Ulusal Öğrenci Derneğinin, özel sektörümüz tarafından destekleneceğini ümit ediyordum. Yardımlarınızla, Dernek, bağımsız olarak faaliyetlerini sürdürme imkânı bulacak ve özel teşebbüsün yaratıcılığına canlı bir örnek olacaktır.

CIA'NIN İSTEDİĞİ OLUYOR, ÖZEL SEKTÖR YARDIM YAPMIYOR

Humphrey'nin umut bağladığı bağımsız özel sektörden ancak birkaç yüz dolar gelir. NSA yıllık kongresini oynayacaktır, fakat CIA ile arası iyice açılmış, bütçe açığı karşılanamamıştır.

CIA'nın, bir zamanlar NSA'ya gelmeden önce «Medeni Haklar Mücade-

lesi» —Johnson'un sabah akşam «Zencilere iş verelim, işsizlikle mücadele edelim» diye savunduğu haklar yani— Ç. N. — ile ilgilendiği için «siyaseten güvenilmez» diye başından damgaladığı NSA uzmanı Wood, Washington'un o güzel restoranındaki konuşmada anlatılanlardan sonra NSA Başkanı Sherburne'a şu teklifi yapar: «Akıllıca bir şekilde planlayarak mesele kamu oyuna duyurulmalıdır. Dâvâ, ancak CIA'nın baskıları halk oyuna açıklanıp kamunun dâvâsı hâline getirilebilirse kazanılabilir».

SHERBURNE, CIA'YA KARŞI PLANI DURDURUYOR

Wood tarafından teklif edilen plan, Başkan Sherburne tarafından kabul edilmiyor. Buna rağmen, Sherburne'un elde ettiği başarılar da küçümsenmeyecek ölçüdedir. Yıllardan beri ilk defa CIA'nın müdahalesi dışında bir seçim yapılmıştır. Yeni seçilen merkez liderlerinin CIA ile ilişkileri yoktur. Bunlar «akıl küpü» değildir. Ancak iş bu kadarla bitmemektedir. Yeni yöneticiler, kendilerinden önce CIA ile ne gibi ilişkiler olduğunu öğrenmişler ve gelecek için huzursuzluk duymaya başlamışlardır. Mali imkansızlıklarla karşılaşmışlardır. Başkan Yardımcısı Humphrey'in «özel sektör»ü ise, NSA'yı Humphrey'in söylediği gibi «özel bir kuruluş» olarak değil, «kamu sektörüne bağlı, fakat özel görünen bir kuruluş» saymakta devam etmektedir. Özel sektörden yardım taleplerine olumlu cevap gelmemiştir.

FIRTINAYI ATLATMA CARELERİ ARANIYOR

Phil Sherburne, CIA ile uğraştığı yılın ertesinde hukuk öğrenmek için Harvard Üniversitesine yazıldı. Bu yazı dolayısıyla kendisiyle konuşmak üzere geçen Şubat ayı sonlarında Sherburne'ü aradığımızda Cambridge'deydi.

Sherburne, **RAMPARTS**'in «Mike Wood'un açıklamaları hakkında görüşlerini öğrenmek için «kendisiyle görüşmek isteyen **RAMPARTS** yazarına şu karşılığı vermişti: «Yazacağımız yazıyı dikkatle okuyacağım. Ancak o zamana kadar hiç konuşmamam daha iyi olacağını sanıyorum... Yazınızın şimdiki NSA yöneticileri tarafından ele alınacağından eminim. Benim şimdi birşeyler söylemem aramızda tartışmalar: yol açabilir.»

RAMPARTS'IN SORUSU:

«YEMİN YÜZÜNDEN Mİ?»

RAMPARTS bunun üzerine Sherburne'dan, konuşmaması ile «akıl küpü» grubuna girmesi, yani CIA ile ilişki kurması sırasında ettiği yeminin bir ilintisi olup olmadığını sordu:

— Millî güvenlik yemininde bulununuz mu siz de?

— Bu konuda hiç bir yorum yapmak istemiyorum.

Sherburne, sadece NSA'ya karşı hâlâ beslediği sadakkattan ötürü değil, CIA'dan gelen baskıların etkisi altında susuyordu. «Akıl küpleri» arasına girmekle üyesi olduğu klüp (Alumni) kendisine baskı yapmaya başlamış, Wood'un kamu oyuna yaptığı açıklamaya karşı bir açıklamada bulunmasını istemişlerdi.

1967 Ocak ayında NSA görevlileri olup bitenlerin Wood kanalıyla **RAMPARTS** tarafından öğrenilmekte olduğunu farketmişlerdi. Bunun üzerine Phil Sherburne, telefonla Mike Wood'a acele uçağa atlayıp Boston'da kendisiyle buluşmasını sövledi. Boston'da bütün bir gün Wood ile, **RAMPARTS**'daki yazının durdurulmasını tartıştı. Oradan ikisi birlikte uçakla Washington'a gittiler. NSA'nın şimdiki görevlilerinden iki kişi ve eski görevlilerden de iki kişinin katıldığı uzun bir görüşme daha yaptılar.

Bu toplantıda, NSA'nın şimdiki yöneticileri «CIA ile ilişkilerin dergiye verilmesine, meselenin açıklanmasına karşı olduklarını» söylediler ve Wood'u suçladılar. Mike Wood, tekrar, «CIA ile ilişkilerin kamu oyuna duyurulması, Amerikan Ulusal Öğrenci Derneğinin haysiyeti için tek çıkar yoldur» görüşünü savundu ve fikrinden caymadı.

AID UZMANI —CIA—

JOHNSON'UN DANIŞMANI

Ondan sonraki haftalarda Washington'da tartışmalar büyüdükçe büyüdü. NSA Genel Merkezi olaganüstü yöne-

tim kurulu toplantılarına başladı. Beyaz Saray'da Başkanlık Danışmanı Mr. Douglas Cater de dahil olmak üzere, «akıl küpleri»nin Alumni Kulübüne üye olan önemli kişilerin ziyaretine girişildi. Şimdiki NSA yöneticileri bu kişilerle peşpeşe görüşmeler yaptılar, fırtınanın atlatılması için bir yol aradılar. Şimdiki yöneticilerden birisi ise, gene CIA'ya gitti fikir almaya. CIA adına NSA görevlisi ile konuşma yapan CIA yetkilisi, eski bir NSA başkanı idi ve şimdi Amerikan Yardım Teşkilâtının (AID) Washington bürosunda çalışıyordu!

«YALANLAMA» YAPILAMIYOR

CIA'nın AID Washington bürosunda, ki yetkisiyle de görüşmeler bittikten sonra, NSA görevlileri, üst kademe yetkililerini toplantıya davet ettiler, olanı biteni «fırtına çıkaracak aslı olmayan bir hikâye» diye sundular ve şu teklifte bulundular: «Wood'un açıklamasına karşı bir yalanlama yapılabilir. Wood, NSA'daki görevini kaybettiği için NSA'ya karşı hıncı duyduğu için bu işi yapmıştır...»

Ardından, NSA'nın şimdiki yöneticileri kendi aralarında toplandılar ve NSA'nın görevli üst kademe personelinin söylediğinin aksine, Wood'un açıklamalarının yalanlanmasına imkân olmadığına karar verdiler, «sonuç olarak, hikâyenin doğruluğu hükmüne varılmıştır» dediler.

BİR AMERİKAN «SOLCU»SU

Bu sırada Batı kıyılarında, California'da **RAMPARTS** yazarları Berkeley Üniversitesindeki öğrenci protesto hareketlerini hafifletmeye çalışan NSA'nın Ulusal İşler Başkan Yardımcısı Ed Schwartz ile konuşuyorlardı. Ed Schwartz, NSA içindeki «sol» kanadın lideriydi bir zamanlar. (California valiliğine seçilen televizyon komedyeni, Johnson'a karşı Goldwater'i destekleyen Los Angeles civarındaki orta sınıf tüccar, serbest meslek sahibi aydınların güdümündeki John Birch Society ile sıkı ilişkileri olan) California Valisi Reagan'ın işten attığı California Üniversitesi Rektörü Clark Kerr'i savunan Berkeley Üniversitesi öğrencileri, nin protesto hareketlerini perde arkasından tavsiyelerle yönetmeye çalışan Schwartz ile **RAMPARTS** yazarları uzun bir gece boyunca konuştular.

Soğuk Harp şartlarının bir cilvesiydi olanlar. Berkeley'deki ilericiler öğrencilerin protestolarını yönetmeye gelen Ed Schwartz, bu «ilerici» eylemden sonra, **RAMPARTS** yazarlarına, «CIA ile ilişkileri konusunda bilgi verme» durumunda kalıyordu.

Schwartz, NSA'nın CIA ile ilişkilerini reddetmedi. **RAMPARTS** yazarlarına «Meselenin halk oyuna duyurulması NSA'nın içerdeki ve Amerika dışındaki itibarını sarsacaktır» dedi. Konuşma bittiğinde, tecil hakkını kaybetmekten, askere alınmaktan korktuğundan söz ediyor, buna benzer şeyler mırıldanıyordu.

NSA'NIN CIA İLE YENİ BAĞLANTISI

Berkeley'de Schwartz ile yapılan uzun konuşmadan hemen sonra, **RAMPARTS**'in Washington bürosundan bir yazar, şimdiki Amerikan Ulusal Öğrenci Derneği yetkilileri ile tipatıp benzer bir görüşme yaptı. NSA'nın Washington D. C.'deki sessiz ve sâkin klâsik bir mimari eseri olan genel merkezde yapıldı bu konuşma.

NSA'nın eski başkanı Sherburne'un yerine geçen yeni başkan Gene Grove'ün başkanlık odasındaki masasında, Humphrey'i Başkan Grove'u ve şimdiki «Ulusal İşler Başkan Yardımcısı» Rick Stearns'i gösteren imzalı bir fotoğraf vardı. Konuşma sırasında Stearns ve Grove, kendilerinden önceki CIA ile işbirliğini reddetmediler, «şu anda bütün gelirlerimiz meşru yerlerden gelmektedir» dediler. Avni anda NSA'nın yeni bütçesinde (CIA paralarını özellikle deniz aşırı ülkeler programlarına kanaleye eden ve New York'ta kurulu), Sherburne zamanında adı geçen ve yukarıda sık sık bahis konusu olan FYSA'dan gelme 56 bin 673 dolar 30 sent tutarında bir gelir kalemi görünüyordu. Bunun üzerine deniz aşırı ülkelerdeki öğrenci meselelerine bakan Stearns'den «Öğrenci ve Gençlik İşleri Vakfı»ndan (FYSA) gelmekte devam eden bu 56 bin 673 dolarlık yardım karşısında, NSA'nın durumunu açıklamaları için şu soru sorul-

du: «Göreve başladığımızdan beri CIA ile yeniden bir ilişkiniz olup olmadığını samimi olarak söyleyebilir misiniz, lütfen?»

YENİ LİDERLERİN ASKERE ALINMA KORKULARI

Amerikan Öğrenci Derneğinin yeni başkanı Grove ve uluslararası işlerde yetkili başkan yardımcısı Stearns, **RAMPARTS** yazarına «yazının çıkması ile NSA'nın büyük zarar göreceğini» söylediler. «Eğer kendilerinden önceki CIA bağlantısını resmen kabul ederlerse, bunun NSA için öldürücü bir darbe olacağını» belirttiler. «Amerikan Öğrenci Derneğinin diğer ülkelerde de, Amerika içinde de şimdiye kadar yarattığı imajın yıkılıp gideceğini» savundular.

Yeni yetkililer son olarak, «Yazı çıkar, CIA ile öğrenci liderlerinin ilişkileri duyulursa, artık Amerikan Hükümetine bağlı çeşitli kuruluşlardan yardım görmelerinin de güçleşeceğinden korktuklarını» ifade ettiler. Yeni yöneticiler, CIA'nın «göze göz, dişe diş» demesinden, bir misillemeye kalkışmasından korkuyorlardı. CIA'nın misillemesinden, özellikle tecil haklarının kaldırılarak askere alınmalarından çekiniyorlardı. Yeni yetkililer, seçildiklerinden beri CIA ile ilgili konuları örtbas etmeye çalışmakta, açıklanan olayların da etkilerini azaltmak için tedbirler aramaktadırlar. Bu amaçla, işe başlar başlamaz NSA Başkanı Gene Grove, Hollanda'nın Leiden kentine gitti. Stockholm kuruluşlu ISC liderleriyle olaganüstü toplantı yaptı. Toplantıdan dönen Grove, yeni liderlerin günü yaklaşan açıklama patları patlamaz, CIA ile ilişkileri tamamen inkâr eden bir tutum takınmasının doğru olmayacağı görüşüne varmış bulunuyordu. Ancak Leiden'de konuştuğu ISC'deki Amerikan delegasyon mensupları, yapılacak açıklamalardan hangilerini kabullenmekle hasarı azaltabilecekleri konusunda anlaşamamışlardı.

KORUNAN «MITH»LER VE SÜRDÜRÜLEN «TUTUCULUK»

Eğer bugün eskiye bağlı, yaşlı Amerikalılar NSA'ya bağlı olmayan öğrenci hareketlerine, askere sevk kâğıtlarını yırtıp atanlara, Berkeley Üniversitesinde Vietnam Savaşı aleyhine hareketlere liderlik eden Mario Savio's tipindeki öğrencilerin yaptıklarına müsamaha ile bakmakta ve bunda devam etmekteyseler, bunun bir sebebi NSA'ya bağlı «uslu»ların «hattı hareket tarzlarının efendiliği»ne karşı halk oyunun duyduğu saygı ve inançtır. NSA'nın varlığı, halkın kafasında, Amerikanın «sokaktaki adam»ında zaten var olan, kasaba ve kentlerde çeşitli hayır işlerinde ve sosyal faaliyetlerde çalışan idealistlere karşı gösterilen iyi duygularla çağrışım hâlinindedir. Tıpkı Barış Gönüllüleri gibi, tıpkı gönüllü küçük hayır toplulukları gibi, bunları kendisine yakın bulmaktadır.

NSA'da görev alan öğrenci liderleri ise, yaşadıkları toplumdaki, «bağımsızlık», özellikle «hükümet ve devlet nüfuzuna tâbi olmama» gibi değerli bulunan «hâle»lerle dolaşmaktadırlar. Bu «hâle» sayesinde Amerikan tipi öğrenci faaliyetleri arasında farklı bir görünüm yaratılmakta ve korunmaktadır. Halkın gördüğü bu «hâle», öğrenci faaliyetlerinde yer alan alt kademeler için, hiç şüphesiz, doğrudur. Bunların «temiz» oldukları şüphesizdir, zira CIA ile ilişkileri bilecek durumda zaten değillerdir.

AMERİKAN SOLUNUN İLERİCİ BİR CIA YARATMA HAYALI VE MORAL ÇÖKÜNTÜMÜZ

Yeni NSA yöneticilerinin savundukları gibi, CIA-NSA ilişkilerinin neden haktan gizli tutulması gerektiği konusundaki görüşler de, Mike Wood gibi, halka ve herkese meseleyi açıkça anlatmayı isteyen görüşler kadar çok olmuştur. Meselenin gizli tutulmasını savunan NSA yöneticileri ve bazı «ilerici»lere göre, bu konuda —hep aynı şeyi söylemektedirler — şöyle düşünmek gerekir: «...hikâyenin başında çıkması sadece NSA'yı değil, fakat ABD'yi de yaralayacaktır. CIA'nın kuruluş kanunlarında ve tüzüklerinde görülen amaç Lâtin Amerikadaki solcuları suikastlar düzenleyerek öldürmek değil, tersine mücadeleyi NSA gibi ileri-

FAŞİZM ÖZLEMLERİ

Muzaffer Karan

(27 Mayıs Millî Devrim Derneği Genel Sekreteri)

AN EXPOSÉ:
The CIA
and the
National
Student
Association

Also in
this Issue:

A SOCIAL
HISTORY
OF THE
HIPPIES

The Death
of a President,
Berkeley-style

H. Stuart
Hughes
on Sartre

Stephen Schneck
on the
Hell's Angels

Also featured:

J. William
Fulbright

Passamaquoddy
Indians

The Vietcong

RAMPARTS'ın kapağında

KURTULUŞ SOLDADIR!

Özgürlük, bağımsızlık ve uygarlığa kavuşabilmek için, birbuçuk yüzyılı aşkın bir süredenberi, ilerilik-gericilik, ya da sağ-sol çatışmaları içinde bocalayıp durmaktayız.

Üçüncü Selim ve İkinci Mahmut'un yenileşme hareketleri, Tanzimat'ın getirdiği değişiklikler, Birinci ve İkinci Meşrutiyetlerin uygarlık çabaları; ulusça sağdan sola doğru ileri atılışlarımızın dönüm noktalarını belirlemiştir.

Toplumumuzu Ortaçağ kalıntısı çürümüş Feodalite düzenlerinden, toplum yararına işleyecek düzenlere çekip götürmek isteyen bütün ilerici sol hareketler, dâima sağın gerici ve yobaz örgütlerinin büyük direnişleri ve saldırıları ile durdurulmuş, yok edilmişlerdir.

Patrona Haliller, Derviş Vahdetiler, Saidi Nursiler ve daha nice yobazlar guruğu, sosyal ve ekonomik baskı güçlerinin temsilcileri ile el ele vererek, bu şerefsizce saldırıların millîtanlığını yapmışlardır.

Gözleri Türkiyede olan emperyalist devletler, bu vatan hainleri ile kolayca iş birliği kurma yollarını bulmuş kendi çıkarları için büyük destekler sağlamışlardır.

Bir zamanlar Rusya yurdumuza burnunu sokmak istemiştir. Sonra Fransa, Almanya, İtalya, İngiltere ve Amerika gibi kapitalizmin emperyalist aşamasını uygulamak isteyen devletler, hep aynı özlemlerin peşinden koşmuşlardır.

Ne var ki, yerli satılmışlarla, sömürücü emperyalist güçlerin akla, hayale sığmayan çapraşık oyunları; yılların yoğunlaştığı ilerici sol birikimlerin, bir Kurtuluş Savaşı biçiminde patlamasına karşı duramamıştır.

Bu nedenlerle Kurtuluş Savaşı olarak nitelendirdiğimiz Anadolu İhtilâli, «A» dan «Z» ye kadar, sağcılığın yok edilmesi için baş vurulmuş bir solcu halk ihtilâli şeklinde başarıya ulaşmıştır.

Gerçek odurki, sağdaki muhafazakârlık, gericilik, zorbalık, sömürücülük ve şövenizm karşı yönetilen bütün kurtuluş hareketleri, «Sol» etiketini taşırlar.

Muhafazakâr ve gerici çevrelere bağlı iktidarlar, «Sol» kelimesine karşı bunun için allerji duyarlar ve düşman kesilirler. Kurtuluş Savaşı da, sadece Gâvurları yurdumuzdan kovan bir «Millî mücadele» hareketi olarak halka anlatırlar.

Aşırı sağcı ve muhafazakâr bir yönetim biçimi olan Hilâfet teokrasisinin saltanat şövenizmi ve tiranizminin, bu savaşla yok edilmiş olduğuna hiç değinmezler. Saldırgan emperyalist kuvvetlerin yurdumuzdan kovulmuş olduğunu anlatmazlar. Kapitülasyonların, devlet borçlarının ve tüm sömürücü güçlerin, böylesine bir savaşla silinip süpürüldüğünü, Türk ulusunun ancak bu yollarla bağımsızlığı kavuşabileceğini, topluma anlatanları, Komünistlikle damgalamak isterler. Alınlarındaki ihanet ve satılmışlık damgalarını hiç bir zaman silemeyeceklerini

bilen bu insanlar, gerçek yurtseverler için, durmadan türlü, çeşitli damgalar imâl ederler.

Kurtuluş Savaşından sonraki dönem, Türk toplumunun mutluluğu ve yücelmesi için baş vurulan devrim çabaları ile doludur.

Fes gitmiş, şapka gelmiş; şalvar, potur yerine pantolon gelmiş; çarşaf yerine manto gelmiş; daha bir sürü yüzeyde kalan yenilikler gelmiştir. Ne var ki, köklü alt yapı devrimleri gerçekleştirilemediği için, boş midelere ekmek gelmemiş, topraksızlara toprak gelmemiş, yoksul yurttaşlara mutluluk gelmemiş ve işsiz milyonlara iş gelmemiştir.

Çünkü, sağdaki gericilik, yobazlık ve vatan satma ihanetinin kökü kazınmamıştır. Böylece çok partili demokratik sisteme girildiği için, 1950:1960 dönemi, Cumhuriyet yönetimini, tekrar sağ bataklığına çekme oyunları ile dolup taşmıştır.

27 Mayıs İhtilâli, tıpkı Kurtuluş Savaşında olduğu gibi, rayından çıkan toplum düzenini, soldaki bağımsızlık plâformuna tekrar oturtmak için yapılmıştır.

Bu nedenlerle, İhtilâlin getirdiği 1961 Anayasası, sağa dönüş yollarını kapayan; Kurtuluş Savaşı ile kazanılmış özgürlük ve bağımsızlıklarımızın, 20. ci yüzyılın sosyal demokrasisine açılan yollarını ve uygulama metodlarını gösteren bir halkçı Anayasa olarak topluma sunulmuştur.

Ne var ki, birbuçuk yüzyıllık bağımsızlık çabalarına, Kurtuluş Savaşına ve 27 Mayıs İhtilâline rağmen, bugünkü Anayasamızın uygulama yetkisi, yurdumuzu satılığa çıkaran DP. nin devamı olan, sağcı ve muhafazakâr AP. iktidarının eline geçmiş bulunmaktadır.

Kurtuluş Savaşında Atatürk, İnönü ve devrimci arkadaşlarının karşısına dikilmiş olan sömürücü, gerici ve şövenist çıkarıcı güçler, tekrar sahneye çıkmaktan bir sakınca duymamışlardır.

Kurtuluş Savaşını tamamlayan, Türkiye'nin şerefli ve bağımsız bir Ulus olarak yaşamasını istemiyen, bu nedenlerle Lozan Anlaşmasına imzasını atmayan emperyalist Amerika, gizli emel ve niyetlerini açığa vurarak, şimdi Türkiye'nin gerici, tutucu ve de sömürücü güçleri ile ortaklıklar kurmuş bulunmaktadır.

Kurtuluş Savaşımızı örnek alan, nerede bir bağımsızlık hareketi patlak verirse Amerika bunun karşısına dikilmektedir.

Sürü sürü C.I.A.'ların, geri kalmış, ya da bizim gibi az gelişmiş ülkelerde cirit atmaları, hep bu nedenlerden ileri gelmektedir.

Amerikan oyunlarına karşı tedbir almak isteyen İnönü hükümeti, bu amaçla iktidardan düşürülmüştür.

CHP İÇİNDEKİ BEŞİNCİ KOL!

Halk Partisinin kesin olarak sol kanatta yer aldığı anlayan Amerika ve Adalet

Partisi, bu kerre CHP. içindeki sağcılarla işbirliği kurma ve onları da kendi paratellerine çekme oyunlarına başvurmaya başlamışlardır. Bu oyunu taktiklerini gösteren belirtiler, artık açık ve seçik olarak ortaya dökmektedir. CHP. sağcıları, Kurtuluş Savaşı vermiş ve C.I.A.'lar tarafından iktidardan düşürülmüş İnönü ve CHP.'nin ilerici kadrosunun karşısına çıkarak, ortamın solu hareketini tıpkı A.P. gibi, aşırı solculuk ve komünistlikle suçlayarak partiyi arkadan vurmaya başlamışlardır.

Atatürkçülüğe, aynı A.P. gibi bir tutuculuk ve muhafazakârlık anlayışı içinde sahip çıkmak istedikleri anlaşılın bu sağcı ekip, Amerikan C.I.A. ları ve A.P. ile aynı paralele düşmüş bulunmaktadır. Şimdi hep beraber elele vererek uyanmaya başlayan Türk toplumunun karşısına bir sol umacısı çıkarmak istemektedirler. İlerici fikirleri boğmak, gerçek Atatürkçüleri ve Anayasa güçlerini parçalamak, yok etmek için, büyük bir oyuna baş koymuş görünmektedirler. Bu oyun, solculuğun her çeşidini ortadan kaldırıp Amerika'nın daima düşman suyunu vürüyeceği büyük sağcı parti yaratma oyunudur. Ondan sonra meydan boş bulacak sağcı güçler, Türkiye'nin göbeğine koskosacaman bir kazık çakarak, yurdumuzu kolayca bu Amerikan kazığına bağlamış olacaklardır. Halk Partisi içinde ortamın soluna cephe çarp. Atatürkçü olduklarını söyleyenler, gerçekte böylesine bir kazıklı oyunun icine düşmüş bulunmaktadır.

Atatürkçü olmak, Kurtuluş Savaşını inkâr etmek değil, O'na bağlı kalmak ve kazıklı oyunlara karşı çıkmak demektir.

Sağcı olmak, Atatürk ilke ve devrimlerini yok kabul etmek ve Atatürkçülüğün Anayasamızda yansıyan sosyal devlet, halkçı devlet, sosyal adaleti devlet, laik ve devrimci devlet kavramlarını hiçe saymak demektir.

Kısacası, sağcı olmak, Kurtuluş Savaşına da, Atatürk devrimlerine de, 27 Mayıs da ve Anayasaya da karşı çıkmak, emperyalist devletlerle ortaklıklar kurup, Türkiye'nin talan edilmesine göz yummak demektir.

Memleketçi sol fikirleri suçlamak, Atatürk solculuğunu yok etmek için, kanunlara, baskı metodlarına baş vurma, topluma karşı en büyük suçu işlemek ve toplum düşmanlığı ile damgalanmak demektir. Çıkarılmak istenen Temel Hak ve Hürriyetler Kanunu, gerçekte, Anayasamızın sağ bataklığına kapayan kapıları açmak için, sol fikrili yurtseverlerin temel hak ve hürriyetlerini yok etmek amacıyla hazırlanmış Alâ Amerikan bir Faşist kanunu olacaktır.

Sol fikirleri yok edip sadece sağ fikirlere hak tanımak, bir sağ diktatörlüğü, yani Faşizmi kurmak demektir.

Bu oyuna Türkiye'de hiç kimsenin gücü yetmemiş ve yetmeyecektir.

Yakın tarihimiz, geçmiş zamanlarda bir takım ihanet oyunlarına basvuranların, başlarından da olduklarını anlatan ibret hikâveleri ile doludur.

ci-liberal kuruluşları destekleyerek yürütmektedir. Dünyanın çeşitli ülkelerinden gelenleri bir araya getiren programların CIA kanalıyla gerçekleştirilmesi ise, ülkeler arası kültür ilişkilerinin geliştirilmesi için güzel bir imkandır. NSA'nın antikomünistliği doğru olabilir, fakat herhalde Amerikalı bir sokaktaki adam'dan daha millîtan bir dar kafalılığı veya antikomünistlik tutkusunu olduğu söylenemez. Tersine, standart Amerikan tipinden daha ileridir.

Bunlara göre, ayrıca, CIA ile NSA arasındaki işbirliğinin ışık altına tutulması, CIA içinde çalışan—CIA'ya adam edeceklerini savunan—ilerici, aydın, liberal, enternasyonalist öğrenci solu'nun da zarara uğratacağı. Açıklama yapılırsa, muhafazakâr Kongre üyesi L. Mendel Rivers gibi politikacılar—Temsilciler Meclisi Silahlı Kuvvetler Komitesi yetkilisi—tutup Ulusal Öğrenci Derneğinin solcularını eline geçtiğini ileri sürerek, CIA'nın bu gibi kuruluşlara—sonunda sağlanacak istihbarat ne olursa olsun—yardımda

bulunmamasını isteyebilir, Komitedeki yetkisini kullanarak CIA'nın bu fonlarını kısımlar.

Bu Orwell'ci görüşün kendi içindeki çürüğü bile örtmediği görülmektedir. Bu gibi görüşlerin, Amerikan Ulusal Öğrenci Derneğinin yeni liderlerince, yüksek öğrenim gençliği temsilcilerince böylesine gönül rahatlığı ile savunulması, hatta «ilerici» gençlerin bile bu görüşlere sahip çıkması olaganüstü bir durumu gösteren korkutucu bir olaydır. Akli başında bir insanın, kim olursa olsun, «CIA içinde aydınlanmış, ilerici bir dal...» ham hayalinin kelime mantığı yönünden bile, salt terim man-

tığı bakımından bile, kendini reddeden, tutarsızlığa düşen bir görüş olacağını anlaması gerekir.

Ne var ki, böylesine bir ham hayalin genç kuşak arasında yer alanlar tarafından benimsenmesi, savunulması, «gaye vasıtayı meşru kılar» felsefesiyle varılan ahlak düşüklüğünün top-

lumumuz içinde nasıl bir derinlikte dal budak saldırdığını göstermektedir. Soğuk Harp gerekçesiyle başıboş bırakılan ve hoşgörü ile karşılanan düristlüğe aykırı hareketlerin nerelere vardığını da bu tutum ve davranışlar üzerinde düşünmekle anlamak mümkündür.

HABORA KİTABEVİ SUNAR

«Toplumsal eşitlik olmadıkça siyasal eşitlik boş bir kuruntudur.» —BAKUNİN—

BAKUNİN - SEÇME DÜŞÜNCELER

Sadece TOPLUMCU KİTABEVLERİNDE bulabilirsiniz...
HABORA KİTABEVİ P.K. 6 Beyazıt-İstanbul

YÖN — 52

İngiliz Gizli Belgelerinde Türkiye: XI

İkinci Balkan Savaşı

Derleyen: Erol Ulubelen

(10 Şubat 1913, S. 486, Vesika No. 602, Sir G. Lowther'den Sir E. Grey'e):

...Sadrazam, Türkiye ile ilgili meselelerin çözümünü yabancı devletlere bırakmak istiyor. Türkler sadece bazı ekonomik çıkarlar peşinde koşuyorlar. Mesela Türk pullarının yabancı postahanelerde satılması ve ekonomik özgürlük gibi... Buna karşılık, adli kapitülasyonlar verecekler.

(14 Şubat 1913, S. 496, Vesika No. 603, Sir F. Elliot'dan Sir E. Grey'e):

...Venizelos beni ziyarete geldi. Ona, dokuz yıldan beri Girit meselesinde Yunanistanın lehine çalıştığımızı söyledim. Bulgarların Türklerle savaşı durdurmalarını hâta sayıyor. Çatalca ve Boğazlar konusunda Bulgarlara yardım teklifinde bulunmuş. İtalyan işgalindeki adaların ve Selânik'in ise kendilerine verilmesini istiyor. Bir de Türk borçlarından Yunanistanın hissesine düşecek kısmın yüksek olmasını talep ediyor.

(19 Şubat 1913, S. 511, Vesika No. 632, Sir A. Nicholson'dan Sir F. Cartwright'e):

...Durum biraz daha iyi görünüyor. Romanya ve Bulgaristan arasındaki anlaşmazlığın önemi olacağını sanıyorum. Rusya ve Avusturya, Arnavutluğa itibar ediyorlar. Artık Türklerle, devletler hesabına müzakereye başlamamın zamanı gelmiştir. Türkler, Edirneyi Bulgarlara bırakmalıdırlar. Avrupadaki Türk hududu İstanbul civarına kadar gelmelidir. İstanbul ve Boğazların idaresi Türkiye bırakılabilir. Türkler böylece Makedonyanın yükünden de kurtulmuş olurlar.

(13 Mart 1913, S. 581, Vesika No. 710, Sir E. Grey'den Sir F. Bertie'ye):

...Fransız, Rus, Avusturya ve Alman büyükelçileri ile konuştum. Türklerle Midye-Enez hattını batısını terketmelerini ve adaları da büyük devletlerin arzularına bırakmalarını tavsiye ediyoruz...

(17 Mart 1913, S. 596, Vesika No. 769, Sir A. Nicholson'dan Sir F. Cartwright'a):

Rusaria Balkanlar konusu üzerinde görüşüyoruz. Türkiye büyük toprak kayıplarına uğradı. Ama bir kere sulh yapıldıktan sonra Asya Türkiyesinde de ayaklanmalar başlamıştı...

...Bütün diğer ırklar, bu durumdan istifade edeceklerdir. Osmanlı İmparatorluğunun parçalanması, büyük devletlerin de kendi aralarında savaşmasına sebep olacaktır. Güney Doğu Avrupa tarihinde yeni bir yapıya çeviriyoruz. Önemli bir faktör olan Türklerin ortadan kalkması, epeyce karışıklığa sebep olabilir. Öteki önemli noktalar ise İran ve Tibettir.

(31 Mart 1913, S. 627, Vesika No. 769, Sir G. Buchanan'dan Sir E. Grey'e):

...Selânik yüzünden Bulgaristan ile Yunanistan'ın çarpışması tehlikesi var. Yapılacak müzakerelerle bu tehlike ortadan kaldırılmamıştır.

(1 Nisan 1913, S. 633, Vesika No. 774, Sir E. Grey'den Sir F. Bertie'ye):

...Harpten sonra Türk gümük vergilerinin arttırılması gereklidir. Ancak bu para, Türkiyenin gelişmesinden ziyade, müttefiklere olan harp borçlarını ödemeye gitmelidir.

(1 Nisan 1913, S. 636, Vesika No. 783, Sir E. Grey'den Sir F. Bertie'ye):

...Mr. Cambon, Rusların Bulgarları sulhe zorladığını söyledi. Bulgarlar, düşmanlıklarını kesmiş değiller ve Bulgar Kralı mutlaka İstanbul'a girmek istiyor. Bulgarlar Çatalca hattını geçtikleri takdirde, Ruslar hristiyan halkı korumak için İstanbul'a donanma yollayabilir. Bu takdirde, İngiltere ve Fransa da derhal filo göndermelidirler. Mr. Cambon, «Bulgarlar İstanbul'a girdikleri takdirde, derhal bir Avrupa Kongresi toplanmalıdır» diyor...

(5 Nisan 1913, S. 655, Vesika No. 807, Sir Buchanan'dan Sir E. Grey'e):

...Notanızı verdim. Rus Dışişleri Bakanı, milletlerarası deniz gösterisinden memnun olduğunu söyledi. Kendisinden Karadağ'a silah verip vermediklerini sordum. Bir yıl önce verdiklerini söyledi. Çok gizli: Bulgarlar, Çatalca hattına hücum etmek üzere. İstanbul'u işgal ederlerse ne yapacaklarını sordum. Rus Dışişleri Bakanı, donanma göndereceklerini bir defa daha söyledi.

...M. Skouloudis, Sir A. Nicholson'u ziyaret etti. Türklerle imzalanacak sulh anlaşması konusunda görüştüler. İmzalanacak anlaşmadan Yunanistan büyük bir çıkar elde edebilir. Ancak Türklerin Yunanlılara düşmanca davranışları, Yunan hazinesine büyük bir yük olmaktadır. Ayrıca Karadenizde ve Osmanlı İmparatorluğunun diğer yerlerinde Yunan ticaretine engel olmaları, Yunanistan için bir felâkettir. Bu sebeplerle, Yunanistan, bir anlaşma imzalamakla Yunanistan çok şey kazanır, fakat hiç bir şey kaybetmez, dedi.

(19 Nisan 1913, S. 703, Vesika No. 864, Sir H. Bax-Ironside'den Sir A. Nicholson'a):

...Türkler, Bulgarların gelecekteki saldırılarından çok çekiniyorlar. Sulh anlaşması imzalandıktan sonra, Yunanlıların da Türklerle karşı hoşça davranmaya çalışacaklarını sanıyorum. Osmanlı'nın ne derece korkmuş olduğunu farkındalar. Bulgarlar, Rus muhalefetine rağmen İstanbul ve Boğazları elde etmek istiyorlar...

(6 Mayıs 1913, S. 774, Vesika No. 958, Sir H. Bax-Ironside'den Sir E. Grey'e):

...Bulgar Dışişleri Bakanı ile konuştum. Bulgarlar, Yunanlılardan da Sırlardan da korkmuyorlar. Bütün bunlara rağmen, Bulgar Ordusu ağır kayıplara uğramış, dövüşecek durumu yok.

(32 numaralı gizli vesika V. No. 958'e ek, Yazan: Sir H. Bax-Ironside):

1 - Sırlar, asker toplamaya başladılar. Bulgarların 200 bin, Sırların 150 bin askeri var. Şayet Sırlar, Türklerin hücumuna uğrarsa, Bulgarlar 100 bin askerle yardım edecekler. Türkler bozulup Güneye doğru kaçarlarsa, Bulgarlar Selânik'i işgal edecekler.

2 - Makedonyada yapılan gizli anlaşmalarla Şar dağı bölgesi, muvazaalı bir durumdadır.

3 - Bulgarlar, Edirne'de Sırlardan yardım istiyorlar. Müttefikler arasında yapılan anlaşmaların amacı, ortak çıkarların korunmasıdır. Türkler zafer kazanırsa, bundan her iki ülke de zarar görür.

4 - Bulgar Ordusundan 84 bin kişi ölmüş, yaralanmış veya kaçırmıştır. Sırp Ordusunun bu şekildeki kayıpları 25 bin kişidir.

(19 Mayıs 1913, S. 798, Vesika No. 980, Sir E. Grey'den Sir H. Bax-Ironside'a):

...Dr. Danef, beni görmeye geldi, şunları söyledi:

Yunanistan ile Sırbistan, kendi çıkarlarının gereği olarak, sulhü geciktiriyorlar. Bulgaristan, Çatalca hattında çok sayıda asker bulunduruyor. Türklerle sulh anlaşmasını tek başına imzalayabilir.

Ben, Dr. Danef'e, bu konuda Yunanlılara etkide bulunacağımı söyledim ve Yunan arzularının daha çok adalar ve Güney Arnavutluk üzerinde toplandığını anlattım.

(19 Mayıs 1913, S. 799, Vesika No. 981, Sir E. Grey'den Sir R. Peget'e):

...Sırp delegeleri bugün beni ziyaret etti. Kuzey Arnavutluk hakkındaki arzularını ileri sürdüler ve Türkiye ile yapılacak anlaşma hakkında görüştüler.

(20 Mayıs 1913, S. 801, Vesika No. 984, Sir E. Grey'den Sir P. Elliot'a):

...M. Skouloudis, Sir A. Nicholson'u ziyaret etti. Türklerle imzalanacak sulh anlaşması konusunda görüştüler. İmzalanacak anlaşmadan Yunanistan büyük bir çıkar elde edebilir. Ancak Türklerin Yunanlılara düşmanca davranışları, Yunan hazinesine büyük bir yük olmaktadır. Ayrıca Karadenizde ve Osmanlı İmparatorluğunun diğer yerlerinde Yunan ticaretine engel olmaları, Yunanistan için bir felâkettir. Bu sebeplerle, Yunanistan, bir anlaşma imzalamakla Yunanistan çok şey kazanır, fakat hiç bir şey kaybetmez, dedi.

(8 Haziran 1913, S. 834, Vesika No. 1003, Sir H. Bax-Ironside'den Sir E. Grey'e):

...Bulgaristan, Sırbistan ile Yunanistan'a karşı harbe hazır.

(8 Haziran 1913, S. 835, Vesika No. 1004, Sir F. Elliot'tan Sir E. Grey'e):

...M. Venizelos, Türkiye ile yapılacak bir anlaşmanın müttefikler arasında harbe sebep olacağından çok korkuyor...

(10 Haziran 1913, S. 837, Vesika No. 1038, Sir E. Grey'den Sir F. Bertie'ye):

...İtalya, Fransa, İngiltere ve Almanya, Bozcaada hariç, bütün adaların Yunanistan'a verilmesine karar verdik. Taşoz, Bulgaristan'a verilecek. Yunanistan, Arnavutluktan daha fazla toprak talep edebilir. Fransa, İngiltere ve Rusya Yunanistan'a karşı kuvvet kullanmak istemiyor.

(30 Haziran 1913, S. 875, Vesika No. 1095, Sir F. Elliot'tan Sir E. Grey'e):

Dün gece Bulgarlar, Sırbistan ve Yunanistan'a hücum etti. Yunanlılar geri çekiliyor. Kral, Selânik'e gitti.

EDİRNE'İN KURTARILIŞI
(13 Temmuz 1913, S. 907, Vesika No. 1139, Sir H. Bax-Ironside'den Sir E. Grey'e):

...Türk Ordusu Edirneyi geri almak için yavaş yavaş ilerliyor. Bulgar Kralı, İngiliz Hükümetinden Türkleri Londra Anlaşmasına bağlı tutmalarını istedi.

(16 Temmuz 1913, S. 915, Vesika No. 1151, Sir E. Grey'den Mr. Marling'e):

...Türk Hükümetini, Midye-Enez hattının dışına çıkarması için zorlayalım. Bunun Türkiye için çok tehlikeli olacağını, devletlerin İstanbul Hükümetini sorumlu tutacağını ve Londra Anlaşmasına bağlı kalması gerektiğini bildiriniz.

(21 Temmuz 1913, S. 925, Vesika No. 1165, Sir E. Grey'den Sir F. Cartwright'e):

...Bugün Rus, Alman, Fransız, İtalyan, Avusturya büyükelçileri ile görüştüm. Hepsinin donanma gösterisine razı. Ancak bu sökmeye, ne gibi tedbir alacağız? Fransız Büyükelçisinin bu sorusuna ben, «Mali baskı yaparız» dedim. Fakat Türk Hükümetinin mali baskıdan da çok korkmayacağını söyledi. Türkler, Avrupanın Türkiye'de büyük malî menfaatlerinin olduğunu farkettiler.

(22 Temmuz 1913, S. 929, Vesika No. 1169, Lord Grandville'den Sir E. Grey'e):

...Türklerin Midye-Enez hattında kalması için donanma gösterisi yapmak tehlikeli bulundu. Almanların korkusu, Rusların baskı yapmak için Ermenistanı işgal etmesi ihtimalidir.

(25 Temmuz 1913, S. 936, Vesika No. 1178, Lord Grandville'den Sir E. Grey'e):

...Şayet Türkler Bulgaristanı işgal ederlerse, Rusyanın tarafısız kalması imkânsızdır. Fakat Rusların Ermenistanı işgal etmesinden, Avrupada Türklerle çarpışması daha iyidir.

(26 Temmuz 1913, S. 939, Vesika No. 1183, Sir E. Grey'den Mr. Marling'e):

...Sadrazama Trakya'daki Türklerin davranışlarını beğenmediğimizi, Türkler Bulgaristanı işgal ederse, İngilterenin müdahale edeceğini, bütün devletlerin de aynı şekilde hareket edeceğini, kendi tehlikeli hareketleriyle başlarını belaya sokacaklarını söyledim...

(7 Ağustos 1913, S. 963, Vesika No. 1213, Sir H. Bax-Ironside'den Sir E. Grey'e):

...Güney Bulgaristanın Türkler tarafından işgal tehlikesi, Bulgaristan tarafından büyük devletlere bildirildi. Türklerin

Londra Anlaşmasına bağlı kalmaları için de baskı yapılmalıdır.

(8 Ağustos 1913, S. 969, Vesika No. 1222, Sir E. Grey'den Lord Grandville'e):

...Şimdi yapacağımız iş, Türklerin Bulgarlara karşı yeni teşebbüslere girişmesine meydan vermemektir. Bulgarlar, tek başlarına Türklerden hiç bir şey alamazlar.

(18 Ağustos 1913, S. 987, Vesika No. 1242, Sir G. Buchanan'dan Sir E. Grey'e):

...Dün gece Rus Dışişleri Bakanı ile yaptığım konuşmada, onun, Türklerin Maritsa-Mustafa Paşa hattını aşmalarından ötürü çok üzüntülü buldum. Bana dedi ki: Türklerin ne yapacağı bilinmez. Şimdi Türkler Avrupayı tehdit ediyorlar. Türkiyede hepimizin ayrı ayrı menfaatleri var. İngiltere, Fransa ve Rusya müştereken Türkiyeye karşı bir şeyler yapmalıdır. Biz, müslüman tebaamız dolayısıyla Türklerle daha fazla baskı yapmaktan çekiniyoruz.

(19 Ağustos 1913, S. 989, Vesika No. 1244, Sir G. Buchanan'dan Sir E. Grey'e):

...Türkler Dedeağaç'a doğru ilerliyorlar. Dikkatli davranmazlarsa, kendilerini Ruslarla harp hâlinde bulabilirler. İngiltere, Fransa ve Rusya, müştereken bir şey yapmalıdır. Avrupa, Türklerin Edirneye sahip olduğunu kabul etmeli ve sonra Bulgaristan'a yardıma koşmalıdır.

(2 Ekim 1913, S. 1002, Vesika No. 1259, Mr. Marling'ten Sir E. Grey'e):

...Türkiye ile Bulgaristan arasında sulh anlaşması yapıldı. Türkiye, Edirne ve civarını elde etti. Bulgaristan ve Avrupaya karşı bu Türk zaferi, milliyetçilik hislerini körüklüyor. Derhal kapitülasyonlar meselesini ortaya çıkarırlar. Türk basını, Bulgarların yaptığı kötülükleri anlatıyor. Türklerin Trakya'daki başarısını sebebi, Bulgarların yaptığı zulüm ve Türk Ordusunun buralarda sevilmesidir. Şimdi Türkler, Yunanistandan da adaları geri isteyecekler.

Gelecek sayıda: **EGE ADALARI ÜZERİNDE OYNANAN OYUNLAR**

malarna engel olursa bir hükümet darbesi yapılacaktır. Şu sırada tek bir Avrupalı devlet, Türkleri durdurmaya çalışırsa başarı elde edemeyecektir.

(16 Temmuz 1913, S. 915, Vesika No. 1151, Sir E. Grey'den Mr. Marling'e):

...Türk Hükümetini, Midye-Enez hattının dışına çıkarması için zorlayalım. Bunun Türkiye için çok tehlikeli olacağını, devletlerin İstanbul Hükümetini sorumlu tutacağını ve Londra Anlaşmasına bağlı kalması gerektiğini bildiriniz.

(21 Temmuz 1913, S. 925, Vesika No. 1165, Sir E. Grey'den Sir F. Cartwright'e):

...Bugün Rus, Alman, Fransız, İtalyan, Avusturya büyükelçileri ile görüştüm. Hepsinin donanma gösterisine razı. Ancak bu sökmeye, ne gibi tedbir alacağız? Fransız Büyükelçisinin bu sorusuna ben, «Mali baskı yaparız» dedim. Fakat Türk Hükümetinin mali baskıdan da çok korkmayacağını söyledi. Türkler, Avrupanın Türkiye'de büyük malî menfaatlerinin olduğunu farkettiler.

(22 Temmuz 1913, S. 929, Vesika No. 1169, Lord Grandville'den Sir E. Grey'e):

...Türklerin Midye-Enez hattında kalması için donanma gösterisi yapmak tehlikeli bulundu. Almanların korkusu, Rusların baskı yapmak için Ermenistanı işgal etmesi ihtimalidir.

(25 Temmuz 1913, S. 936, Vesika No. 1178, Lord Grandville'den Sir E. Grey'e):

...Şayet Türkler Bulgaristanı işgal ederlerse, Rusyanın tarafısız kalması imkânsızdır. Fakat Rusların Ermenistanı işgal etmesinden, Avrupada Türklerle çarpışması daha iyidir.

(26 Temmuz 1913, S. 939, Vesika No. 1183, Sir E. Grey'den Mr. Marling'e):

...Sadrazama Trakya'daki Türklerin davranışlarını beğenmediğimizi, Türkler Bulgaristanı işgal ederse, İngilterenin müdahale edeceğini, bütün devletlerin de aynı şekilde hareket edeceğini, kendi tehlikeli hareketleriyle başlarını belaya sokacaklarını söyledim...

(7 Ağustos 1913, S. 963, Vesika No. 1213, Sir H. Bax-Ironside'den Sir E. Grey'e):

...Güney Bulgaristanın Türkler tarafından işgal tehlikesi, Bulgaristan tarafından büyük devletlere bildirildi. Türklerin

Londra Anlaşmasına bağlı kalmaları için de baskı yapılmalıdır.

(8 Ağustos 1913, S. 969, Vesika No. 1222, Sir E. Grey'den Lord Grandville'e):

...Şimdi yapacağımız iş, Türklerin Bulgarlara karşı yeni teşebbüslere girişmesine meydan vermemektir. Bulgarlar, tek başlarına Türklerden hiç bir şey alamazlar.

(18 Ağustos 1913, S. 987, Vesika No. 1242, Sir G. Buchanan'dan Sir E. Grey'e):

...Dün gece Rus Dışişleri Bakanı ile yaptığım konuşmada, onun, Türklerin Maritsa-Mustafa Paşa hattını aşmalarından ötürü çok üzüntülü buldum. Bana dedi ki: Türklerin ne yapacağı bilinmez. Şimdi Türkler Avrupayı tehdit ediyorlar. Türkiyede hepimizin ayrı ayrı menfaatleri var. İngiltere, Fransa ve Rusya müştereken Türkiyeye karşı bir şeyler yapmalıdır. Biz, müslüman tebaamız dolayısıyla Türklerle daha fazla baskı yapmaktan çekiniyoruz.

(19 Ağustos 1913, S. 989, Vesika No. 1244, Sir G. Buchanan'dan Sir E. Grey'e):

...Türkler Dedeağaç'a doğru ilerliyorlar. Dikkatli davranmazlarsa, kendilerini Ruslarla harp hâlinde bulabilirler. İngiltere, Fransa ve Rusya, müştereken bir şey yapmalıdır. Avrupa, Türklerin Edirneye sahip olduğunu kabul etmeli ve sonra Bulgaristan'a yardıma koşmalıdır.

(2 Ekim 1913, S. 1002, Vesika No. 1259, Mr. Marling'ten Sir E. Grey'e):

...Türkiye ile Bulgaristan arasında sulh anlaşması yapıldı. Türkiye, Edirne ve civarını elde etti. Bulgaristan ve Avrupaya karşı bu Türk zaferi, milliyetçilik hislerini körüklüyor. Derhal kapitülasyonlar meselesini ortaya çıkarırlar. Türk basını, Bulgarların yaptığı kötülükleri anlatıyor. Türklerin Trakya'daki başarısını sebebi, Bulgarların yaptığı zulüm ve Türk Ordusunun buralarda sevilmesidir. Şimdi Türkler, Yunanistandan da adaları geri isteyecekler.

Gelecek sayıda: **EGE ADALARI ÜZERİNDE OYNANAN OYUNLAR**

malarna engel olursa bir hükümet darbesi yapılacaktır. Şu sırada tek bir Avrupalı devlet, Türkleri durdurmaya çalışırsa başarı elde edemeyecektir.

(16 Temmuz 1913, S. 915, Vesika No. 1151, Sir E. Grey'den Mr. Marling'e):

...Türk Hükümetini, Midye-Enez hattının dışına çıkarması için zorlayalım. Bunun Türkiye için çok tehlikeli olacağını, devletlerin İstanbul Hükümetini sorumlu tutacağını ve Londra Anlaşmasına bağlı kalması gerektiğini bildiriniz.

(21 Temmuz 1913, S. 925, Vesika No. 1165, Sir E. Grey'den Sir F. Cartwright'e):

...Bugün Rus, Alman, Fransız, İtalyan, Avusturya büyükelçileri ile görüştüm. Hepsinin donanma gösterisine razı. Ancak bu sökmeye, ne gibi tedbir alacağız? Fransız Büyükelçisinin bu sorusuna ben, «Mali baskı yaparız» dedim. Fakat Türk Hükümetinin mali baskıdan da çok korkmayacağını söyledi. Türkler, Avrupanın Türkiye'de büyük malî menfaatlerinin olduğunu farkettiler.

(22 Temmuz 1913, S. 929, Vesika No. 1169, Lord Grandville'den Sir E. Grey'e):

...Türklerin Midye-Enez hattında kalması için donanma gösterisi yapmak tehlikeli bulundu. Almanların korkusu, Rusların baskı yapmak için Ermenistanı işgal etmesi ihtimalidir.

(25 Temmuz 1913, S. 936, Vesika No. 1178, Lord Grandville'den Sir E. Grey'e):

...Şayet Türkler Bulgaristanı işgal ederlerse, Rusyanın tarafısız kalması imkânsızdır. Fakat Rusların Ermenistanı işgal etmesinden, Avrupada Türklerle çarpışması daha iyidir.

(26 Temmuz 1913, S. 939, Vesika No. 1183, Sir E. Grey'den Mr. Marling'e):

...Sadrazama Trakya'daki Türklerin davranışlarını beğenmediğimizi, Türkler Bulgaristanı işgal ederse, İngilterenin müdahale edeceğini, bütün devletlerin de aynı şekilde hareket edeceğini, kendi tehlikeli hareketleriyle başlarını belaya sokacaklarını söyledim...

(7 Ağustos 1913, S. 963, Vesika No. 1213, Sir H. Bax-Ironside'den Sir E. Grey'e):

...Güney Bulgaristanın Türkler tarafından işgal tehlikesi, Bulgaristan tarafından büyük devletlere bildirildi. Türklerin

BİR ADET

OPON

SİZİ HUZURA KAVUŞTURUR

Boş yere ıstırap çekmeyiniz

OPON, baş, diş, adale, lumbago, romatizma ve sinir ağrılarını teskin eder.

OPON, günde 6 tablete kadar alınabilir

MUTSUZ BİR YAZAR

Ö. Faruk Toprak

Bir konuşma arasında ya da bir yazıda «Halkçı Yazar» kelimelerini yanyana görsem, duysam, hemen Osman Cemal Kaygılı gelir hatırıma. Çocuk belleğime giren, çocuk gözlerimin içinden geçen ilk yazar oydu çünkü. Fatih'in ünlü Çarşamba semtinde oturuyorduk. Ortaokula yeni başlamıştım. Birgün bilmiyorum kim, onu gösterdi bana: «İşte bu adam muharrir, gazetelerde yazılar yazıyor» dedi. O günden sonra, ne zaman görsem dikkatle bakıyordum ona. Kemikli çehresi, yandan ayrılmış, ama iyi taranmamış saçları, yüzüne uymayan gözlükleri bende kuşku yaratıyordu. Ütüsüz elbisesi, iğreti bağlanmış kravatı ile onu yazardan çok, o dönemin küçük bir memuruna benzetiyordum. Oysa, gerçekten halktan bir kişi idi o. Fener Rum Kız Lisesinde Türkçe Öğretmenliği yaptığını söylüyorlardı. Aradan bir iki yıl geçtikten sonra, Etem İzzet Benice'nin çıkardığı «Açıksöz», «Son Telegram» gazetelerinde günlük fıkralarını, romanlarını izlemeye başladım. İstanbul'un kenar semtlerinden gelen yerel tipleri, onun kadar iyi tanıyan yoktu o sıralarda. Küçük kenar mahallelerin içinden, biraz hüznü, ama yaşam dolu bir anlatım getiriyordu. Bu doğal anlatımın içinden geçerek, Haliç kıyılarını, Eyüb'ü, Edirnekapı'yı, Sulukule'yi tanımağa başlıyordunuz. Romanlara, hikâyelere girmeden önce, İstanbul'un folklorunu iyice incelemişti. Yazılarında, taşını toprağını, yıkık duvarlarını, yangın yerlerini bütün ayrıntılarına kadar gösteriyordu bizlere.

O sıralarda bizim eğitimi-miz, ikinci bir kaynaktan güç kazanıyordu. Ortaokul, lise sınıflarına devam ederken, Halk-evlerinin kitaplıklarından, konferanslarından, temsillerinden (Tiyatro gösterilerinden) geçiyorduk. Fakir öğrenciler olarak, okul kitaplarının dışında, yığın yığın kitabı oralarda okuduk. İlk tiyatro perdelelerinin açılışını oralarda seyrettik. Bugünkü ölçüler içinde küçümsemeden düşünürsek, Türk toplumunun gelişmesinde, bir aydın katının yetişmesinde, Halkevlerinin yardımcı rolünü unutmamalıyız. İşte o dönemde, artık temsilcileri azalmış bulunan Orta Oyunun son gösterilerine yetişmeğe çalışıyorduk. Büyük tiyatro adamı Jacques Copeau'nun kurmakta olduğu oyun tarzının, belki daha ilkel kosullar içinde İstanbul'da gördüğü ve hayranlıkla seyrettiği Orta Oyunu örneğini merakla görmek istediğim çocukluk yıllarımda idi. Osman Cemal Kaygılı'yı böyle bir oyunda seyretmek olanağı çıktı karşımıza. Bir gece gözlerimi kırpmadan onu seyrettim, böyle bir ovunda. Fakir bir halkın, mutsuz bir çocuğu olmasına karşılık, güldürürken içi kanayan bir insanın gözlerini görüyordum onda. Gözlükleri-

ni çıkarmış, dolu dolu bakıyordu çevresine.

1939 da yazarlığının doruğuna çıktı. «Çingeneler» yayımlandı o yıl. Lise sıralarındaki harçlığımla yetmişbeş kuruş verip bir tane aldım. Kapağını çevirince, ilk sayfasında şöyle yazıyordu: (Bundan 25 - 30 yıl önce yaşamış hakiki ve gayet derin çingene aşklarını gösteren bir maceradır.) Daha sonraki sayfada Ahmet Haşim'in (Çingene bizzat bahardır) adlı yazısından aldığı bir parça ile romanına giriyordu. Derslerimin arasında, galiba iki - üç gecede okudum o roman. Daha önce okuduğum kitaplara benzemiyordu. Hüseyin Rahmi'nin yolundan geçtiği çok söylendiği halde, ben onunla uzak yakın bir ilintisini göremiyordum. Hüseyin Rahmi'nin, kendi kahramanlarına, anlattığı olaylara uzak duran bir davranışı vardır. Bunları anlatıyorum ama, ben aslında onlardan değilim der gibidir. Osman Cemal Kaygılı'nın gene yakın görüldüğü bir yazar da Ahmet Rasim'dir derler. Ben, onun da yakınında görmüyorum «Çingeneler» yazarını. Çünkü her biri ayrı sınıftan, ayrı semtten, ayrı ekonomik koşullar içersinden gelen yazarlardır. Herbiri ayrı ayrı yerel kişilikler çizerler bizlere. Oysa, Osman Cemal hep-sinden ayrı, kenarda bırakılmış halkımızın kişilerini, kenar mahallelerimizin manzaralarını, birinci özelliği içtenlik olan anlatımla yazmıştır. Açıkçası insancıl ve de ulus-sal'dır o.

Aradan birkaç yıl daha geçti. Bir yaz günü Küllük'te Sait Faik ile oturuyorduk. Biraz ilerde tavla oynayan iki kişiyi göstererek sordum ona:

«Şurada Nurullah Ataç'la tavla oynayan Osman Cemal değil mi?»

«Ta kendisi» dedi. «Tavlayı bitirsinler de gideriz o masaya.»

Sözü «Çingeneler» üzerine getirdim:

«Sen bir konuşmada «Çingeneler» üzerine bir laf etmiş-tin. O kaniyi tutuyor musun şimdi de?»

«Evet, Çingeneler bal gibi şaheserdir. Osman Cemal, en beğendiğim yazardır» dedi ve ekledi:

«Fransızların populaire dedikleri yazar tipine tam tamına uygun yazarımızdır o. Bizde populaire deyince edebi değer azalır sanılır. Oysa değil öyle. Edebiyat kurallarına göre de incelenirse, en kıymetli yazarlarımızdan biri olduğu anlaşılır.»

Tavla partisi bitince oturduk yanlarına. Sait Faik, beni tanıştırdı Osman Cemal'le. O zaman anladım ki, o pek fazla gülmiyen yüz, kendi hoşlandığı havayı ya da kişileri bulursa, anlatmasını seviyor, insancıl bir yüreğin düzeyine götürmesini biliyor sizleri.

Artık sık sık karşılaşıyorduk. Çarşamba caddesinde. Açıksöz gazetesinde, anılarından kuvvet alan «Aksameçlar» romanı başlamıştı. Onu izle-

Attilâ İlhan'ın defteri

«İSKENDERİYE DÖRTLEMESİ»

12 Mart, Pazar

Kitapçımın vitrininde Justine'e rastladım. Birden, beş yıl kadar önce, Koca Mansur sokağı'ndaki apartmanın salonundayım. Divana uzanmışım. Elimde kitap. O ara bir yandan stüdyoda Şâdan bey'le (Kamil) «Ver elini İstanbul» un motajını bitiriyorum, bir yandan da gizemlerle dolu bir yolculuğu saygıyla tamamlar gibi, ağır ağır, Lavrence Durrell'in «İskenderiye Dörtlemesi» ni okuyorum. Fransız basımında bu dört ciltlik yapıtı ne çok anımslardı adını! Açık açık en ünlü, en yıkılmaz romanlarla karşılaşıyor, onlardan hiç de aşağı kalmadığı öne sürülüyordu. Belki bu yüzden, belki de Durrell'de ufak ufak bir Cendrars, bir Henry Miller havası sezdiğimden, Osmanbeydeki kitapçıda görür görmez, dört kitabın dördünü de aldım: Justine, Mountolice, Balthazar, Clea.

Durrell de bir türlü sıraya giremeyen, bir türlü evcilleşemeyen bir yazar. Büyüklüğünün önemli bir kısmı bundan doğuyorsa, bir başka kısmı, on dokuzuncu yüzyıldan devralınmış iki büyük roman yöntemini, yüzyılımızın verilerini de içine katarak, görmekli bir bileşim biçimine sokabilmesinden doğuyor. «İskenderiye Dörtlemesi», bana kalırsa, Balzac gibi düşünülmüş fakat Proust gibi yazılmış bir roman: yazarın kendi kendini doğacı (naturaliste) sayması ne kadar boşuna değilse; Henry Miller'in onun kişiliğinde bir Ravel, bir Saurat, bir Büyük İskender boyutu bulması o kadar boşuna değil. Çünkü o şairi ve olağanüstü kahramanlarıyla, onların gayet çetrefil ilişkileriyle, hem nesnel gerçeği veriyor, hem de bu gerçeğin kişilere göre değişebilirliğini! Romana, birbirini izleyen dört cilt olmaktan çok, bir olaya, aynı zaman parçası içinde dört ayrı yandan yöneltilmiş dört ayrı objektif olması niteliğini veren bu. Okudukça ilerleyişiniz zaman süresi içinde geçmiyor, toplumsal ve insancıl gerçek ve bunların sonsuzca değişebilen yansımaları içinde geçiyor. Buna yazarın cinsel tabuları kırmaktaki cesurluğunu, tiplerinin iç ve dış bakımlardan büyüleyici gerçekliğini, doğu Akdeniz güneşini ve Orta Doğu kompradorlarının çürümüş yaşantısını katarsanız elimizde çağdaş romanın nasıl olmalığı konusundaki dipsiz tartışmaları kesip atıveren bir yapıt var demektir.

Okuyun bu yapıtı, son yıllarda «şaheser» diye sunulan bir çok romanın, bu okumadan sonra, birden gerçek boyutlarına iniverdiklerini şaşarak göreceksiniz. Bu bile az şey mi?

PİGALLE'DA DOLAŞAN HAYALET: EDİTH PİAF

13 Mart Pazartesi

El radyosundan Luxembourg'un hafif-sarkılarını dinliyor, hem de traş oluyor-

dim bir süre. Bir yerde film koptu. Ben Anadolu'ya gittim. Romanın sonunu göremedim. Kitap biçimine getirilemedi. Gazete sayfalarında yitip gitti. Kitap biçimine gelmiş az eseri vardır zaten. Kendi alanında tek eser olarak duran (İstanbul Argosu Lügatı)ni bugün tekrar yayımlasalar, İstanbul türkçesinin zengin kaynaklarından birini aydınlığa çıkarmış olurlar. Sonra (İstanbul'da Semaî kahveleri ve meydan şairleri) küçük fakat kendine özgü bir folklor dalında, İstanbul'un az bilinen bir

yanını getirir ortaya. Bu konuda çalışacaklar için ilginç bir kitapçuktur.

İlkin, Kaygısız soyadını almıştı. Kısa bir süre onu kullandı. Sonra bir yazısında: «Ben kendimi Kaygısız sanırdım. Oysa ben Kaygılı bir kişiyim. Soyadımı Kaygılı yaptım» dedi.

Bir gün Edebiyat Eleştirmeni bir arkadaşım ile konuşurken, söz geldi dolaştı, «Çingeneler» üzerinde durdu. Arkadaşım:

«Bugünkü roman anlayışıyla okusan Çingeneler'i, eskisi kadar beğenmezsin» dedi.

dum. Yayın kesiliverdi. Sonra spiker, heyecanı örtülmeğe istenen bir sesle, Edith Piaf'ın ölümünü haber verdi. Şaşkına döndüm. Claude'a yetiştirdim haberi. O gün hiç bir işin sahibi olmadık. Yağmursuz, taş gibi soğuk, kaskatı bir gündü. Akşama kadar o radyo senin bu radyo benim, ne kadar ünlü şarkısı varsa hepsini dinledik. Yeniden insanlarına karıştık: Pigalle itleri, bıçkın bahriyeliler, yorgun ritim orospuları, afili lejyonerler, yoksul sokak çalgıcıları, garların ve trenlerin garipsemiş yolcuları!...

Fransız Müzikholünde bir «gerçekçi şarkı» geleneği var. Maurice Chevalier nasıl kendi tarzında Mayol'a çok şeyler borçluyorsa, Piaf da onun gibi, Damia'ya ve öncekilere çok şeyler borçlu. Burası bir gelecek. Yalnız onu eşsiz Piaf yapan anlatılmaz şeyi nasıl tanımlamalı? Acaba sesinin ağırlı titreşimlerinden mi geliyor, kaldırımlarda yetmişmiş olmasından mı, yoksa Marlene Dietrich'in dediği gibi «alması hiç bilmeyen, veren, hep veren, hep kendinden veren, alabildiğine cömert, hattâ müsrif» bir insan olmasından mı?

Onu bana buldurur, bir türlü önüne geçemediğim radyo kurcalamak merakım olmuştur. O sıra galiba Burhaniye'deydik. Geceleri sihirli düğmenin başına geçerek, dünyanın dört köşesinden dağılan sesler arasından en ilginçlerini süzmeye çalışırdım. Yetersiz lise fransızcama aldırma-yıp Monte-Carlo'yu yakalıyor, heyecanlı şarkı yarışmalarını, takdimci Zappy Max'ın zincirleme espirilerini yarım vırtık izliyordum. Piaf'ı o günlerde tanıdım. Bu benim için yeni bir gezegen, çok uzak karanlıklarda müthiş bir bulutsu keşfetmek gibi bir şey oldu. Ondan sonra Yüksekaldırım'daki, Kemeraltı'ndaki plâkçılara taşınıp tırım tırım eski plaklarını arayıp bulmalar; bir 49 Paris'inde, sokaklardan yağmur tüterken, müzik dükkânlarına girip girip Hymne à l'amour'u yüz bin birinci defa dinlemeler; İstanbul'da, Bahçeler sokağındaki evde eski pick-up'a sırtı sıra koyduğumuz, Metim (Erksan), Güngör (Kabakçoğlu), Fikret (Hakan), Ferid (Edgü), Çolpan (İlhan), Aloş vs. dinlemekten usanmadığımız şarkıları: l'Accordeoniste, Le pauvre negre, elle frequentait la rue Pigalle, Il pleut, vs; çok daha sonraları, o garip ve yalnız Madeleine'in bize Grenoble'dan gönderdiği plâk, Les forrains; geceyi yırtan sancılı ses, uzak bir mum alevi gibi titreyen sahnedeki siyah roblu ufak kadın...

Peki, niye bunları anımsamak? Dün gece mi ne, İzmir Radyosu'nda bir plâk, Celul que j'aime, ses onun sesi, biraz gençlik yıllarının plâklarındakine benziyor ama, bu şarkısını hiç bilmiyorum. Spiker az sonra Mireille Mathieu'nün şarkısı diyor. Hey gidi hey! Duymuştum. Gencecik, uçarı burunlu bir kızcağız bu. Yoksul bir ailenin kızıymış. Dünyadaki geniş Piaf pazarını kaybetmek istemeyen plâk endüstrisinin aç kurtları elinden tutmuş yeni bir Piaf diye ortaya sürüyorlar. Bir başka firma Elizabeth Lemaire diye başka bir kızcağızı ortaya atmış. (Bana kalırsa Pia Colombo boşalan yeri doldurmaya daha da çok yakışır.) Ses benzese de, şarkılar aynı çizgiyi sürdürse de, hatta geleneğin bozulmaması için birinin bu yolda yürümesi gerekse de, bu işte insanı üzen bir taraf var. Mahzun eden, canımı sıkıyan bir taraf.

Yeryüzünde kim kimin yerini tutabilmiş ki!

TIP Merkez Yürütme Kurulunun, Genel Yönetim Kuruluna sunulmak üzere sunduğu raporda, ilgi çekici görüşler yer almaktadır. Bu görüşleri okuyucularımıza duyurmayı yararlı bulduk:

ÇİN'DE OLUP BİTENLER

TIP, kültür ihtilalini şöyle değerlendirmektedir:

«Düşüncede ve harekette burjuva kalıntıları temizlemek için girişildiği ileri sürülen bu hareket vesilesiyle Partinin alt ve üst kademeleri, partiyle halk ve parti ile devlet ilişkilerinin yeniden gözden geçirildiği anlaşılmaktadır. Parti ve devlet mekanizması içindeki nisbeten sağ unsurların ayıklanmasıyla sona ereceğe benzeyen bu hareketin başta gelen özelliği kanımızca, halk oyuna kuvvetle benimsetilen ve etrafında eylem birliği sağlanan fikirlerin başlı başına bir devrimci yaratıcı güç olarak kullanılabilmesinin bir örneği olmasıdır. Yeni fikirlere en yakın, en açık ve heyecan unsuru en fazla olan gençliğin hareket etme itici kuvvet olarak kullanılmış olması her halde bundan dolayıdır. Çin yöneticileri modern revizyonizmle itham ettikleri Sovyetler Birliği'nin geçirdiği safahattan yararlanarak aynı duruma düşmeme yollarını aradıklarını ifade etmektedirler ve Sovyetler Birliği ile aralarındaki uyumsuzluk noktaları gıfıde daha artmaktadır. Karşılıklı ithamlar ve iddiaların tartışılması bir yana, şurası muhakkak ki, Çin bu gün dünyanın en kalabalık nüfuslu ve halen de en büyük devletlerinden biri olarak büyük bir oluşum ve gelişim içinde kendi bildiği yolda yürümektedir. Sosyalist dahi olsa diğer büyük bir devletle arasında, büyük devlet olarak dünya politikasında çıkar çelişkisi vardır ve bu noktada görüşleri ayrılmaktadır.»

AP İKTİDARININ DIŞ POLİTİKASI

«Kıbrıs buhranının patlak vermesinden buyana, Amerikan politikasının bir aracı halinde bulunan Nato'nun Güney-Doğu ucunda Türkiye ve Yunanistan'ın aralarının açılması ve buhranın heriki memleket halkı üzerinde Amerika'ya karşı ağır tepkilere yol açması sebebiyle, Amerika'nın istemediği bir gedik meydana çıktı. O sıralarda Türk Dış Politikasında, buhran imkân nisbetinde lehimize çözümliyebilmek amacıyla ilk olarak mütereddit de olsa adımlar atıldığı; üçüncü dünya devletleri ve Doğu bloku memleketleriyle ilişkilerimizin yeniden gözden geçirilerek tezimize taraftarlar kazanılmaya çalışıldığı hatırladadır. Gene o sırada CIA aianı general Porter'in yeni bir Başbakan aramak yaygın söylentisi içinde Türkiye'ye geldiği ve Meclis'te son İnönü kabinesinin düşürülerek AP, liderliğinde bir koalisyonun iktidara geçtiği de hatırladadır. O günden buyana AP, dışındaki çevrelerin de başkısıyla dış politikadaki karşılıklı ziyaretler yoluyla geliştirilmek istenen bu eğilim devam etmiş ve son üç ay içinde Rus Başbakanı, Irak Devlet Başkanı ve Habeşistan İmparatoru memleketimizi resmen ziyaret etmişlerdir. Orta-Doğu'nun gerici kırallıkları ve batıya bağlı sağcı devlet liderleriyle karşılıklı ziyaretler halinde başlayan bu adımlar Sovyetler Birliği Başbakanı'nın Türkiye'ye gelmesiyle son noktaya ulaşmıştır. Şimdiye kadarki durumunu ve donmuşluğu sona erdiren bu ilişkilerin tazelenmesi süphesiz ileri bir adımdır. Fakat hemen belirtmek gerekir ki, tamamen yüzevde kalan bu esneklik bugüne kadarki durumda gerçek bir değişikliğe yol açmış değildir.»

KÜRT MESELESİ VE A.B.D.

«Türkiye'de Amerika aleyhindeki hareketin daha da gelişmesi halinde buradaki menfaat ve imtiyazlarını koruyabilmek için Amerika'nın doğu ve güneydoğu illerimizde kısırtmalar yaparak, merkezi hükümete karşı, hattâ silâhlı bir çatışmayı hazırlaması

TIP'in yurt ve dünya olayları karşısında Görüşleri

daima gözönünde bulundurulması gereken bir büyük meseledir.

Amerikan emperyalizminin gerek dünya hegemonyası kurma strateji plânları bakımından gerekse Ortadoğu'daki petrol menfaatleri bakımından bu kısırtmaları yalnız Türkiye'de değil, hatta Irak, İran ve Suriye'de yürütmesi, keza gözden uzak tutulmaması gereken bir konudur. Bu tehlikelerin Türkiyemiz açısından önlenmesi için, herşeyden önce Amerikan emperyalizminin içişlerimize müdahale sayılacak bu gibi kısırtmalarına ve gizli faaliyetlerine son vermek gerekmektedir. Ayrıca doğu ve güneydoğu da yaşayan vatandaşlarımıza farklı muamele yapılmasına kesinlikle son verilerek ve Anayasa hak ve hürriyetleri eksiksiz, tastamam uygulanarak, bu kardeşlerimizin kendilerini, ülkemizin tam haklarına sahip vatandaşları olarak görmeleri sağlanmalıdır. Böylece bu kardeşlerimiz, yabancıların yani Amerikalıların kısırtmalarına kulak vermeyecek durumda olurlar.»

TIP VE CHP

«Partimizin İkinci Büyük Kongresiyle birlikte C.H.P. ve A.P. de Genel kongrelerini yaptılar. Büyük kongremizden önce yapılan C.H.P. Kongresinde (Ortann Solu) adını alan ekip başarı kazandı ve merkez organlarında bu kanadın adayları çoğunluğu sağladı. Ortanın Solunun gerçek anlamı üzerinde Merkez Yürütme Kurulumuzun büyük Kongreye sunduğu raporda ayrıntılarıyla durulmuş bulunmaktadır. Onun için hafızalarda tazeliğini muhafaza eden tahlilleri burada tekrarlamıyacağız. Yalnız kısaca bu hareketin temelindeki bir değişiklik neticesi olmayıp günün icaplarına göre ortaya atılmış ve sonradan yetkililerce benimsenmiş bir taktiğin ifadesi oldu.

ğunu hatırlatalım. Gerçekten de yıllar boyu belli bir iskelete sahip, mahalli yöneticileri, üyeleri ve esinlendiği zümrelerde kısaca temel yapısında bir değişiklik olmadan bir partinin bugünden yarına, bir sloganı kabul etmekle politikasında temelden bir dönüş yapması ve o yolda ilerlemesi mümkün değildir. Zaten hareketin önde gelen siması Ecevit de bunu Halk Partisinin programını aşması değil ona ulaşması olarak nitelmişti.

Bu slogan, yüzeydeki bazı reformlarla bugünkü kapitalist düzeni muhafaza ederek Türkiyenin meselelerinin çözülebileceği görüşünün ifadesidir. Oysa kesinlikle bilinmektedir ki, Türkiye'nin meseleleri ancak sosyalizme götürülen kapitalist olmayan yolla gerçek bir çözüme ulaşabilir.

Bu sloganın ortaya atılması, aslında Türkiye'nin bugün eriştiği ortamı belirtmesi ve Türkiye İşçi Partisinin varlığı ve gelişmesinin CHP'deki yansımaları olarak bir mana ifade etmektedir. CHP politikasında temelden bir değişiklik ilgisiz yoktur ve yukarıda belirtildiği gibi olmasına da zaten imkân yoktur. Fakat bu yüzeydeki taktiğin dahi partiye tamamen benimsetilmesinde büyük güçlüklerle karşı karşıya kalmıştır. Merkez organlarında çoğunluğu sağlayan ekibin karşısına Meclis ve Senato üyelerinin çoğunluğunu elinde bulunduran taraf, grup yönetim kurullarını ele geçirecek dikilmiştir. Küçük kurultay adı verdikleri il başkanları toplantısında merkez ekibinin büyük çoğunlukla desteklenmiş görünmesine ve Genel Başkan İnönü'nün bütün ağırlığını koymasına rağmen karşı taraf direnmektedir.»

Bu tahlile rağmen, yukarıdaki raporun görüşülmesinden sonra yayın-

lanan ve Mehmet Ali Aybar'ın imzasını taşıyan Genel Yönetim Kurulu bildirisi şu sözlerle son bulmaktadır:

«Bütün bu son derece tehlikeli iç ve dış gelişmeler karşısında, yurdumuzun bütün ilerici, yurtsever, demokratik güçlerini, müesseselerini ve kişilerini, Anayasa nizamımızı, milli bağımsızlığımızı savunmaya ve içte dırilen faşizme ve dışta maceracı emperyalist savaflara (Vietnam) katılma teşebbüslerine karşı koymaya bir kere daha davet eder.»

TIP VE AP

«Adalet Partisine gelince: Kongreden, Demirel ve etrafındakiler AP. ye tam hâkim olarak çıkmışlardır. Bu grupla aynı paralelde görünmeyen islâmi açıdan kapitalizmi tenkide yönelme eğilimleri gösteren ve muhafazakâr düşüncelerle de olsa Amerikan kültürünün memleketimizde hâkim olmasından yakınan grup ki, bugünkü hâkim kozmopolit burjuva çevrelerinin pek de hoşuna gitmemekteydi, tasfiye edilmiştir. Terim karışıklığına yol açacak şekilde aşırı sağ olarak nitelendirilen bu grubun tasfiyesiyle Adalet Partisi'nde ortayolcuların hâkim olduğu, o sırada bu konuda yapılan birçok yorumlarda ifade edilmiştir. Gerçekte ise bugün emperyalizmin emrinde ve yabancı sermaye çevreleriyle yakın çıkar ilişkileri olan grup işbaşındadır ve herhalde bugünkü koni- de asıl aşırı sağ bundan başka birşey değildir.»

TIP ÇALIŞMALARI

Rapor, Genel Kongreden bu yana geçen son üç ay zarfında, teşkilât çalışmaları yetersiz kalmakla beraber, parlamentoda yoğun ve başarılı bir mücadele verildiğini belirtmektedir. Partiye karşı gösterilen ilgi ise hızla artmaktadır:

«Bu 3 ay içinde, Genel Merkez olarak istenilen, arzu edilen ölçüde bir çalışma olanağı bulduğumuz söylemeyiz. Muhtelif gezi programlarını gerçekleştirmekte Genel Başkanımızın başkanlığındaki heyetin Ege gezisi dışında mümkün olmadı. Önümüzdeki aylarda il, ilçe ve köy gezileri için yoğun bir çalışmaya girişilecektir. Ancak bunun mali kaynağını bulmak gerekmektedir. Bu maksatla geniş bir «bağış kampanyası» açılması öngörülmüştür.»

Bütçe müzakereleri sırasında, «hükümet bütün muhalefeti partimizin şahsında birleştirerek sindirmek taktiğini güttü. Roller tersine dönmüş gibiydi. Kendisi eleştirilecek olan hükümet, muhalefetin bir partisini ele alıp eleştiriyordu. Bugünkü düzen içinde meselelerin açıkça ele alınıp ortaya konmasıyla daima puan kaybeden ve kütüphane bilincinden halk desteğinden mahrum kalarak düşmesi mukadder olan iktidar, Anayasamıza ve Anayasamızın öngördüğü demokratik, sosyal hukuk devletine karşı hazımsızlığını artık açıkça belirtiyor ve tam faşist bir ortama zemin hazırlamak istiyordu. Ama Türkiye İşçi Partisi, gücünü sosyalizme açık Anayasadan, uyanık, bilinçlenen sığınardan, gerçeğin kendisiyle beraber olmasından alan partimiz, bu isteğe elbette boyun eğecek değildi. Grup sözcülerimiz gerçekleri cesaretle dile getirmeye devam ettiler. Her konuda bir bir çözüm yollarını gösterdiler. İktidarın hezeyanlarına gerekli cevapları verdiler. Meclis grubu üyelerimizin hepsi, topu topu 15 kişi 250 kişilik AP. nin ve her vesileyle bizi yıpratmak isteyen diğer partilerin karşısında, emekçi Türk halkının tek gerçek temsilcileri olarak, aslanlar gibi savaştılar. Bu savaşı ile Meclis grubumuz, halk yığınlarında zaten lehimize gelişmekte olan havayı büsbütün geliştirdi. Yüksek kurulunuzun sayın üyelerinin duyularına da tercüman olduğumuza inanarak huzurunuzda grup üyelerimize teşekkür ederiz. Gerek gündelik basında çıkan yazılar, teşkilattan aldığımız haberler ve şimdiye kadar belki de parti üyesi hiçbir arkadaşımızın ulaşamadığı uzak köylerden Genel Merkez'e yağın sevgi ve bağlılık mektupları, gerekse AP. nin gittikçe artan sinürlülüğü ve yeni kanunlarla sesimizi kısma gayretleri, partimizin son derece hızla geliştiğini göstermektedir.»

REKLAMINIZI GAZETE VE DERGİLERLE DEĞERLENDİRİN!

BASIN İLAN KURUMU

YURT İÇİ VE YURT DIŞI REKLAMLARINIZ İÇİN HİZMETİNİZDEDİR.

Genel Müdürlük:

(Cağaloğlu, Türkocacı Caddesi No. 1) İstanbul

Telefon: 27 66 00 - 27 66 01

Telgraf adresi: BASINKURUMU